

Livia , cred că pe Papanace l-am dat de 2 ori (10 bis, 17) Vezi și verifică
MB-Atenție!! De lucrat și verificat

BISERICI. CULTE – I -
1918-1940 -cadrul general
1928 - 1936 -sub guvernări

BISERICI. CULTE – I -.....	1
1918-1940 -cadrul general.....	1
1928 - 1936 -sub guvernări.....	1
A.Documentar L.D. pe problema cultelor.(1918-1928).....	7
1.) Legea pentru <i>Regimul cultelor din România</i> (art. 21).....	7
▫ Constituțiile moderne ale României (1866, 1923, 1938).....	7
▫ Legea pentru regimul cultelor.....	7
A.Cultul ortodox.....	7
B) Cultul greco-catolic.....	7
C) Cultul romano-catolic.	7
D) Cultul reformat (calvin).....	8
E) Cultul evanghelic - luteran.....	8
F) Cultul unitarian.....	8
G) Cultul armeano-gregorian.....	8
H) Cultul mozaic	8
I) Cultul mahomedan	8
2) IPSS Miron Cristea , discurs senatorial, 17 febr.'33.....	8
3.) PPNegulescu, "Partidele politice" ,1926.....	8
▫ Partide confesionale.....	8
▫ PNR dinTransilvania.....	9
▫ Internaționale creștine.....	9
4.) N.Russu Abrudanu, "Biserica noastră și cultele minoritare ".....	9
4 / 1. Al.Lapedatu (Ministrul cultelor și artelor) în Cameră :.....	9
Culte din Transilvania.....	10
▫ Cultul mozaic.....	10
4/ 2. dr.I.Matei (raportor la lege):.....	10
4/ 3. N.Iorga (deputat).....	10
4/ 4) IPS Nicolae Bălan (Senator, mitropolitul Ardealului) :.....	10
Unitatea bisericii românești.....	11
4/ 5) Grigore Comșa (Senator, episcop ortodox de Arad).....	11
Baptismul.....	11
4/ 6) APS Roman Ciorogaru (senator, episcop ortodox de Oradea Mare):.....	12
4/ 7) PSEpiscop Vartolomeu (senator, probabil ortodox).....	12
4/ 8) Valeriu Traian Frențiu (senator, episcop "unit", Oradea Mare).....	12
4/ 9)Al .Niculescu (senator, episcop unit, Lugoj) :.....	12
4/ 10) Mitropolitul Suci (senator, greco-roman, Alba Iulia) *.....	13
* Notă.Congresul general al credincioșilor uniți cu Roma ,.....	13
4/ 11) P.S.Iuliu Hossu (senator, episcop unit de Gherla).....	13
4/12.) Emil Folea (deputat PNL):.....	13
4/13.) Gavril Tripon (deputat PNL) :.....	13
4/ 14.) Lucian Triteanu (senator ortodox,ardelean, episcop de Roman).....	13
▫ Problema evreească.....	14
4/ 15.) Ely Bercovici (senator PNL , mozaic).....	14
4/ 16.) Horia Carp (senator, UER ?) :.....	14
4/17.) Beno Straucher (deputat ,PNL , evreu) :.....	15
4/ 18.) Bogdan Duică (senator, PNL? PND? LANC?).....	15
4/ 21.) P.Gârboviceanu (senator PNL ?).....	15
Transilvania	16
4/ 22.) C.Disescu (senator,PNL) :.....	16
4/ 23.) Elemer Gyarfaș (senator)	16
Transilvania	16
4/ 24.) G.Bethlen (deputat maghiar) :.....	17
4/ 25, 26,27, 28)Fr.Krauter, Arpad Paal, Fritz Conert , Fr. Teutsch.....	17

4/ 29) Alexandru Lapedatu (ministrul cultelor , PNL ,) , concluzii :.....	17
Minoritarii	17
4/ 30) Vint.Brătianu (prim ministru, PNL.în Senat).....	17
5.) Sabin Manuilă,[1930],1938 "Populația României".....	18
▫ Principalele culte.....	18
6) Olimp Căciulă, " <i>Culte din România</i> " ,1938.....	18
▫ Cultul național ortodox.....	19
▫ Izvoarele Bisericii creștin -ortodoxe:.....	19
▫ Originea cultului ortodox.....	19
▫ Biserica ortodoxă,după Unire .(p.421-422).....	19
▫ Inițiativa unificării organizației bisericești.....	19
▫ Conducerea bisericii ortodoxe.....	19
▫ Raportul dintre biserică și stat.....	19
▫ Cultul greco-catolic(p.423-425).....	20
▫ Istoricul greco -catolicismului.....	20
▫ Organizarea bisericii greco-catolice.....	20
▫Activitatea religioasă,culturală,națională.....	20
7.) Programul Partidului Național Român, 1921.....	20
▫ Capit.XI Reforma bisericească.....	20
8.) P.P.Negulescu, " <i>Destinul omenirii</i> " , Bibl.de filozofie rom.....	20
Ludwig Bauer.....	21
▫ "L'agonie d'une monde".....	21
▫ Bolșevicii.....	21
▫ Naziștii.....	21
Th.Robinson.....	21
▫ " <i>Introductions a l'histoire des religions</i> ",.....	21
9.)Nae Ionescu, "Între ziaristică și filosofie".....	22
▫ Biserica dominantă	22
▫ Bisericile.....	22
10) "Din luptele tineretului român".1919- 1939.(Culegere de texte).....	22
CZCodreanu / ?.....	22
▫ Mișcarea legionară și Biserica(p.129-138).....	23
▫ Schitul Rarău.....	23
▫ Procesul.....	23
10.bis.)Constantin Papanace ,Stilul legionar de luptă.Concepția tactică a Căpitanului.23	
Concepția tactică a Căpitanului.....	23
▫Concepție arică și creștină.....	23
▫Țelul final: învierea Neamului.....	23
▫Sentimentul religios(creștin).....	24
▫Mistica legionară.....	24
/Iertarea /dragostea legionară-.....	24
/Activismul :amprentă apostolică.....	24
b) G de F și Biserica.....	24
II.Biserica și Legiunea.....	25
11.) Status-ul romano-catolic (Acordul de la Roma) , 30mai 1932.....	25
12.) C.Gr.C,Zotta,N.Tulceanu,.....	26
▫ Partidul Național Agrar,(președ.O.Goga) (p.44-49).....	26
13) C.Gr.C,Zotta,N.Tulceanu,.....	26
▫ Partidul Național Democrat(președ.N.Iorga) (p.50-53).....	26
14) C.Gr.C,Zotta,N.Tulceanu,.....	26
▫ Partidul Național Liberal(președ.Const.I.C.Brătianu) (p.54-62).....	26
▫ Programul de guvernămînt (aprobat de C.C.PNL la 1 oct.1933).....	26
15.) C.Gr.Zotta,N.Tulceanu,.....	26
▫ Partidul Național Liberal(președ.Gh. I. Brătianu) (p.63-81).....	26
16.)Constantin Noica, <i>Pagini despre sufletul românesc</i> ,Humanitas,1991.....	27
[LD : subtitlurile îmi aparțin ,servindu-mi de problematizare a cercetărilor mele.....	27
Eu nu extrag de la Noica chestiuni care țin de ...istoria civilizației (sau a culturii),ci	
vreau să extrag câteva opinii privind mentalitățile epocii, /Viziunea statică a istoriei	
românești.....	27
...Neagoe Basarab.....	27
"Pe planul eternității ,unde sfârșește conștiința lui Neagoe,după ce a călătorit printre	

singurătăți și spaime ,nu poate fi vorba nici de cunoaștere , nici de efort etic, pentru că nu e în joc spiritul pur și simplu .[...]Conflictul de fapt dintre planul etern și cel istoric este soluționat direct , prin renunțarea la spirit sau prin ocolirea spiritului cu tot ce implică el : cunoaștere , acțiune , afirmare omenească ."	Firea românului.....	27
♣"Spațiul mioritic "		27
...Abel și Cain.....		28
/Gândirea românească.....		28
-Lipsa problematicii de cunoaștere.....		28
-O simplă componentă creștină.....		28
-Absența componentei etice.....		28
-Dumnezeu face; românul primește.....		28
-Sensul metafizic :scara către cer.....		28
IV.Cum gândește poporul român.....		29
-Brazda lăsată de Dumnezeu.....		29
17.)Constantin Papanace ,Stilul legionar de luptă.Concepția tactică a Căpitanului.....		29
Concepția tactică a Căpitanului.....		29
♣Concepție arică și creștină.....		29
♣Țelul final: învierea Neamului.....		29
♣Sentimentul religios(creștin).....		30
♣Mistica legionară.....		30
/Simplitate, curățenia sufletească		30
/Împăcarea cu moartea.....		30
/Activismul :amprentă apostolică.....		31
/Moartea adversarului =ieșire din impas.....		31
-Asasinatul=armă negativă.....		31
-Forma pozitivă a asasinatului.....		31
(<i>Crez de generație</i> , p. 39) (p.229-230).....		31
Etapa II 1927.Legiunea Arhanghelului Mihail.....		31
GUVERNĂRI.....		31
-----		31
Guvern Maniu .Legislatura PNȚ.Sesiunea I-a ordinară 1928 / 1929.....		31
-----		31
1) Pompiliu Ioanițescu (PNȚ) , discurs la mesaj, 28- 29 nov.'29.....		31
♣ Biserica și PNȚ.....		32
2) Viorel V.Tilea (PNȚ,Cluj, chemărist) , discurs la mesaj, 28 nov.'29.....		32
♣ Biserica.....		32
3) P.C.Andrei (PNȚ,stânga țărănistă) , discurs la mesaj, 16 dec.'29.....		32
♣ Biserica.....		32
4) I.I.Mirescu (PSD , deputat de Ilfov) , discurs la mesaj , 2 dec.'29.....		32
♣ Învățămintul religios.....		33
5) Pamfil Șeicaru (ziarist independent, pe lista PNȚ, deputat deDolj) ,.....		33
♣ Biserica și luptele politice: ortodocși- uniți.....		33
6) Teodor Fischer (club parlamentar evreesc) , discurs la mesaj, 17dec.'29.....		34
♣ Cultul mozaic.....		34
♣ Legea Cultelor		34
7) Manifestul-program ,lansat la Congresul general PNL, 1-4 mai 1930.....		34
♣ Cultele.....		34
-----		35
Restaurația: Carol II, 8 iun.'30.....		35
-----		35
8) Vint.Brătianu, "MEMORIU"prezentat CC al PNL,23 sept.'30.....		35
-----		35
Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNȚ. Sesiunea III, 1930 / 1931.....		35
-----		35
9) Regele Carol, Mesajul Regal, 15 nov.'30.....		35
♣Biserica.....		35
10) Costache Leanca (Sfat parlamentar basarabean-sterist, deputatBălți), 8 dec.'30. .		35
♣ Biserica		35
11) A.C.Cuza (LANC, deputat de Roman, alegeri parțiale) ,.....		37
II. Problema jidănească.....		37
♣ Doctrina LANC.....		37

II. Problema evreească.....	38
▣ Rasa.....	38
▣ Religia.....	38
▣ Antisemitismul.....	39
▣ Religia.....	39
12) A.C.Cuza (LANC), continuarea discursului la mesaj, 15 dec.'30.....	40
▣ Atmosferă parlamentară.....	40
IV. Problema economică și partidele.....	41
▣ Memoriul LANC, 20 sept.'30.....	41
PSS Visarion, episcop al Hotinului / 9 sept.'30.....	41
▣ Memoriu către Carol.....	41
13) Gr.Andreiasciuc (PNȚ-Ucrainean, deputat Cernăuți) ,discurs la mesaj, 5 dec.'30.....	41
▣ Biserica	42
14) Senatori clerici , discursuri la Mesaj ,intervenții , întrebări , 15 nov.'30 - 1 apr.'30.....	43
15) IPSSMiron Cristea,Patriarhul României,(senator de drept) discurs,29 nov,'30.....	43
-----	43
Guvernul Iorga-Argetoianu .Legislatura I, Sesiunea I , 1931.....	43
-----	43
16) Senatori clerici .iun.'31.....	43
17.) Omagierea lui Iorga.60 de ani .18 iun.'31.....	44
18.) Preot Gr.Cristescu (Clerul Bisericii ortodoxe) , declarație la mesaj, 26 iunie'31... ..	45
▣ Guvernul Iorga	45
19.) Rectificarea bugetului pe departamente // culte// , 8 iul.'31.....	46
20.) N.Iorga (prim-ministru, ministr.Instr. și Culte) , Lege privind înființarea.....	47
▣ Expunere de motive.....	47
▣ Proiect de lege :.....	47
-----	48
Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932.....	48
-----	48
21.) Laurențiu Onea (PNL) replică lui Iosif Șandor (P.M) , 21 dec.'31.....	48
22) Laurențiu Onea (PNL) , replică lui Elemer Gyarfás (P.M) , 6 febr.'32.....	48
23.) " Congresul noului partid național-agrar ".....	48
▣ Biserica	48
▣ CEMARE.....	49
-----	49
Guvern Al. Vaida Voev. Legislatura II .Sesiunea extraordinară .10 aug.-oct '32.....	49
-----	49
24.) Reprezentanții bisericilor și cultelor în Senat , aug.'32.....	49
25) "Acordul de la Roma " , "Status-ul romano-catolic Ardelean " , 19 aug.'32.....	49
▣ Status-ul romano -catolic.....	50
▣ Acordul de la Roma.....	51
26) Demost.Botez (PNȚ) , discurs la mesaj, 19 aug.'32.....	52
27.) Nichifor Robu, discurs la mesaj, 19 aug.'32.....	52
▣ Specificul naționalismului bucovinean.....	52
▣ Jidanii !.....	52
▣ LANC în Bucovina.....	53
▣ Biserica în Bucovina.....	53
▣ Canonul VI -Cartagina.....	53
▣ Criza morală.....	54
28) Elemer Gyarfás (PNM) ,Intervenție la Sumar , Senat, 23 aug.'32.....	55
29.) Vică Georgescu (PNȚ) , discurs , 31 aug.'32.....	55
▣ Legea.....	55
▣ Atmosfera parlamentară.....	55
▣ Biserica.....	55
30.) IGDuca , discurs la Congresul național bisericesc, 16- 17 oct.'32.....	56
▣ Bisericile minoritare.....	56
31) Victor Papacostea (PNL-georgist) , Comunicare : Turcii , 7 oct.'32 '32.....	56
32.) Michel Landau (P.Evreesc) , Comunicare : cultul mozaic , 8 oct.'32.....	57
▣ Cultul mozaic.....	57
33.) D.Gusti (ministr.Instrucțiune și Culte) , răspunde la diverse interpelări , 8 oct.'32.....	58
-----	58

34.) Gh.Popp (PNȚ) , Interpelare : sept.'32.....	58
-----	58
Guvern Iul.Maniu .Legislatura II.Sesiunea ordinară , 15 nov.'32-.....	58
-----	58
35.) 1 dec. , ședință omagială , 1 dec. 1932.....	58
Nicolae Iorga / 1 dec.'32.....	58
☒ Biserica românească.....	58
-----	60
Guvern Al.Vaida .Legislatura II .Sesiunea ordinară - continuă , 15ian.- 16 apr.'33.....	60
-----	60
36.) Legea privind reducerea salariilor , ian-mart.'33.....	60
IPSSdr.Miron Cristea / 17 febr.'33.....	60
☒ Curbele de sacrificiu.....	60
☒ Valorile spirituale ale bisericii.....	60
☒ Biserica ortodoxă românească.....	61
☒ Discriminare negativă.....	61
☒ Bisericile minoritare.....	61
☒ Discriminare pozitivă.....	61
☒ Numerus clausus ?.....	61
☒ Locul Bisericii în societate.....	62
☒ Desființarea ministrului de provincie !.....	62
37.) Legea privind reducerea salariilor , ian-mart.'33.....	62
38.) Legea privind reducerea salariilor , ian-mart.'33.....	63
39) Legea privind reducerea salariilor , ian-mart.'33.....	63
40) Adunarea profesională a PNL .Conferința a IV-a , 26 mart.'33.....	64
IGDuca / 26 mart.'33.....	64
☒ Cultele.Biserica.....	64
☒ Politica PNȚ : cultele.....	64
-----	64
Guvern Duca, 14 nov.'33.....	64
Alegeri.....	64
Asasinarea lui Duca , 29 dec.'33.....	64
Guvern Angelescu / Tătăărăscu.....	65
-----	65
☒ Implicarea preoților în campania electorală Vezi fișier Guvern, Garda de Fier.....	65
☒ Funerariile lui Duca ; înhumarea de la Urșani. Vezi fișier PNL-VI.....	65
-----	65
Guvern Gh.Tătăărăscu .Legislatura I .Sesiunea ordinară .1 febr.'34.....	65
-----	65
41.) Deschiderea sesiunii .Omagierea lui Duca, Senat , 1 febr.'34.....	65
42.) ICCătuneanu (LANC) , discurs la mesaj, 1 martie '34.....	65
☒ Minoritățile : asimilabile - neasimilabile.....	65
☒ Jidanii !.....	65
☒ "Statul miniatural evreesc ".....	66
☒ Mărturisire iudaică.....	66
☒ Jidanii.....	66
43) Mocănescu (PNL) : comunicare : biserica și Garda de Fier , 6 mart.'34.....	66
44.) Circulara Bisericii evanghelice către funcționari și școlile eparhiale , 2 mart.'34...67	67
"Adevărul " /.....	67
☒ Biserica evanghelică săsească împotriva național- socialiștilor".....	67
45.) Instalarea noului Episcop Nifon Criveanu de Huși , duminică, 11 mart.'34.....	68
46.) I.C. Cătuneanu apoi Gh .A.Cuza , discurs la <i>legea apărării statului</i> , 5 apr.'34....69	69
GA Cuza / 5 apr.'34.....	69
☒ Gradele masoneriei.....	69
☒ Scopul masoneriei : distrugerea Bisericii creștine.....	69
47.) Aurelian Benteoiu (raportor) , <i>legea apărării statutului</i> , 5 apr.'34.....	70
☒ Legea apărării.....	70
☒ Legile de represiune.....	70
☒ Preoții , învățătorii	70
48.) Legea ptr.Oficiul de Educație al Tineretului Român , 27 - 28 apr.'34.....	71
Dr.C.Angelescu / 28 apr.'34 , retro'28.....	71

▣ Educația și școala.....	71
▣ Scopul OERT.....	71
ACCuza (LANC) / 27 apr.'34.....	71
▣ Școala . - ▣ Cugetarea și simțirea.....	71
▣ Educația religioasă - ▣ Monstruoziitatea Vechiului Testament.....	71
▣ Educația religioasă.....	72
▣ Monstruoziitatea Vechiului Testament.....	72
49.) Dizolvarea organizațiilor hitleriste din Ardeal , 7, 12 iul. '34.....	72
▣ Biserica ev. luterană	72
50) <i>Memoriul</i> Cadiilor musulmani din Dobrogea [nedatat] , 1933 ? 1934 ?.....	73
51) Valeriu Pop (ardelean , în PNL) , 2 sept.- 7 oct ' 34.....	74
▣ Audiență la Rege.....	75
▣ " Pacificarea " Ardealului.....	75
▣ Pregătirea , desfășurarea vizitei Regelui la Lugoj.....	75
▣ Congresul AGRO	75
▣ Vizita Regelui.....	75
-----	77
Guv. Tătărăscu . Legislatura PNL.Sesiunea a II-a ordinară. 15 nov.'34 - 20 apr.'35	77
-----	77
-----	77
52.) A.C.Cuza (LANC) , discurs la mesaj, 14 dec.'34.....	77
▣ Reforma învățământul religios ".....	77
-----	78
Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea a III-a ordinară , 14 nov.'35 - apr.'36	78
-----	78
-----	78
53) Gh.A.Cuza , anunțarea creerii Partidului Național Creștin , 29 nov.'35.....	78
▣ Programul PNC.....	78
▣ Ordinea spirituală : doctrina creștină ; Biserica - integrată în stat ;.....	78
54.) Octavian Goga , Bloc Național Parlamentar : PNC + Fr.Românesc , 29 nov.'35. 78	78
▣ Blocului Parlamentar Național.....	78
▣ Cuza-Goga-Vaida.....	78
55.) Octavian Goga (PNC) ,discurs la Mesaj (I, II) , joi 5 dec.'35 ; luni, 9 dec.'35....	79
▣ Starea sufletească a românilor.....	79
▣ Primatul românesc !.....	79
▣ Axioma gândirii românești.....	79
▣ Procesele de elaborare politică.....	79
▣ Valul naționalismului integral !.....	79
56)P.C.Andrei (PNȚ) , discurs la mesaj,/ replică lui Goga / 10 dec.'35.....	80
▣ Stat național-creștin ?!.....	80
▣ Naționalismul PNȚ.....	80
57) ACCuza (PNC) , discurs la mesaj ,12 dec.'35.....	80
▣ Autobiografie de militant.....	81
▣ Creștinism + economie politică.....	81
▣ Doctrina PNC : naționalitatea	81
▣ Jidanii = națiune parazitară.....	82
▣ Invazia jidanilor în țările românești.....	82
▣ Tactica PNȚ : presiunea populară.....	83
▣ Joaca de-a antisemitismul	83
58.) Octavian Goga (P.NC) ,Comunicare -interpelare : Alegerile parțiale, 27 febr.'36	84
-----	84
▣ PNC - PNȚ = două curente românești.....	84
▣ Amestecul gazetelor jidănești.....	84
▣ Goga = hitlerist cu cruce încârligată !.....	85
▣ Românism -creștinism - zvastica.....	85
▣ Biserica , preoțimea - agenți electorali ?!.....	86
Gh.Cuza / 27 febr.'36.....	86
▣ Metodele luptei politice.....	86
▣ " Gărzile țărănești" versus " Lăncierii ".....	86
[Atenție LD : !!!] [-----].....	87
▣ Duplicitatea PNȚ față de cruce.....	87

A.Documentar L.D. pe problema cultelor.(1918-1928)

Regimul cultelor,Enciclopedia, 1938
Organizarea cultelor ,Enciclopedia,1938
Partide confessionale, PPNegulescu,1926
 Programul PNR, 1921
 (1-29) **Legea cultelor** ,Guv.Vint.Brătianu, dezbatere, 1928
 Nae Ionescu, **Biserica dominantă**, 1929
Recensămîntul populației, după credință, 1930
IPSS MironCristea,1933
Destinul omenirii, PPNegulescu , 1938
 CZCodreanu **Garda de Fier și Biserica**, 1919-1938
 Zota și Tulceanu , **Programe de partid**

1.) Legea pentru **Regimul cultelor din România** (art. 21)

stabilea că , pe lîngă **Biserica ortodoxă** (cu lege specială) ,
 mai existau **9 culte"istorice"** :
român greco-catolic / catolic (de rit latin , greco-rutean și armean)
/reformat (calvin) / evanghelic-lutheran / unitarian / armeano-gregorian /
mozaic / mahomedan /
 Mai existau și o serie de **asociațiuni (secte)** , unele îngăduite , altele prohibite.

▫ **Constituțiile moderne ale României (1866, 1923, 1938)**

au declarat **cultul religios liber**, ca un **reflex intim al individului**
 Aceeași libertatea fost garantată de stat
 și prin Legea pentru regimul Cultelor.

▫ **Legea pentru regimul cultelor**

A cunoscut **mai multe proiecte**: Miron Cristea (1919) , O.Goga (1921) ,
 C.Banu (1924), **Al .Lapedatu (1928) : Guv.Vintilă Brătianu [Vezi mai jos]**
 A fost dezbătută în 15 ședințe parlamentare.
 Afost sancționată abia la **4 mai 1935 (Guv. Tătărescu)**

A.Cultul ortodox.

Mai vechi decât formarea poporului român .

/ Țara românească / Moldova /
 / Ardeal :1798-1701

ruperea / greco-catolici

\ **ortodocși** (reînființat în 1868, Andrei Șaguna, Sibiu)

/ Bucovina (aceeași și după anexare)
 / Basarabia (dependentă de biserica rusă)

După 1918, și-a continuat **vechea organizare**.

Conform **Legea pentru regimul cultelor** :

Biserica ortodoxă este biserică "**dominantă** " (art. 22);

Împreună cu biserica unită, este **biserică"națională"** (art. 23)

-Și-a cucerit **independența** în **1866** ;

-Și-a dobîndit **autocefalia** în **1885** ;

-Mitropoliții, episcopii, sunt **senatori de drept** ;

-**Regele** -cap de stat -cel dintîi ortodox, **îvestește** mitropoliții și episcopii ,
 după **algerea lor** de

-**Congresul Național Bisericesc**.

B) Cultul greco-catolic

/Cult creștin, de **origină ortodoxă**, care a aderat la **unele puncte dogmatice romano-catolice** (exPapa- capul bisericii creștine întregi)dar și-a păstrat **vechile datini** :
slujba în l.română, după tipicul bisericii ortodoxe ; cler de mir, căsătorit ș.a.)

/**Constituția din 1923 și Legea cultelor** (art. 22), îi acordă apelativul de
"biserică românească " și "**înfîietate**" față de celelalte culte minoritare.

/ Avea cca **1725 de biserici** și reprezenta **7, 9 %** din populație .

(recensămîntul din 1930) .

C) Cultul romano-catolic. .

După 1918, multă vreme s-a amînat clarificarea statutului.

A fost **reglementat** prin **Concordatul** dintre Vatican și Statul român , abia în **1927**.
 Reprezenta **6, 8%** din populație, fiind practicat de **români și diverși minoritari** .
 Avea 2 episcopii: **București și Iași**.

D) Cultul reformat (calvin)

Reprezentau **3,9 %** din populație. Dintre ei, **puțini români, mulți maghiari**.
 (Fusesse sprijinită de principii Ardealului, care voiau "calvinizarea " ortodocșilor români din Ardeal ; sub impulsul lor, ierarhii ortodocși luptă pentru românizarea limbii cultului , participând la o polemică de contrapropagandă ortodoxă)

După 1918, **Episcopia reformată de la Cluj** recunoaște **statul român**, fiind la rândul-i recunoscută ;

Episcopia reformată din Oradea, refuză multă vreme.

E) Cultul evanghelic - luteran

(**2,2%** din populație). Dintre ei, **români puțini** (la Sibiu, în Vechiul Regat 25 de parohii ; foarte ajutați de germani ; **Coresi , la Brașov, primele tipăriturile românești**;

Primele școli românești la Brașov, Lugoj, Hațeg, Săliște ; Academia de la Cotnari) și **mulți germani** (cu Episcopie la Sibiu ; Honterus, la Brașov) .

După 1918, a **recunoscut unirea** cu România . **Noul statut : 1927/ '28**.

F) Cultul unitarian.

Raționalist, elitist. Episcopie la Cluj. Nu trec granița Vechiului regat.

G) Cultul armeanogregorian.

Episcopia la București : cca 50.000 credincioși.

H) Cultul mozaic .

(4,2% din populație) **Evrei. Cu 3 rituri.**

-Regulamentul organic îi consideră **fără drepturi**;

-Constituția 1866, art. 7 , acordă doar **cetățenie individualizată** ;

-Constituția 1923 (art. 33) ratifică **Decretele** de **emancipare a evreilor**;

I) Cultul mahomedan .

(**1%** din populație; mai ales în Dobrogea, inclusiv în Caliacra și Durostor)

2) IPSS Miron Cristea , discurs senatorial, 17 febr.'33.

(Guvern PNȚ, Vaida -Voevod ; legea de reducere a salariilor)

"Biserica , ca instituție divină, este **o necesitate de spiritualizare** a întregii mentalități a poporului român. Acceptăm această spiritualizare -avem viață !

N-o acceptăm, ne prăbușim în materialismul care a înmormântat atâtea popoare.[...]

Vă rog să ne întoarcem la spiritualizare , să nu bagatelizăm importanța Bisericii

și a culturii[...] **Clericii să rămâie la sfintele altare**, unde mereu să se inspire din dragostea evanghelică a scripturilor [...] și **cînd ies din biserică** în viața socială ,

să nu intre în partidele politice și să fie pentru unii mumă ,

pentru alții ciumă, ci **aceiași buni părinți pentru toți**. [...]

Nu poate reprezenta **învățăturile lui Hristos** , pe pământ, **un cleric înfeudat**

într-un partid politic. [...] deoarece poporenii sunt împărțiți în partide [...]

și atunci cel din alt partid nu se mai uită la el cu ochi buni, de fiu sufletesc [...]

Rezultatul ? mulți se răcesc și de preot și de Biserică ."

Miron Cristea / 17 febr.'33

3.) PPNegulescu, "Partidele politice" ,1926

[Cuvînt înainte [art.apărute în "Arhiva ptr.șt.și reforma" a Institutului Social Român,1923]

▣ Partide confesionale

Grupările cetățenilor în organizații politice diferite, după credințele lor religioase.

(Istoric, exemple)

/Franța. Sec. XVI, protestanți /catolici, noaptea Sf. Bartolomeu.

Apariția Partidului "politicilor", indiferent de confesiune, apărând interesele de Stat, reacția justă a spiritului francez, leac mântuitor.

Răspândirea spiritului de toleranță, care a dus la **Edictul dela Nantes**

care a pregătit drumul spre libertatea de conștiință.

/Religia poate fi un un factor important al ordinii publice,

prin partea ei etică, comună ., nu prin partea dogmatică diferită:

-Cultivarea sentimentelor sociale, sub numele de "porunci divine",

datorii religioase, virtuți creștine : iubirea aproapelui, respectul vieții și averii, respectul cuvântului dat, mila și caritatea..

- Partea dogmatică, în mod fatal, divide oamenii, îi învrăjbește.

/Se știe ce rol a jucat **cuvântul "filioque", actul cuminecăturii**, a predestinării, în discuțiile fără sfârșit dintre biserica ortodoxă și cea catolică, dintre protestanți și catolici, dintre luterani și calviniști, care au dus și la războaie civile. (p.53-54)

PPNegulescu / 1926

▣ **PNR din Transilvania**

Un ex.recent [1923?'25?'26?] un partid de la noi "pare a tinde să ia o nuanță confesională", **P.N.din Transilvania, cu sprijinul pe Biserica Unită.***

*Nota 1, subsol (p.54). Două art.din rev."Ideea europeană" au ridicat această problemă, sub forma imixtiunii în viața publică, cu rolul "fără limite" ce se atribuie Papei.

De ce, dacă uniții sunt o biserică "hibridă", de ce se menține această formă "mijlocie" ? de ce nu trec la catolicism?

Se știe că "uniții", "cultura Blajului", au avut mare legătură cu Roma...

Ceeace neliniștește este **partea "tăinuită"**,

anumite tensiuni între fruntașii ortodocși și uniți ardeleni,

ocolirea problemei "Concordatului cu Roma"

în discuțiile de fuziune între PNR și PȚ.

În dec.'24, se spunea că **Vaticanul**, în schimbul unor avantaje pentru catolicii din Rusia, **ar sprijini Sovietele în contra României, în problema Basarabiei,**

făcând și demersuri la guv.italian, în acest scop.(p.58-59)

PPNegulescu / '26

▣ **Internaționale creștine**

De la război încoace, **tendința către internaționalism a bisericii romane**, s-a manifestat cu mare stăruință, prin strângerea legăturilor catolicilor din țările europene. Au luat ființă, pe rând :

- **Internaționala sindicalistă creștină** (germani, francezi, olandezi,)

pentru a potoli urile acumulate

- **Internaționala politică creștină** (Internaționala "albă", operă a Partidului

Populist italian, pentru apropierea popoarelor foste dușmane)

- **Internaționala Catolică**, propriu-zisă (de ordin administrativ)

- **Internaționala intelectuală catolică**. (de ordin literar)

Pentru a organiza rezistența în contra noilor curente sociale (rev.din Rusia), dar și alte preocupări.

(comentarii despre P.Populist italian, despre evoluția relațiilor Vatican-Mussolini)

PPNegulescu / 1926

4.) N.Russu Abrudanu, "Biserica noastră și cultele minoritare "

(Dezbateri la **Legea cultelor**, 1928) **Guvern Vintilă Brătianu** .

[**L.D. atenție!** Nu a dat toate discursurile, a operat selecțiuni și omisiuni, a pus accentul pe **polemica dintre biserica ortodoxă și greco-catolică**, nu a indicat cronologii sau note critice . Din parlament **absentează PNT**, deci ardelenii, în plină campanie de răsturnare a guvernului liberal.]

4 / 1. Al.Lapedatu (Ministrul cultelor și artelor) în Cameră :

/ În România există o caleidoscopică variație de religie.

Constituția României (art. 22), a reglementat în linii mari chestiunea,

prevăzând o **Lege specială** pentru regimul cultelor.

Proiectul Legii a fost înaintat în **1925** (guv.PNL), studiat în Senat ... guv. a căzut...

Averescu (PP), prin ministrul **Goldiș**, a vrut să-l reia, dar ... guv.a căzut....

/ După Unire, situația a fost complicată. Existau episcopi care exercitau jurisdicție

bisericească și în alte state (cazul episcopului catolic, Oradea mare, cu credincioși în

Ungaria ; a celui din Satu Mare, cu credincioși în Ungaria și Cehoslovacia)

dar și credincioși care depindeau de episcopi din străinătate (100.000 catolici din

Bucovina, supuși episcopului din Lamberg) .

Această situație nu era compatibilă cu suveranitatea națională a României.

Al.Lapedatu (Ministrul cultelor și artelor) în Senat :

Ardelenii au venit în statul român cu o "**mentalitate confesională "**

pe care au vrut să o impună României Mari. Dar statul român, n-a dobândit,

odată cu teritoriile sale și poporul său, **tradițiile de organizare și normele de**

conducere ale statului maghiar, nici metodele lui de guvernare.

Statul român a fost stat național ortodox.

El acordă **egală protecțiune** tuturor cultelor,

pe bazele **organizării autonome și democratice a Bisericii.**

/ A venit ceasul de **unificare a legislației cultelor**.

Neexistând legea, s-a înființat o Episcopie calvină la Oradea, una luterană la Arad, au apărut secte, cultul mozaic și musulman nu au organizare unitară.

/Legea a fost dezbătută în 15 ședințe ; s-a discutat mult despre un trecut închis, care nu mai poate reveni ;

Lapedatu / retro

Culte din Transilvania.

[**periodizare aproximativă, LD**]

a)Catolicismul regelui apostolic **Sf.Ștefan** a fost **ofensiv și agresiv**.

El a dominat în **Ungaria** până la cădere...

b) Protestantismul. 1526. Principatul Transilvaniei .Situția religioasă s-a schimbat.

Protestantismul, biruitor în lumea germanică, **a invadat Transilvania**.

Luteranii (1557) și **Unitarieni** (1571) au fost recunoscute ca **privilegiate**.

Alături de **catolici**, se constituie în Transilvania , **cele 4 religii recepte** ,

suport al **celor 3 națiuni privilegiate**.

Și unele și altele , erau **îndreptate contra românilor**.

c) Greco-catolicii . 1700. Principatul Ardealului cade sub Habsburgi .

Situția se schimbă.**Românii sunt constrânși să treacă la catolicism**, producându-se **ruptura bisericii** române., cu **lupta fratricidă** cunoscută.

d) După 1760, această luptă s-a domolit,

cele două confesiuni românești și-au normalizat raporturile.

Lupta lor comună, între 1791-1848, pentru drepturile politice ale românilor.

e) După 1848,situția românilor s-a înrăutățit.Între cele **2 biserici românești**

se insinuează "**o mentalitate confesională**" , cu **răfuei și gelozii**

Lapedatu / '28

▣ **Cultul mozaic**

Era, în 1928, sub **4 regimuri deosebite** , iar în unele părți, este dezorganizat.

Odată ce **evreii sunt cetățeni români** și se bucură de **toate drepturile** ,

e firesc să-și organizeze cultul.Trebuie să se reglementeze și reprezentarea cultului în Senat, pentru că ei nu au un șef unic, pe cult.

Până atunci, va fi **reprezentat prin UER -ul din Vechiul Regat**(p. 350)

////////////////////////////////////

4/ 2. dr.I.Matei (raportor la lege):

Constituția a fixat **doctrina politică tradițională**,

a **legăturii** strânse dintre **Stat și culte**, pe temeiul **libertății** și al **protecției lor legale**.

/ Prin înfăptuirea unității noastre politice, și-au făcut intrarea în statul român,

o serie de culte istorice,cu trecutul și tradițiile lor, **străine de viața statului nostru**.

/ Până la Constituție, **cultele minoritare** și-au păstrat intactă **organizarea internă**

veche, peste frontiere, ignorând raporturile de drept ce izvorăsc din suveranitatea națională,într-o **autonomie completă**, (pe care nu au avut-o în Ungaria!), **înlăturând** toate drepturile statului, **menținând doar obligațiile statului**.

/ **Biserica catolică și greco-catolică**, care , în epoca ungurească nu aveau autonomie, acum **cer și și-au luat autonomie deplină**. (p. 419)

////////////////////////////////////

4/ 3. N.Iorga (deputat)

Considera legea de "**inspirație ardelenescă** "

(Lapedatu și Goldiș erau ardeleni), pe ea văzându-se **pecetea austriacă, iozefină**,

abstractă,venind ,parcă, din Ungaria cea nouă, mereu bănuitoare ...

/ "**Uniții**" din 1700 , "**nu și-au trădat nația**. S-au închinat în fața unei **teribile necesități**.

Ei n-au luat legea catolică, **au luat legea împăratului** , **sperând să capete drepturi**.

Și au rămas greco-catolici." ("greci" , pentru că noi am fost legați de Constantinopol, am fost ierarhizați bizantini, dar... **noi n-am fost "robii " Bizanțului**.)

"Nici greco-catolicii nu trebuiau să fie robii Romei " ,

(a unei **Rome** "care stă pe locul strămoșilor,

dar nu reprezintă întreaga tradiție a acestor strămoși.")

/ Noi trebuie să avem **o lege românească**. De aceea avem **aceeași limbă**,

aceleași icoane, crezul nostru (care nu este "roman" nici la uniți).

/Noi suntem **ortodocși**. **Biserica "unită"** este un **produs al împrejurărilor istorice**, și dacă va dispărea, **va dispărea tot în niște împrejurări istorice**, iar nu prin impunere.

Ea trebuie considerată o "**biserică soră** " , are dreptul să existe,

iar **România** are nevoie de legături cu **Apusul**.

//

4/ 4) IPS Nicolae Bălan (Senator, mitropolitul Ardealului) :

/ Pe lângă reforma agrară, financiară, administrativă,

era nevoie și de o reformă sufletească.

/ **Neamul românesc** este un **neam tolerant**.(dovadă , cum au fost ascultați cu răbdare , în Senat, reprezentanții "internaționalismului " catolic și mozaic) .

/ Este de acord cu **Legea și spiritul ei tolerant ;**

/Nutrește **speranța unirii tuturor bisericilor creștine;**

În trecut, în Ardeal, cele **3 națiuni și 4 confesiuni recepte,**

(" cele 7 păcate de căpetenie " , cum le numea mitropolitul Șaguna)

au crezut că libertatea este un dar pe care Dumnezeu l-a lăsat numai lor!

Mărturisește că a avut **mare satisfacție** ,la discuția legii,

să vadă **cele 3 națiuni și cele 4 confesiuni "defilând pocăite** la tribuna acestui

Senat,al țării noastre, **perorând cu emfază** cuvinte entuziaste

despre **principiul libertății de conștiință,**

despre **egala îndreptățire și protecțiunea tuturor.**

Slavă Ție, Românie Mare , Tu frumoasă arătare a visurilor noastre ,

care **ai avut darul să convertești la sentimente mai creștinești**

pe toți aceia care nu cunoșteau drepturi decât pe seama lor,

iar pe seama noastră numai nedreptăți și asuprire!

Omeneste, am avea dreptul la **resentimente** față de cei ce ne-au asuprit în trecut.

Dar noi, fără să uităm, iertăm."

1700 . Câte **biserici și mănăstiri ortodoxe** au fost **luate de greco-catolici,**

iar **acum se cramponează pe drepturi exclusive** asupra lor ;

/ **Documentul de unire**, semnat de **Athanasie**,în care **jurase să se lepede de**

< [...] **toată corespondența și dătătura în știință prin scrisoare și preteșugul**

șișmaticilor ,

a ereticilor și a Craiului sau Vodii muntenești ;

nici o carte de acum înainte cu aceia răspuns nu voi avea

și **nici pe Bucureștean** mai mult **episcop al meu arhiepiscop și mitropolit a fi,**

nu-l voi cunoaște [...] >

/Cum spunea lorga, niciodată **un episcop român din Ardeal** , care fusese hirotonisit la

București, nu iscălise o așa de adâncă **înjosire a bisericii sale,**

pentru a-și păstra scaunul.Și-a trădat credința, biserica, sîngele nației ,

trasînd "o graniță sufletească " între frați.

Bălan / '28

Unitatea bisericii românești.

Atunci au vrut să-i despartă de "**bucureșteni** ".Astăzi vorbesc de "**regățeni**" !

Pentru o predică "dogmatică", printr-o creație " artificială " ,

nu pot fi ținuți în separație fiii țării.

"Noi nu am fost o colonie de păgîni, în Africa , pe care Papa trebuia să ne aducă pe

calea cea bună ! **Am fost creștini [...]** și **azi, după 228 de ani,**

nu trebuie **să anulăm această dezbinare !?"**

(În Drăguș, după 1918, ardelenii revin la ortodoxie)

/ **Poporul , enoriașii, nici nu știu** ce stă la baza **deosebirilor** dintre **bisericile noastre,**

mai ales că ritualul a rămas la fel.

Vasile Suci (mitropolit unit de Alba Iulia) : "**întreaga biserică ortodoxă este catolică**",

deoarece , pînă în sec. IX, a fost una ....

Adevărul e altul.**Biserica apuseană a fost ortodoxă pînă în sec. IX.**

Atunci **Apusul s-a rupt de biserică** și a introdus "inovații"

Trage nădejdea că ceea ce s-a făcut în **1700** , a fost **un incident trecător,**

pe care **Dumnezeu ne va ajuta să-l închidem,**

prin unirea bisericii românești. (p. 314-317) //

4/ 5) Grigore Comșa (**Senator, episcop ortodox de Arad**)

/ Legea nu încalcă nici un **drept al confesiunilor.** Dimpotrivă.S-a procedat cu

" prea mare generozitate " .

/ Se pronunță vehement **contra baptismului** ["pocăiții"] și **sectelor.**

Comșa /'28

Baptismul.

/ **Plantă exotică**, cu scopuri viclene, **folosită de unguri** ca să lovească în biserica

ortodoxă românească.Î

n 1905, ministrul cultelor, Lukacs , i-a recunoscut , deși nu erau nici 10.000
(din care cca 5000 unguri , restul români) .

/ La 1918, **nu au participat la Adunarea de la Alba Iulia.**

/ După 1918, în Ungaria erau 70 de predicatori, iar în România... **915 predicatori,**
pentru cca **26.000 de bapțiști !** (un predicator la 28 de români !)

Primesc mari ajutoare din America.

/La **Congresul baptist** din 1926 (Budapesta) , au participat și **16 predicatori români.**

/ **Între 1925- 1928,** printr-o **decizie guvernamentală** , au fost scoși **în afara legii ,**
ca "Biserică " , dar lăsați ca " Asociație"

(cu statut, cu drept de a urma școli normale , cu învățători) (p. 143- 162)

////////////////////////////////////

4/ **6) APS Roman Ciorogaru (senator, episcop ortodox de Oradea Mare) :**

Ardealul este policonfesional.Se aduc învinuiri nedrepte bisericii ortodoxe
pentru "prozelitism."

/La 1700 , **"unirea"** a fost **instrument al politicii habsburgice,** pentru a divide frații.

Ortodocșilor li s-au luat bisericile si manastirile)

Au ramas cca 40 de manastiri, pe care le-a distrus generalul Bucov.

Atunci , ortodocșii și-au facut bisericute de lemn, acoperite cu paie.

Poporul nici nu stia ca a trecut sub jurisdicția Papei.

"Eclipsa " din 1700 , este o **tragedie a românismului.**

/ De atunci, **Biserica unită a reprezentat forța statică**

(Blajul, școlile lui, Klein, Șincai etc...)

iar **Biserica ortodoxă forța dinamică,** (care l-a dat pe Horia, Iancu, Gh.Lazăr,

Țichindeal, Moise Nicoară , Șaguna - care a obținut autonomia bisericii)

Cărturarii și revoluționarii au fost **mereu împreună:** la 1848, la Blaj, la Memorandum.

/L a 1918, au fost împreună, la Alba Iulia.

/După 1918, din nefericire, au reînceput **discordiile dintre "uniți" și ortodocși .**

/Pledează pentru **unirea celor două biserici românești,**

pentru a **consolida unirea politică și sufletească.**(p. 31- 37)

////////////////////////////////////

4/ **7) PSEpiscop Vartolomeu (senator, probabil ortodox)**

Ceangăii

/ În Cehoslovacia , erezia hussită (urzită de Wiclef, în Anglia) , a fost înfrântă de armatele
catolice (1453) .

Hussiți învinși, au venit în **țara noastră,** unde au fost **bine primiți.**

În timpul lui Ștefan cel Mare, alți **hussiți unguri,** goniți din țara lor, prin 1460, s-au așezat

pe lângă Prut, pe lângă Bacău, înființând **orașul Huși.** Ortodocșii noștri i-au tolerat, fără

sa-i convertească. Prin 1575, **acești hussiți,** s-au convertit la **catolicism,** și dăinuesc și

azi, sub numele de **ciangăi** (prin părțile **Romanului și Slănic moldova**) .

/ Și în Muntenia s-au așezat **catolici și alte credințe,** care au fost tolerați. Domnii noștri,

Mihai Viteazul, Brîncoveanu, Șerban Cantacuzino, au făcut **danii și bisericilor lor.**

/Se pronunță **contra sectelor,** care, și prin **legea pusă în discuție,**

primeau **libertatea de acțiune, ca "asociații".**(p. 241- 243)

////////////////////////////////////

4/ **8) Valeriu Traian Frentiu (senator, episcop "unit", Oradea Mare)**

Este mîhnit de imputațiile aduse "uniților".

Unirea din 1700 .

/ Din 1642, și apoi, **regii maghiari** s-au hotărît să **extirpe biserica ortodoxă din**

Transilvania. După 1690, **românii discută în 5 Sinoade ce să facă :**

Calvinismul le strica legea și neamul;

Dositei (patriarhul Ierusalimului) , **pretindea** episcopului Atanasie,

scoaterea limbii române din Biserică.

Papa Inocențiu al XII-lea, recunoștea canoniceste **limba română**

(ca limbă liturgică) , **ritul și datinele tradiționale.**

"Nu s-a făcut o **trecere** de la un cult la altul , ci **s-a format o nouă biserică**

românească, cu ritul românesc."

/ Vrea unirea celor două biserici românești. Să se facă un Sinod,

să se unească cele două biserici.(p. 85-87)

4/ **9) Al . Niculescu (senator, episcop unit, Lugoj) :**

Toată popoarele "neolatine" sunt cu Roma.

Consideră că **biserica greco-catolică este patriotă**.(dă exemple din trecut)

-N.Bălan (mitropolitul ortodox al Ardealului) : au lipsit de la **încoronarea de la Alba Iulia** ,pentru că **Papa** le-a interzis...

-Niculescu : au fost la încoronare, **nu au fost la Te-Deum.**

Dependența de Roma nu împieteză raporturile cu statul, cu neamul.(p. 262-263)

4/ 10) Mitropolitul Suci (**senator, greco-roman, Alba Iulia**) *

Dacă ar încerca cineva **să desființeze Biserica "unită"** , ea va reacționa cu ultima energie, și **se va produce un război religios**, ca cel de 7 ani, de 30 de ani...

"Lăsați în pace cele două biserici , cea care va fi de trai ,va trăi ;

cea ce nu va fi, se va măcina de la sine "

/ Biserica unită își va continua menirea, mai ales **legăturile cu Apusul**, de unde **atîta bine a venit pentru neamul românesc**...(p. 321)

* **Notă**.**Congresul general al credincioșilor uniți cu Roma** ,

din întreaga **provincie metropolitană de Alba Iulia și Făgăraș**,

întrunit la Cuj, 22 martie 1928 , votase următoarea **Moțiune**:

1. Unirea cu Roma ,din 1700,a mântuit biserica românească de cotropire calvinistă și neamul nostru de desnaționalizare.

Biserica unită , în cei 200 de ani, **nu are nici o pagină neagră** .

Legătura ei cu latinitatea , **garantează ființa și mărirea neamului românesc.**

Nici o putere omenească **nu va putea rupe pecețile Unirii cu Roma.**

2.Congresul constată cu **adâncă mâhnire că Biserica Unită este amenințată**

cu distrugerea , **prin Proiectul de lege al cultelor.**

Congresul refuză a crede că Parlamentul va vota o atare lege etc etc etc.

dr. Demetriu Kis dr. Iacob Radu dr. Valeriu Pop.

(BCS, fd.St.Georges, pch. Cl, ds, 3 -Ermil Pangrati)

////////////////////////////////////

4/ 11) **P.S.Iuliu Hossu** (**senator, episcop unit de Gherla**)

Prezintă p.d.v. al Bisericii române unite :

/ Este de acord ca Biserica ortodoxă să fie "dominantă" în statul român.

/ Trecutul de 228 de ani al bisericii greco-catolice, perioadă în care **s-a identificat** ,

totdeauna, **cu neamul românesc : redeşeptarea conștiinței naționale și**

propovăduirea latinității sale.

Hossu /'28

Ortodocși "uniți"

Este mîhnit că biserica sa este atăcată.

În **Eparhia Gherla** (cea mai mare din Ardeal) ,sunt **600.000 "uniți"** și 500 de preoți .

Există și cca **50.000 - 39.000 ortodocși.**

În **Eparhia Maramureșului** ,sunt peste **91.000 români "uniți"** ,

cca **20.000 ruteni "uniți"** și **cîteva sute de ortodocși.**

(Dă ex. de încercări neloiale ale biser. ortodoxe, de a face prozeliți, printre uniți)

(polemică vie între ortodocși și Hossu)

Nu apără și nu contestă intențiile politice ale Austriei în 1700.

Dar este meritul românilor de a întoarce în favoarea lor , această unire.(p. 181-182)

4/12.) **Emil Folea** (**deputat PNL**):

Va vota legea.

Regretă că ardelenii (opозиția PNT s-au dus mai bine să bată secera și ciocanul

cu Cristescu și Moscovici , decât să vină aici, să discute legea bisericii))

nu sunt în parlament, deși sunt **greco-catolici (Coltor, Man)** .

4/13.) **Gavril Tripon** (**deputat PNL**) :

Va vota legea.Speră să se realizeze unirea bisericii românești.

"Unirea" din 1700 , a fost un **act înțelept. Personalități** : Șincai, Petru Maior,

Micu Clain, samuil Vulcan, Alex. Șterca - șuluțiu, Hossu, Timotei Cipariu.

/ Ortodoxia ardeleană a păstrat solidaritate cu patria mamă ;

/ Biserica "unită" ne-a adus latinitatea .(p. 401)

4/ 14.) Lucian Triteanu (**senator ortodox,ardelean, episcop de Roman**)

/**Cultul mozaic** este recunoscut prin lege , un "cult istoric ".

O încercare frumoasă de **portret psiho-colectiv a evreilor** ,
cu **suflet complex și plin de antiteze**(**vezi pe larg la fișier Evrei**)

Cel mai **devotat** lui Dumnezeu ... Cel mai **străin** de crațiunea Sa;

Cel mai **idealist**, cu scopuri infinite...Cel mai **materialist** ;

Cel mai **solidar**, când este atăcat ...Cel mai **învrăjbit** în propria-i familie ;

Milostiv și **generos** între ei ...**Egoist** cu alții ;

Așteaptă pe **Mesia** ....Vrea să fie **stăpînul lumii** ;

Cuviincioși,respectuoși .

/ **La Roman** există **2 grădinițe**, întemeiate de Episcopie.

Sunt și **copii evrei**.De Crăciun, vin îmbrăcați cu costum național românesc, colindă.

El, Triteanu, se ocupă de starea evreilor. A trecut prin **satul Bâra** .

A fost întâmpinat de **preot** și de **rabin**, cu întreaga **comunitate izraelită**.

Le-a vorbit, explicîndu-le că , în Țara Românească

ei nu sunt persecutați pentru religia lor, ci pentru izolarea lor. (p. 218- 220)

Triteanu /'28

▣ **Problema evreească**

În 1916, la Focșani, au dispărut ca prin farmec alimentele din prăvălii;

A doua zi , de Crăciun, când au intrat armatele germane ,

magazinele s-au umplut !

"Există o chestiune evreească. Nu poate fi negată.

Românii batrâni sunt mai îngăduitori.

Tineretul , însă, face "**lucruri regretabile**" , ca la Oradea...

Autoritățile și Biserica au luat toate măsurile : tinerii au fost arestați, judecați, întemnițați.

Cel mai mare antisemit de astăzi , nu este A.C.Cuza , ci... **dl.Horia Carp !** care în

"**Curierul izraelit**" , debitează, sub semnătura sa,

cele mai grosolane insulte la adresa românilor :

"bestii", "hiene", "huligani" .(p. 220)

În Țara Românească **ei nu sunt persecutați pentru religia lor,**

ci pentru izolarea lor.(p. 218- 220)

////////////////////////////////////

4/ 15.) **Ely Bercovici (senator PNL , mozaic)**

Episcopul Triteanu, "înaltă" pe evrei , ca , apoi, "**să-i lovească mai tare** " ;

Face caz de art.5 al legii (care cerea ca în 6 luni cultele să-și edifice o organizare unitară) considerînd că, prin asta, se încuraja "**pulverizarea** " **cultului mozaic**.

Nu era bine ca, situația din **Transilvania** (moștenită de la Ungaria),

să fie generalizată la nivelul țării.

-În **Vechiul Regat cultul mozaic este unitar**, cu câteva comunități de rit sefard.

-În **Basarabia și Bucovina** , la fel.

Respectându-se **comunitățile ortodoxe** din Transilvania și cele **spaniole** din Vechiul

Regat, "să se consacre **existența comunității unitare evrești pe țară.**

/ Respinge legea , până la înlăturarea art. 5.dar rămâne, ca până acum,

"soldat credincios" al PNL (p. 228-231)

////////////////////////////////////

4/ 16.) **Horia Carp (senator, UER ?):**

Mâhnit de cuvîntarea episcopului **Triteanu**,care a atăcat pe evrei,

căutându-le o "psihologie specială" , cu antiteze. Răspunde punctual :

/ **Poporul evreu l-a găsit pe Dumnezeu ;**

A adus în lume respectul pentru viața omenească, iubirea omului ;

N-a făcut războaie de cucerire ;

Și-au muncit pămîntul, au meditat, au cântat proslăvind pe Dumnezeu.

/ **Recunoaște că "evreii de azi luptă pentru a aglomera averi "**.

Dar care popor n-o face ? Pentru ei banii nu au fost "scop în sine" ,

ci **o necesitate organică**, pentru **a putea supraviețui de 2000 de ani.**

Dezrădăcinați, alungați de colo-colo, oprîți să cumpere pămînt, priviți peste tot ca

străini, nedorîți, bănuîți , "ținuți în teroare de feodalii care se slujeau de ei pentru a

exploata țărănimea" , plăteau ca să se ferească de lovituri .

Acesta este materialismul evreesc.

/ **Recunoaște că "evreii sunt solidari între ei."**

Dar care popor nu-i așa ? Nu recunoaște că sunt egoiști ;

/ Recunoaște că au stat izolați.

Dar nu este vina lor că **alte popoare "iau ținut la distanță"**.

Evreii din Ț.R. au fost alături de popor: când turcii au venit să înăbușe rășcoala din **1821**; alături de revoluționarii din **1848**, pictorul Rosenthal fiind ucis în chinuri, de unguri, în Ardeal; în **[1864 ?]** au dat curs chemării lui **Kogălniceanu**, de a se înscrie în școlile românești, să învețe limba română.

Dar a venit anul 1896, când "legea i-a alungat pe evrei".

Evreii și-au făcut școlile lor.

În 1918, să spuie dr. Angelescu, cum au făcut **evreii din America**,
propagandă pentru Unire. (p. 275) Horia Carp

////////////////////////////////////

4/17.) Beno Straucher (deputat, PNL, evreu):

/Salută cu sinceritate legea Cultelor, menită să aducă
"armonie între confesiuni și oamenii țării noastre."

Noi evreii, am așteptat această lege cu dorință înfocată;

chestiunile religioase și de culte, însă, conțin o materie foarte **penibilă**,
care trebuie să fie tratată cu deosebită **prevedere**, îngrijire și **băgare de seamă**,
cu deplină **pricepere**, dar și cu **delicatesă aleasă**,

pentru că e vorba de **chestiune de conștiință**, de chestiuni de culte,
de chestiuni **spirituale și sufletești**,

de chestiuni de **cum omul se împacă cu Dumnezeu său, cu conștiința sa.**

/Votează legea. (p. 413)

////////////////////////////////////

4/ 18.) Bogdan Duică (senator, PNL? PND? LANC?)

Catolicismul a fost totdeauna o agresiune, în aceste părți;

Șefii bisericii greco-catolice mai toți au fost străini;

Biserica unită a adus **poliglotismul**, care a contribuit la
desnaționalizarea românilor; A practicat **prozelitismul**; (p. 34-56)

//////////////////////////////////// **4/19.) G. Rigu (senator, PNL)**

/ După pacea de la Karlovitz (1699), în Ardeal au devenit stăpâni austriecii, nemții.
Aceștia au vrut să-l **catolicizeze pe români**, dar cele **3 națiuni "privilegiate" s-au opus.**

/ Trebuie luată în considerare cealaltă fațetă a "unirii":

rolul greco-catolicilor în lupta națională.

Pledează pentru unirea celor două biserici românești.

//////////////////////////////////// **4/ 20.) Preot D Nicolaescu (deputat?)**

/ Când **Ierusalimul, Constantinopolul, Sfântul Munte**, și toate centrele vitale ale
bisericii răsăritului, căzuseră în robia turcilor, **domnii și boierii români**

au întreținut cu banul lor bisericile răsăritului. / La noi nu au fost **inchiziție**, nici
războaie religioase; am fost **uniți**,

prin viața din **mănăstirile ortodoxe** de pe ambele versante ale **Carpaților**;

Actul mitropolitului Ardealului, Atanasie (Viena, 20 martie 1701),

prin care declara că **rupe legăturile cu "schismaticii" de la București**,
(de unde avusese venituri, bani și moșii date de Brâncoveanu, de unde primea cărți,

în grai românesc) este (cum spunea Iorga) **< Cel mai înjositor act public,
săvârșit până atunci de vreun Vlădică românesc. >**

Speră ca acest **act rușinos**, care **contrastază cu fapta lui Brâncoveanu**,
să fie **"reparat"**; **speră la unirea celor două biserici românești.**

/ Suntem **recunoscători fraților uniți** că în **momentele istorice de la 1848, 1918**,
au știut să se **înfrățească** cu cei **ortodocși**.

Regretă **divergența uniților** de la **Încoronarea regelui Ferdinand**; (p. 414-415)

////////////////////////////////////

4/ 21.) P. Gârboviceanu (senator PNL?)

Biserica ortodoxă a fost tolerantă:

/ Ștefan cel Mare i-a primit pe **hussiți**;

/ Tot noi i-am primit pe **armenii gregorieni**;

/ În Moldova, **ceangăii catolici**;

/ **Catolici, luterani, calvini, mozaici**... i-am primit;

(catolicii i-au convertit pe hussiți; luteranii pe catolici)

/ **Catolicii** au avut **episcopii** la Curtea de Argeș, în Milcovia (pentru cumani),

în Siret, Baia, Bacău, Tr. Severin, episcopii titulari fiind în Ungaria sau Bulgaria;

Singura excepție : turcii n-au avut voie să-și construiască geamii.

Dar era o latură politică, nu religioasă. Ei și-au făcut geamii doar în Raiale.

/ Când am luat Dobrogea, **statul le-a acordat protecție**: el plătește muftiul , el a făcut moscheia de la Constanța.

/ În Țara românească n-au fost războaie religioase ;(p. 328)

Gârboviceanu /'28

Transilvania .

Scriitorii străini spun că avea înfățișarea Egiptului,

românii fiind "israeliții" de sub robia Faraonului.

/ În 1668 ,Leopold I al Austriei, a gonit turcii din Buda și Ungaria ,

în 1696 devenind stăpînul Transilvaniei. Era foarte dator, politicește, Papei.

/ Mitropolitul ortodox de Alba Iulia, Atanasie , fiu de nobil român ;

hirotonisit de Teodosie la București ; dăruit de Brîncoveanu cu danii , haine, odoare , moșia de la Merișani (Argeș) ;

la întoarcerea în Transilvania, este luat "în primire" de iezuiți;

- La 4 apr.1698, Leopold a trimis guvernatorului Ardealului , un **Rescript**,

în care îndeamnă pe ortodocși să treacă la una din bisericile "recepte".

- Oct. 1698 , Atanasie convoacă un **Sobor la Alba Iulia, și... încheie actul de Unire.**

- În 1700, pleacă la Viena, este primit de împărat, este recunoscut mitropolit,

este făcut baron și consilier împărătesc, primește lanțul de aur.

La 25 iun.1701, **Atanasie a fost instalat mitropolit**

în biserica lui Mihai Viteazul din Alba Iulia.

/ Persecuții contra ortodocșilor . O vreme, nu au avut episcop ;

apoi li s-a dat unul sârb, din Buda .

Abia la 1810, au avut episcop român.(p. 337)

////////////////////////////////////

4/ 22.) C.Disescu (senator,PNL) :

Nu poate tolera răstălmăcirile uniților :

că biserica ortodoxă ar fi părăsit biserica strămoșească, în 1040 !

Biserica străbună este ortodoxă.

Acum,ce este biserica Brâncoveanului din Făgăraș ?- au luat-o uniții !

ce este biserica ortodoxă din Alba Iulia ? - au luat-o uniții !

Protectorii uniților au fost : Maria Tereza , iezuiții din Oradea, Sibiu și Alba Iulia !

Protectorul ortodocșilor -țăranul român.(p. 324)

////////////////////////////////////

4/ 23.) Elemer Gyarfaș (senator) .

Declarație în numele tuturor minorităților,fără deosebire de confesiune și naționalitate.

/ A găsit la Ministerul Cultelor, totdeauna, **"o bunăvoință netăgăduită și necontestată."**

/ După iscălirea tratatului de pace [1920] ,cînd O.Goga a fost titularul Ministerului,

s-a inaugurat **"un regim hotărîtor binevoitor față de noi " , regim menținut apoi de următorii miniștrii, Banu, Lapedatu , Goldiș.**

/ Acum [1928] , este **singurul reprezentant politic al ungarilor și germanilor ;**

regretă neîncrederea în minorități și

"saturarea " cu "măsuri polițienești" a Proiectului de lege :

Gyarfas / '28

Transilvania .

Proiectul nu respectă "drepturile istorice cîștigate" :

/ Între 1000 - 1540 , în Ardeal a existat o singură biserică : cea catolică.

/ Din 1540, în Ardealul independent , s-a introdus protestantismul

(germanii - luteranism, maghiarii - calvinism, unitarism)

/ În 1604 (pe tronul Ardealului principi protestanți),biserica calvinistă a fost dominantă.

Germanii au rămas luterani. Secuii erau , în majoritate, catolici.

/ În 1690 , au intrat habsburgii în Ardeal, preluând imperium.

S- a semnat **"Diploma leopoldină "** , care a recunoscut **"starea de fapt"**

și s-a obligat să respecte **"drepturile cîștigate" [religiile recepte]**.

Împotriva bisericii ortodoxe românești, s-au făcut presiuni. Este adevărat.

Dar nu ungarii le-au făcut, ci **guvernul austriac din Viena, care au "protejat "**,

"nu în modul cel mai blînd " , tendința de recatolicizare.

Generalul Bucov a dărâmat nu numai bisericile românești,

dar a ucis și mulți secui din Ciuc.

/ În 1767 , Ardealul s-a unit cu Ungaria. Legislația ungară (ca și habsburgii în 1690)

" drepturile istorice recunoscute " și egalitatea între ele.

/Ia 1791 , au fost recunoscute și **drepturile bisericii ortodoxe** (art. 60) , devenind din "tolerată", în exercițiul liberei funcțiuni.

Credința străveche a românilor n-ar fi trebuit să fie alta decât greco-catolică, succesiune a Daciei Traiane.

/Nu trebuie făcută confuzie între naționalitate și confesiune.

Maghiarii sunt catolici, reformați-calvini , unitarieni, evanghelici;

Germnani sunt catolici și reformați . (p. 137- 142) Elemer Gyarfás

////////////////////////////////////

4/ 24.) **G.Bethlen** (deputat maghiar) :

Proiectul agravează situația cultelor minoritare.

/ **Preamărește evoluția "bisericilor istorice"** din Transilvania.

/ **Respinge legea**, fără a intra în argumente, deși **Alex. Lapedatu** i-o cere .(p. 384-385)

////////////////////////////////////

4/ 25, 26,27, 28)**Fr.Krauter, Arpad Paal, Fritz Conert , Fr. Teutsch**

/ **Resping proiectul**, fără argumnete.Spun doar că **sunt nedreptățiți și vexați** de faptulcă **biserica ortodoxă este declarată "dominantă"** ,

și că **culte lor nu au deplină autonomie.** (p.. 384, 388.389, 396)

////////////////////////////////////

4/ 29) **Alexandru Lapedatu** (ministrul cultelor , PNL,) , concluzii :

Minoritarii .

Au înfățișat **2 motive pentru a nu vota legea :**

-că ea conține **dispozițiuni "polițienești" jignitoare ;**

-că , din ea, rezultă **neîncrederea Statului în minoritari ;**

Demonstrează, argumentează, că **aceste supoziții nu sunt reale :**

/ **Statul român modern nu s-a călăuzit niciodată ,în actele de guvernare,** de preocupări cu **substrat clerical.**

Partidele politice au exclus din programele lor ,tendențele clericale.

România unită vrea să mențină această tradiție,

nu dorește partide politice pe baze confesionale ,

care să impune Statului preocupări clericale.Nici invers.

Faptul că **Statul dorește și trebuie să știe de unde primesc bisericile bani,**

e firesc.**Controlul financiar** al fondurilor acordate de Stat pentru culte, ține de **legile contabilității publice,**

este exercitat și asupra bisericii ortodoxe, **de ce au văzut minoritarii , în asta, o neîncredere ?!**

De ce s-au simțit **minoritarii lezați** de prevederea privind **aprobarea Statutelor bisericilor ,**

de către Stat !? Dnii Bethlen și Paal s-au impacientat; episcopul reformat Makkay a cerut mai multă încredere !.

Faptul că **funcționarii publici** ai cultelor vor depune **jurământul pe Constituție și regelui,**

de ce i-ar fi jignit pe minoritari !? Ni se cere **încredere** , promițându-ni-se **loialitate.**

Noi am vrea loialitate, încrederea ar veni firesc.

Episcopul catolic **Grattfelder** (Tmișoara) a dat acea Pastorală împotriva reformei agrare ;

episcopul catolic **Majlath** (Transilvania) , acea pastorală, contra legii învățămîntului -Angelescu ;

Status-ul catolic din Transilvania mereu încalcă suveranitatea națională ;

un **conducător de competenie al cultului maghiar**, a primit să fie delegat al guvernului maghiar,

la acțiunea de propagandă , în Anglia și America,

în timpul Conf. de pace,apoi, după 2 ani , revine liniștit la conducerea bisericii sale, fiind ... de 8 ani salariatul statului român, calitate în care ... invită diverse "misiuni" ;

De aceea a fost necesară introducerea în lege a acestui "control".(p. 427- 434)

4/ 30) **Vint.Brătianu** (prim ministru, PNL.în Senat)

/ Statul român este un **stat național, democratic , laic :**

-Trebuie să păstrăm **caracterul neclerical al statului modern.**

-Bisericile recunoscute de stat, sunt instrumente de ridicare sufletești ;

Faptul că rabinul **Niemerover** a vorbit cum a vorbit,

dovedește "simbolul vieții noi" din România .

Situația evreilor nu era bine precizată.

Acum , evreii, "**trebuie să se lege cât mai strâns de soarta acestui stat** " (p. 368)

////////////////////////////////////

Legea cultelor / 1928 /

5.) Sabin Manuilă,[1930],1938 "Populația României"

[Enciclopedia României,Vol.I], (p.153-154)

▣ Principalele culte

ortodocși, greco-catolici, romano-catolici,

reformați (calvini),evangelici(luterani),unitarieni,

armeano-gregorienii,armeano-catolici, lipoveni,adventiști,

baptiști,mozaici, mahomedani, alte culte, liber-cugetători.

/În România,marea majoritate a pop.este **ortodoxă**.

/În Transilvania,majoritatea este **greco-catolică**,ortodoxia fiind pe locul doi.

(excepție,Maramureș-Crișana ,unde ortdx .au majorit.relativă)

/Romano-cat.au proporții mai mari în Banat și Bucovina.(germ.),și în Moldova (rom.)

/ Reformații /Calvini ,în Transilv.,în majorit.maghiari.

/ Evangelicicii /Luterani,în Transilv.,mai ales sași.

/Mozaici,evrei,mai mulți decât declarați ca neam.

Mozaici,neevrei,câteva sate secuești.

/Liber-cugetători,f.puțini,except. Bucovina ,unde cifra este sensibil mărită.

nr.	Provincia	Tot.loc.	Ortdx.	Gr.cat.	R.cat.	Ref.
Evang.						
1.	România	18.053.000	72,6%	7,9	6,8	3,9 2,2
2.	Oltenia	1.519.000	99,0	*	0,4	* *
3.	Muntenia	4.028.000	94,8	0,4	1,3	0,3 0,4
4.	Dobrogea	811.000	72,2	0,1	0,9	0,1 0,9
5.	Moldova	2.427.000	88,2	*	4,5	* 0,1
6.	Basarabia	2.864.000	87,6	*	0,5	* 2,6
7.	Bucovina	854.000	71,9	2,3	11,5	* 2,4
8.	Transilvania	3.218.000	27,7	31,1	12,8	15,5 7,6
9.	Banat	942.000	56,1	3,6	34,2	2,2 1,5
10.	Criș.Maram.	1.390.000	36,8	25,2	15,3	12,8 1,1

nr.Prov.	Unit.	Arm.g	Ar.c	Lip.	Adv.	Bpt.	Moz.	Mah.	Alte	Atei
1	Rom.	0,4	*	*	0,3	*	0,3	4,2	1,0	* *
2	Olt.	*	*	*	*	*	*	0,2	*	* *
3	Munt.	*	*	*	*	0,1	*	2,3	*	* *
4	Dobr.	*	0,5	*	2,2	*	0,2	0,5	22,2	* *
5	Mold.	*	*	*	0,1	*	*	6,7	*	* *
6	Basar.	*	*	*	1,1	*	0,7	7,2	*	0,1 *
7	Bucov.	*	*	*	0,4	0,1	0,1	10,9	*	* 0,1
8	Trans.	2,1	*	*	-	*	0,3	2,5	*	* *
9	Banat	*	*	*	-	*	0,7	1,5	*	* *
10	Cr.Mar.	*	*	*	*	0,1	1,5	7,0	*	* *

6) Olimp Căciulă, "Culte din România" ,1938

[Enciclopedia României] (p.417---)

Forma de manifestare a simțămîntului religios ,față de ființa supremă, este cunoscută sub numele de **Cult**.

În România ,cultul este declarat liber,de către Constituție și

Legea pentru regimul general al cultelor, (31 mai 1928)

/Configurația cultică a României, (art.22, **Constituție**),

califică **Biserica ortodoxă**(ca biserică dominantă)și cea **greco-catolică**

(avînd înțietate),ca biserici românești,"**naționale**".

/În România există următoarele **culte"istorice"** (art.22,Constituție,Legea,art.21):

biserica ortodoxă română (stabilită prin lege specială),

greco-catolică română (unit),

cultul **catolic** (de rit latin ,greco-rutean și armean),
 cultul **reformist** (calvin),
 cultul **evanghelic**(luteran),
 cultul **unitarian**,
 cultul **armano-gregorian**,
 cultul **mozaic**(cu diferite ritualuri),
 cultul **mahomedan**.

Căciulă /

▣ **Cultul național ortodox.**

/Adorarea unui singur Dumnezeu, în trei ipostaze : **Sfânta Treime**.

Sfintele Taine (7) lăsate Bisericii de **Mântuitorul Iisus Hristos**:

- Sfântul Botez (intrarea în comunitatea creștină)
- Ungerea cu Sfântul Mir (împărtășirea cu Sfântul Duh)
- Sfânta Euharistie (comuniunea cu Hristos, răstignit pe cruce)
- Pocăința (credinciosul care a călcat..)
- Sfântul Maslu (iertarea păcatului)
- Nunta (pe care se întemeiază familia creștină)
- Preoția (propagatorii operei lui Hristos)

▣ **Izvoarele Bisericii creștin -ortodoxe:**

- Biblia, Sfânta Scriptură (Vechiul și Noul Testament)
- Sfânta tradiție
- Deciziile Sinoadelor Ecumenice .

▣ **Originea cultului ortodox.**

/ Providența a făcut ca **poporul român să se nască creștin ortodox**.

Mărturie în perioada **posteroară colonizării** Daciei de către romani.

Creștinismul românesc **mai vechi decât limba română**.

În estul Europei, românii sunt **cei mai vechi creștini**.

(rușii, sec. IX, bulgarii, sec. X ,ungurii, sec. XI) (prezintă evoluția bisericii, recursuri istorice)

/Biserica românească a fost **dependentă de Patriarhia din Constantinopol**.

Odată cu independența României, ea și-a declarat **autocefalia**,

care i-a fost **recunoscută** abia în **1885**.

Căciulă/

▣ **Biserica ortodoxă, după Unire .(p.421-422)**

Mulți ani a continuat să trăiască cu organizarea dinainte:

/ Vechiul Regat, cf. **Legii din 1872**, complectată cu **Legea din 1909**.

Administrarea bisericii, în bună parte, pe seama statului.

În 1920, **Casa Bisericii** (1902) , devine **Ministerul Cultelor**.

În Ardeal, cu organizarea pe baza **Statutului sașunian** (1868).

În Bucovina, pe baza **Planului Regulatoriu Bisericesc** (1786)

În Basarabia ,cu **organizarea din împărăția rusească**.

Căciulă/

▣ **Inițiativa unificării organizației bisericești**

a avut-o episcopul de Caransebeș, **Miron Cristea**, (23 apr. 1919).

/Primul anteproiect de lege, elaborat de **Constituanta bisericească** , 1920.

/ Primul proiect de lege, **Constituanta Bisericească** cu concursul ministrului Cultelor ,

Octavian Goga, sfârșitul anului 1921, dar se aștepta elaborarea Constituției.

/ Pe baza **Noii Constituției**, ministrul cultelor, **C. Banu**, alcătuește un Proiect.

Biserica alcătuește și ea un Proiect și un Statut. (1923)

În 1924, ministrul **Al. Lapedatu**, prezintă parlamentului legea ,care este votată

(ea va mai fi modificată în anii următori și sancționată la 4 mai **1935**)

/Prin **Legea** din 23 febr. 1925, scaunul mitropolitan al Ungro-Vlahiei, ca primat al României,

a fost ridicat la rangul de **scaun patriarhal**,

primul patriarh fiind Miron Cristea. (p.421)

Căciulă/

▣ **Conducerea bisericii ortodoxe.**

/Sfântul Sinod, (cu Consiliul central bisericesc)

/Congresul național bisericesc.

Părțile constitutive: parohia /protopopia /eparhia /mănăstirea./

Organele reprezentative. Organele executive. (adunări și consilii respective)

/clerul este remunerat de stat, cu excepția celui din Bucovina.

/Jurisdicția se întinde și asupra comunităților ortodoxe

din Paris, Viena, Sofia, Ierusalim, și , din 1935, în America.

▣ **Raportul dintre biserică și stat.**

În trecut, biserica a fost **sufletul și pârgia Statului**.

Cf. noii constituții, ierarhii din scaunele mitropolitane și episcopale sunt **senatori de drept**.

Investirea mitropoliților și episcopilor se face de **Rege**, șeful statului și **cel dintâi** dintre creștinii ortodocși. (p.423)

Căciulă /

▣ **Cultul greco-catolic (p.423-425)**

Cult creștin de **origine ortodoxă**, care a aderat la **Biserica romano-catolică**.

Dogmele asimilate :

existența purgatorului ; euharistia cu azimă ;

duhul sfânt și de la Fiul ("Filioque") ; dogma imaculatei concepțiuni)

Și-a păstrat vechile datini, limba română, tipicul bisericii ortodoxe.

Clerul de mir se căsătorește.

▣ **Istoricul greco -catolicismului**

Istoricul convertirii la catolicism, în condițiile transilvane.

Reformă , Calvinism, Lutheranism. (p.423-424)

/ În timpul împăratului **Leopold I** (Viena), românii au fost înduplecați să se unească cu biserica catolică.

Încercările de unire încep pe vremea **mitropolitului Teofil** (1692-1697),

și se desăvârșesc pe vremea **mitropolitului Atanase Anghel** (1698-1713).

Ultimul, împreună cu 38 protopopi , întruniți în **Sinod la Alba Iulia (7 oct.1698)**

au semnat un **manifest** care declară **unirea cu Roma**,

cu condiția să nu se schimbe nimic din credința românilor din Ardeal.

La al doilea sinod (1700, Alba Iulia) participă 54 de protopopi, se declară din nou unirea cu Roma. Anastase Anghel, pierde titlul de mitropolit, devenind **episcop**.

Ulterior, scaunul episcopal se mută la Făgăraș, apoi la **Blaj (1737)**.

Primul episcop "unit"-Grigore Maior.

La 26 nov. 1855 , eparhia Alba Iulia și Făgăraș, devine **Mitropolie**.

Alexandru Sterca Șuluțiu, primul mitropolit unit. (1855-1867).

Alți mitropoliți : Moise Dragoș , Ignatie Darabant , Samuil Vulcan (Oradea)

Căciulă/

▣ **Organizarea bisericii greco-catolice**

/Constituția din 1923 o consacră ca "**biserică națională**",

cu **întâietate față de** celelalte biserici minoritare.

Legea Cultelor din 1928 recunoaște același rang.

În urma încheerii **Concordatului cu Vaticanul** (10 mai 1927)

și a **ratificării** lui la 10 mai 1929, organizarea se prezintă astfel:

Mitropolia de la Blaj, intitulată a Albei Iulia și Făgărașului ,

cu 4 episcopii: Oradea-Mare, Lugoj, Gherla, Maramureș (Baia Mare)

/Recensământul din 1930 : 7,9% din credincioșii români.

1.725 biserici cu 1.594 de preoți.

/Ierarhii biser. sunt **senatori de drept**.

▣ **Activitatea religioasă, culturală, națională.**

/Școala ardeleană, curentul "ardelean"/latinitatea neamului nostru.

/Blajul și ideea renașterii naționale.

(**LD : urmează prezentarea cultelor minoritare pe care nu am fișat-o**)

Organizarea bisericilor /

7.) Programul Partidului Național Român, 1921

("Patria", 29 apr. 1921) [Documentar ISISP, L.D., p.327-333]

PNR își întinde organizația politică asupra **întregului teritoriu**

al **României Mari**, avînd la bază **Hotărîrile dela Alba Iulia** ,

și ca **postulat politic** , **desăvîrșirea unirii**.

PNR va lupta ca această realizare să se facă **prin legiferare**,

care va avea la temelie următoarele **principii democratice, naționale și sociale** :

[...] [...]

▣ **Capit. XI Reforma bisericească.**

PNR pretinde ca statul să recunoască fiecăruia cetățean **deplina libertate de conștiință**.

În raportul dintre stat și diferite confesiuni, PNR cere deplina autonomie a acestora,

în ce privește organizarea internă, administrarea.

8.) **P.P.Negulescu, "Destinul omenirii", Bibl.de filozofie rom.**

Fundația pentru literatură și artă "Regele Carol II", 1938 Vol.I-IV

P.P.Negulescu/ Vol.I :

1)(**PROCESUL DEMOCRAȚIEI** (.cap.III,p.88-184)

2.)(**BOLȘEVISMUL**. (cap.VII,p. 244-288)

3)(**TOTALITARISMUL / A) Fascismul italian (cap.VIII,p.289-362)**

\B) Național/socialismul

Ludwig Bauer

▣ **"L'agonie d'une monde"**

< Oamenii [...]siliți să abandoneze **naționalismul**,ei îl **exagerează** încă

[...] Reduși să suprime frontierele, ei îngrămădesc în jurul lor ziduri încă mai înalte, și **țipă ca să obțină modificări teritoriale.** >

S-ar părea că totul în viața noastră se învîrte în jurul a **două obiective:**

o bucată de pîine și un loc la soare.

Dar nu este așa.Nu ne ajunge să nu murim de foame și de frig.

Ne mai trebuie **o idee**,care să ne călăuzească și să ne înășlțe. Ideea este cea care poruncește,în tot ceea ce facem...

Cristosul-rege al Evului mediu ,era o asemenea idee.

Drepturile omului,în epoca modernă.

Acum omenirea se află la o nouă răscruce și are nevoie de un nou crez.

Dumnezeu,trebuie să îmbrace alte haine,

să devină ,de ex.**clasă socială**,sau **națiune**,sau **stat**.

Ludwig Bauer /

▣ **Bolșevicii**

Bolșevicii ruși,n-au fost călăuziți de credința în Dumnezeu,ci în proletariat.

Idealul lor era **ridicarea acestei clase sociale**, întronarea ei ca **clasă conducătoare**, transformarea ei în **națiune**,prin lichidarea burgheziei.

De aceea au și pornit **bolșevicii lupta împotriva religiei propriu-zise** de care

nu aveau nevoie ;precum se știe , **ei au desființat toate confesiunile religioase,**

au interzis practica ritualurilor respective,

au dezafectat bisericile,sinagogile și moscheile,dându-le alte destinații.

Bauer/

▣ **Naziștii**

Național-socialiștii lui Hitler, nu au fost călăuziți de credința în Dumnezeu,

ci de **credința în poporul german**, ridicarea sa ca națiune dominantă,conducătoare,

a omenirii,pentru că **reprezenta rasa ariană.**

Wotan,ca ideal al forței, ar trebui **să ia locul lui Hristos,ca ideal al bunătății.**

Ideea națiunii,astfel concepută, poate deveni **punct de plecare**

al unei **noi mistici religioase.**

P.P.Negulescu/ Vol.III,partea II

Cap.VI ,Rolul credințelor religioase (p.,352-402)

Nu știm încă destul de bine ,în starea actuală a cercetărilor,

cum au luat naștere religiile.

Numeroși factori determinanți au contribuit la apariția lor.

Dintre acești factori, "**ideea -cauzalității**" a fost îmbrățișată de numeroși filozofi,sociologi,etnografi.(explică evoluția istorică a fenomenului religios)

Oamenii au o atare **credință a cauzalității.**

Neputând să le descopere, ei și **le-au închipuit**, printr-o **forță misterioasă...**

Th.Robinson

▣ **"Introductions a l'histoire des religions",**

Istoric englez al religiilor.**Creștinismul** a luat naștere din **iudaism**,

la origina lui stînd învătămintele **profeților evrei**,ca **Isaia și Jeremia**,

care se distinseseră prin **pesimismul lor.**

Sub formele lui primitive ,creștinismul a ieșit ,poate ,

din "**apocaliptica**" populară a evreilor,

care are caracter **pesimist,catastrofal.**(recurs în istoria religiei evreilor)

P.P.Negulescu/

Poate **origina monoteismului evreilor** este discutabilă și mai complicată.

Teroarea însă pe care o inspiră lahve poporului său ,este mai puțin discutabilă.

P.P.Negulescu/ Vol.IV

Cap.VI,Rolul sensibilității , (p-88-114)

9.)Nae Ionescu, "Între ziaristică și filosofie"

Texte publicate în "Cuvântul",(15 aug.1926- 26martie 1938)

Editura Timpul,Iași,1996

Nae Ionescu / 1929

▣ **Biserica dominantă .**

[Cuvântul, 10,iun.'29]

Ce este biserica dominantă ?

La noi ,toată lumea "lucrează" cu acest termen:

Ambițioșii, care încearcă să-și creeze prin biserică **situații excepționale;**

slăbănogii ,care vor să-și pună la adăpost inactivitatea ,cu ajutorul jandarmilor.

Este adevărat că,prin **Constituție**,se acordă bisericii ortodoxe

calificativul de "dominantă" .

Rațiunea acestui fapt stă în aceea că **majoritatea populației țării** este închinătoare **bisericii pravoslavnice.**

De unde și urmează ca **regele** să fie botezat în **religia ortodoxă,**

iar la festivități, ei i se acordă **primul pas. "Atît și nimic mai mult."**

/ Peste drepturile aproximative pomenite ,

biserica ortodoxă nu se bucură în fața statului de o situație privilegiată.

Dacă ar fi altfel,ar însemna că **statul român** nu acordă egală **libertate de conștiință**

și egală putință de **exercitare a acestei libertăți**,cetățenilor ei.

(În cazul "uniților",români și ei,aceasta ar fi de-a dreptul absurd !)

Pricina acestei neînțelegeri,stă într-o **confuzie:**

statul român nu e un stat confesional.

Tot felul de locuri comune ,debitate pe seama bisericii ortodoxe ,

au dus la această confuzie.Ceea ce nu e adevărat.**Concluzia ? :**

"Nu există de fapt biserică dominantă ,prin voința și interesul statului,

și nici prin vreun statut juridic al acestuia.Ci cel mult ,prin situația de fapt a bisericii

și osteneala duhovnicească a conducătorilor ei."(p.217-218)

Nae Ionescu / 1929

▣ **Bisericile**

[Cuvântul, 16 iun.'29]

I se spune că va primi un răspuns "fulgerător" la considerațiile trecute .

Era **învățat cu polemicile...le bănueste.**

De aceea ,vrea să stabilească școlărește datele problemei :

Trebuie să se deosebească situația de fapt,cu cea de drept.

Dacă biserica noastră este de fapt **"dominantă" ,**

se datorează prestigiului,hârnicii și strălucirii ei.

Partizanii "dominației" pretind însă că **biserica ortodoxă**

are "dreptul" să fie dominantă,adică stăpână!

"Constituția noastră prevede egală libertate și protejare tuturor bisericilor din țară .

Asta înseamnă că libertatea și protejarea pornesc DIRECT de la stat spre biserici,

și nu prin intermediul unei singure biserici -în speță ortodoxă -

care ar fi biserica statului și căreia i-ar reveni controlul vieții religioase a țării.

Dominanta ortodoxiei ar fi deci ,mai degrabă,o calitate

- o...decorație ,dacă vrei - decât o funcțiune."

Se va spune că **statul român** este un **stat național ,**

și că biserica ortodoxă este biserica națiunii dominante.

DAR :

1.Nu toți românii sunt ortodocși.

2.România este stat național,dar nu în înțelesul spiritual sau de rasă,

ci în cel politic -de cetățean.După Constituție, și minoritarii tot români sunt.

Să se ceară **modificarea Constituției,**

să se transforme statul român în stat confesional ortodox...

și ...etc,etc, dar **el nu crede că societatea merge spre asta**(p.218-220)

Nae Ionescu / 1929

10) "Din luptele tineretului român".1919- 1939.(Culegere de texte)

Editura Fundației Buna Vestire,1993.Responsabil **Duiliu Sfințescu**.

CZCodreanu / ?

▣ **Mișcarea legionară și Biserica**(p.129-138)

A fost întrebat dacă activitatea legionară se află pe linia **Bisericii Creștine** ?

- " **Răspund** : facem o mare deosebire între **linia pe care mergem noi** și **linia Bisericii Creștine**. **Linia bisericii** este cu mii de metri **deasupra noastră**.

Ea atinge **perfectia și sublimul**.[...]

Noi [...] **tindem către această linie** ,ne ridicăm spre ea,atât cât ne permite greutatea păcatelor cărnii și condamnarea la care am fost sortiți prin păcatul originar"(p.129)

Codreanu /:[26 febr.'34]

▣ **Schitul Rarău**

Scrisoare către starețul **schitului Rarău**,în care spune că se consideră

"copilul acestui schit." (face istoricul,argumentează);

își ia angajamentul să înzestreze cu tot ce trebuie biserica .

"Un fiu al Moldovei "

Codreanu/ [24-27 ? mai '38]

▣ **Procesul**

Patriarhul Miron Cristea,a condamnat în cuvinte grele **Mișcarea legionară**;

Biserica ortodoxă,fățiș ostilă tinerimii române .

"Să lupti pentru Biserica Patriei tale,la marginea lumii creștine!

Luptăm ,jertfim,cădem [...].să ne apărăm bisericile...

și Biserica ne condamnă ca <periculoși Neamului>,

ca <rătăciți și străini de neam.>Ce tragedie în sufletele noastre! "

/ Deținuții legionari,tot timpul se roagă,cântă cântece religioase... (p.160-62)

L D : Vezi și alte aspecte paradoxale ,fișier Gde F

CZCodreanu / 1934 , 1938

10.bis.)Constantin Papanace ,Stilul legionar de luptă.Concepția tactică a Căpitanului

Concepția tactică a Căpitanului

▣**Concepție arică și creștină.**

"**Căpitanul** avea caracteristicile unui **creator de credință** (religie) , fiindcă nu vedea numai lupta de suprafață (exterioară) ci și cea de adâncime (interioară) pe care trebuie aă le poarte un om."

*<Caracteristica timpului nostru:ne preocupă și ne plac victoriile asupra oamenilor , nu victoriile împotriva diavolului și păcatului .Toți oamenii mari ai lumii ,de ieri și de azi,Napoleon , Mussolini , Hitler etc sunt preocupați mai mult de aceste birunțe.**Mișcarea Legionară face excepție ,ocupându-se , insuficient însă, și de biruința creștină în om , în vederea mântuirii lui.**[...] >*

(P.23).(Cf. Însemnările Căpitanului la Jilava , ediție necenzurată,editată de

"Cuibul Grigore Pihu")

▣**Țelul final: învierea Neamului**

<Țelul final nu este viața.Ci învierea.Învierea neamurilor în numele Mântuitorului Iisus Hristos.Creația cultura nu-i decât un mijloc nu un scop ,cum s-a crezut ,pentru a obține această înviere .Este rodul talantului pe care Dumnezeu l-a sădit în neamul nostru , de care trebuie să răspundem.Va veni o vreme când toate neamurile pământului vor învia , cu toți morții și cu toți regii și împărații lor.Având fiecare neam locul său înainte tronului lui Dumnezeu .

Acest moment final , "învierea din morți" , este țelul cel mai înalt și mai sublim către care se poate înălța un neam >(Cf.Pentru legionari, Ed. Sibiu, 1936, p.425)

...În concepția Căpitanului ,**centrul de greutate va fi neamul românesc**,care trebuie înălțat pe **drumul care duce la înviere** ,luminând cât mai mult acest drum, prin fecundarea talantului cu care l-a înzestrat Dumnezeu pe acest pământ.Traectoria acestui țel dă **axa centrală** .

Această axă leagă cei doi poli ai existenței :**pământul și cerul**.

Această **dimensiune verticală** va deveni **proprie poporului român** care , prin situația sa geopolitică, **nu este tentat spre expansiuni orizontale** .

<Pentru ruperea legăturilor cu cerul, vor întrebuița împrăștierea pe scară întinsă a teoriilor ateiste pentru a face din poporul român sau numai din conducătorii lui, un popor

lipsit de Dumnezeu [...] **Pentru ruperea legăturilor cu pământul**, izvorul material de viață al unui neam , **vor ataca naționalismul** ca fiind o idee învechită și tot ce se leagă de ideea de patrie și pământ , pentru a rupe firul iubirii care unește poporul român de brazda lui > (idem, p.154)

Pe aceste coordonate se țese , prin fire nevăzute, **ecumenicitatea națională**, din care rezultă **forța mesianismului**. Din această concepție , rezultă un **mesianism legionar** (românesc) , care dă **respirație de neam mare poporului român**. El conturează **identitatea noastră națională**

(p. 26-34)

«Sentimentul religios(creștin)

Prin el se canalizează forța telurică a tinereții spre înălțimi. **Căpitanul s-a născut providențial** în pragul veacului al XX-lea și poate **a fost predestinat să poarte mitul acestui veac** pe plan spiritual , chiar dacă pe planul material lucrurile evoluează după legile forței.

«Mistica legionară

Mistica legionară , ieșită din **sinteza părții bune din om** , atât pe plan material , cât și spiritual dă surse de forță cu mai multe posibilități. **Mistica legionară are un caracter profetic** , adică **dinamic și de luptă**. **Căpitanul reprezintă această formă: avea viziuni profetice**

Poate instinctiv, **Căpitanul** , pentru a înlătura caracterul preasiatic din creștinism, l-a ales ca simbol pe **Arhanghelul Mihail, arhistrategul cerului** , care este credință și vitejie. (p. 45- 55)

/Iertarea /dragostea legionară-

[LD: aici cu adevărat este "cheia de boltă" care exprimă aplicarea iertării la legionari.]
 Invocând **Evangheliile din Noul Testament**, pe **Nietzsche** (*Ceea ce se face din dragoste se face dincolo de bine și de rău*) și **Chamberlain** (*Dragostea este bătaia de puls a vieții noastre, spune Dante , și unde este dragoste puternică este și ură puternică*), Papanace îmi oferă o explicație dacă nu profundă, măcar explicită privind concepția lui CZC .]

Cheia de boltă a sistemului legionar este dragostea.

<Mișcarea Legionară își are temeliile înfipte în principiul dragostei.

Dragostea nu poate aduce nici tiranie, nici împilare , nici nedreptate, nici răzvrătire sângeroasă, nici războire socială. > (*Pentru legionari*, p.321)

Adoptarea acestui principiu creștin în tactica politică este **cea mai îndrăzneată originalitate a concepției legionare**. În raporturile cu cei din afară , principiul dragostei își găsește aplicarea practică în **recomandările Căpitanului** :

<Veți ierta pe cei care v-au făcut vouă personal rău, după morala creștină ; nu veți ierta însă pe cei ce au făcut rău nației > (idem, p.273)

Totuși, în condițiile date și sub povara păcatului originar , perfecțiunea dragostei creștine nu poate fi atinsă ; spre această perfecțiune se năzuește.

/Activismul :amprentă apostolică.

Activismul legionar nu putea avea decât o amprentă apostolică și nu politică. Acțiunea model pentru spiritul legionar este cea desfășurată de **apostolul Pavel**. Acesta stârnea admirația Căpitanului (vezi **Însemnările**) Căpitanul a folosit rezonanțele tradiției creștine și a format cuibul de 13 persoane (nr. primilor apostoli ai Mântuitorului).. În limbaj legionar, imponderabilul se cheamă **Arhanghelul Mihail**, pe care instinctiv, fără preocupări exclusiv religioase, Căpitanul l-a ales ca simbol. Deci crucea și sabia înfipte pe fondul creștin și eroic. (p. 130-133II. Biserica și Legiunea

Structura mistico-religioasă dă Mișcării Legionare un **caracter de eternitate** , iar Căpitanul va rămâne o **permanentă sursă de spiritualitate și un model eroic moral, apolonic**.

Ortodoxismul –îmbrățișat și luat ca bază de Căpitan –nu este de esență dogmatică , ci adânc **împletit cu ideea națională, prin tradiție**. Aceasta îi dă și aspectul politic.

Biserica ortodoxă are avantajul că **este autocefală** (sau mai bine zis "acefală") , încât poate fi foarte ușor subordonată intereselor naționale.

Forța spirituală a Bisericii Ortodoxe este dezorganizată. [!]

Căpitanul a făcut distincție între **linia bisericii** , care se găsește la 1000 m , spre care se năzuește , **și cea legionară** care trebuie să se miște în mijlocul realităților.

În fapt, **mulți slujitori ai bisericii** , renunțând la misiunea lor, **au coborât prin faptele lor cu mult sub linia legionară. [!]** Prin concepția sa , **legionarul cere mare punct de sprijin Bisericii** , pentru a ieși din indiferența în care – intenționat- a fost aruncat de

uneltirile iudeo-masonice , întărind temeinic un **stâlp al existenței noastre : ortodoxia** , care **se poate fundamenta pe ideea tracă [!]** cu cea bizantină. (p. 250-251)

b) G de F și Biserica

G de F are o structură îmbibată de afinități spirituale creștine. **Ar fi fost paradoxal** ca aceste două entități **să nu colaboreze**. Tocmai acest fapt paradoxal arată **gradul de alterare [!]**

al spiritului Bisericii de spiritul materialist masonic al clerului [!], cu deosebire al celui superior. **Mulți ierarhi erau aleși** sau lansați de **hrubele masonice [!?!]** **Alți ierarhi** , erau **derutați de demagogia paartinică.[!]** Sigur că au fost și **ierarhi care au îmbrățișat crezul legionar**, adevărați martiri. "Dar mișelia celor ce l-au prigonit pe Căpitan este atât de mare ,

încât va trebui mult din partea acestor cazegorii ca să o răscumpere .Astfel, cu toată lipsa de înțelegere , a mers cu înțelegere și jertfă , răscolind adânc sufletele creștine."

Va lua **inițiativa punerii crucii la mormântul eroului neconuscut** (1932), lăsat 2 decenii fără cruce de statul mason,trecând chiar peste pasul clerului pervertit **Imnul religios** cântat cu acest prilej -" *Cu noi este Dumnezeu înțelegeți oameni și vă plecați*" – va fi cântat în toate prigoanele dând sens mistic și religios luptei. (p.300-301)

II.Biserica și Legiunea

Structura mistico-religioasă dă Mișcării Legionare un **caracter de eternitate** , iar **Căpitanul** va rămâne **o permanentă sursă de spiritualitate și un model eroic moral, apolonic.**

Ortodoxismul –îmbrățișat și luat ca bază de Căpitan –nu este de esență dogmatică , ci adânc **împletit cu ideea națională, prin tradiție**.Aceasta îi dă și aspectul politic.

Biserica ortodoxă are avantajul că **este autocefală** (sau mai bine zis "acefală")

[!],încât poate fi foarte ușor subordonată intereselor naționale.

Forța spirituală a Bisericii Ortodoxe este dezorganizată.[!]

Căpitanul a făcut distincție între **linia bisericii** , care se găsește la 1000 m , spre care se năzuiește ,**și cea legionară** care trebuie să se miște în mijlocul realităților.

În fapt, **mulți slujitori ai bisericii** , renunțând la misiunea lor,**au coborât prin faptele lor cu mult sub linia legionară. [!]** Prin concepția sa , **legionarul cere mare punct de sprijin Bisericii** , pentru a ieși din indiferența în care – intenționat- a fost aruncat de

uneltirile iudeo-masonice , întărind temeinic un **stâlp al existenței noastre : ortodoxia** , care **se poate fundamenta pe ideea tracă [!]** cu cea bizantină. (p. 250-251)

11.) Status-ul romano-catolic (Acordul de la Roma) , 30mai 1932

(Cf.George Sofronie, "**Natura juridică a Acordului de la Roma** " , Tipografia "Cartea românească" , Cluj, 1939, p. 3-11)

Între **23-30 mai 1932, între Vatican** și plenipotențiarul guvernului român **Valer Pop** (ministru de Justiție în gov.lorga) s-a perfectat așa-zisul "**Acord de la Roma**" spre a se lămuri și preciza natura juridică a **Status-ului romano-catolic** , modalitățile sale de funcționare, drepturile sale.

Prin transferul de suveranitate asupra Transilvaniei

(consacrat juridicește prin Tratatul de la Trianon , 4 iun.'20) ,

statul român intra în toate drepturile fostului stat maghiar.

Cu toate acestea, **Concordatul reglemetator al Status-ului** , **ignora acest drept.**

Din acest motiv, **guvernul lorga a socotit necesară informarea Vaticanului** , despre această **anomalie.**

Chestiunea Status-ului romano-catolic era o chestiune internă, de **competența exclusivă a statului român.**

Dar, datorită implicării **Tratatului privind minoritățile** (9 dec.1919) ,

s-a considerat necesară **o prealabilă și complectă înțelegere cu Sfintul Scaun.**

"Acordul de la Roma " consta din **10 articole, și a fost semnat , la 30 mai 1932, de cardinalul Pacelli și Valer Pop.**

Acordul prevedea :

Transformarea **Status-ului** într-un organ al **Dioczei de rit latin din Alba Iulia** (1) ; se hotăra că toate bunurile patrimoniale ale Status-ului ,

să fie administrate de **Ordinul catolic de la Alba Iulia** (art.3) ;

dreptul de control și supraveghere al statului român , rămânea intact ,

Ordinul catolic fiind obligat să prezinte anual Ministerului Cultelor ,

raportul de gestiune , bugetul, bilanțul și procesele verbale ale adunărilor (art. 4)

toate bunurile trebuiau întrebuințate numai pe teritoriul Diacezei de Alba Iulia (art.5) ;

terenul și construcțiile din blocul de imobile al Universității din Cluj, proprietate a statului român, treceau în deplina proprietate a Universității (art.7) ; în biserica situată aproape de Universitate , în Cluj, era reglementat dreptul celebrării slujbelor greco-catolice , duminica și la sărbătorile legale (art.)
[Atenție LD ! în 1939, Acordul încă nu era ratificat și nu intrase în vigoare]
 Acordul de la Roma / 1932

12.) C.Gr.C,Zotta,N.Tulceanu,
 "Partidele politice din România.Istoricul și programele lor.",1934

▣ **Partidul Național Agrar**,(președ.O.Goga) (p.44-49)
 / "Religia,puterea spirituală care anemiează și stăpânește sufletul poporului și toate clasele sociale,este aceea care clădește scara valorii morale și de aceea și problema religioasă va trebui să fie una din preocupările vieții de stat,iar reînființarea Ministerului Cultelor și Artelor,și principiul salarizării preoților de către stat, vor fi primele măsuri ale guvernării partidului, modificându-se și legile pentru organizarea bisericii ortodoxe, și cea pentru regimul general al cultelor,aceast fiind necesară unei mai bune colaborări între Stat și Biserică. "

---

13) C.Gr.C,Zotta,N.Tulceanu,
 "Partidele politice din România.Istoricul și programele lor.",1934

▣ **Partidul Național Democrat**(președ.N.Iorga) (p.50-53)
 Programul [1929]
 (7) " Naționalitățile cu drepturi istorice și cu valoare culturală, vor fi recunoscute și asociate la conducerea efectivă a țării ,care este și a lor.[...]și garantarea libertății organizațiilor religioase."
 (8)**Biserica românească**,trebuie să aibă o situație materială bună, cu puțința de conducere și a organelor superioare și autonomia reală ,în locul celei de azi.

---

14) C.Gr.C,Zotta,N.Tulceanu,
 "Partidele politice din România.Istoricul și programele lor.",1934

▣ **Partidul Național Liberal**(președ.Const.I.C.Brătianu) (p.54-62)
 ▣ **Programul de guvernământ** (aprobat de C.C.PNL la 1 oct.1933)
 (Cf."Viitorul",3 oct.'33)[.....]
 (14)"Consolidarea raporturilor de armonie între bisericile naționale, și asigurarea rolului precumpănitor al bisericii căreia îi aparține marea masă a poporului român."

15.) C.Gr.Zotta,N.Tulceanu,
 "Partidele politice din România și programele lor ",1934

▣ **Partidul Național Liberal**(președ.Gh. I. Brătianu) (p.63-81)
 /Programul ,votat la Congresul din 8 nov.1931 (numerotare L.D.)
 (23)**Biserica**.
 " PNL,conștient de rolul hotărîtor pe care biserica ortodoxă îl are în viața sufletească a neamului,înțelege să-i acorde toată solitudinea pentru realizarea misiunii sale spirituale, în cadrele și pentru foloasele Statului românesc.
Biserica ortodoxă română, astăzi și în tot trecutul ei, trebuie să lucreze în cea mai strînsă legătură cu Statul, în noile împrejurări create ortodoxiei ;ea trebuie de asemenea să-și ia rolul cultural pe care l-a avut odinioară în orientul creștin.
 Ea va fi deci o **biserică apostolică și misionară**.
 /Ca o consecință,salarizarea clerului și cheltuiala școlarizării trebuie preluate de Stat.
 / **Legea organică a bisericii** trebuie să cuprindă dispozițiuni care să garanteze aplicarea ei în spiritul canoanelor și al Constituției.
 /Controlul satului în administrarea averilor bisericesti va fi efectiv.
Biserica unită,

trebuie să fie valorificată concepția constituțională,
ajutând în forme sigure normale și materiale ,
să se mențină în tradiția ei națională,
și să lucreze în spirit de **apropiere cu biserica principală română,**
la **consolidarea morală a statului,**și la **unitatea sufletească a națiunii.**

Culte minoritare,

recunoscând însemnata lor **menire etnică și socială,**
găsește normală **datoria Statului** de a le da **toată ocrotirea,**
aplicînd cu sinceritate **legea pentru regimul general al cultelor,**
care le garantează dezvoltarea religioasă

în raport cu poziția lor.

Program PNL / 1933

16.)Constantin Noica,Pagini despre sufletul românesc,Humanitas,1991

(Reproduce vol.din Colecția "Luceafărul" ,București, 1944)

**[LD : subtitlurile îmi aparțin ,servindu-mi de problematizare a cercetărilor mele
Eu nu extrag de la Noica chestiuni care țin de ...istoria civilizației (sau a
culturii),ci vreau să extrag câteva opinii privind mentalitățile epocii, /Viziunea
statică a istoriei românești.**

Tot ce se întâmplă ,apare românului drept zădărnice.

<**Toate veacurile se înțeleg ca ziua de ieri**> , spune românul.

" În această concepție ,nici efortul de cunoaștere științifică ,și nici cel de desăvârșire
morală, pe calapoade naționale ,nu pot sta pe primul plan aici.

Nu știu dacă și în alte părți **Psalmii Vechiului Testament** s-au citit la fel de mult ca la noi

.În orice caz,**eternitatea românească** despre care vorbesc **este de acest tip.**

Nu o plenitudine istorică,nu realizări majore –pe care neamul nostru nici n-ar fi avut
când să le înfăptuiască – **dau garanția duratei ;ci sentimentul că , în fond,există un
plan** față de care toată **frământarea istorică este irosire și pierdere."**

" Din această eternitate ne străduim să ieșim ,deci "

Pentru a descrie "**coborârea românească**" în istorie și "**părăsirea viziunii statice**"
a desfășurării istoriei ,Noica a ales trei momente culturale de culme :**Neagoe Basarab**
(sec.XVI) , **Dimitrie Cantemir** (sec. XVIII) ,**Lucian Blaga** (sec. XX) (p.10-11)

...Neagoe Basarab

[**LD: repet ,cu regret,eu nu pot să mă las furată de profunzimea și frumusețea incursiunii
lui Noica .Eu caut la el – nu la Basarab,Cantemir sau Blaga – semnul și căutarea Și zice
Noica după ce radiografiază scrierea, ba chiar cuvintele basarabului:**

..."Este însă un fapt că până la urmă **totul se scaldă în perspectiva eternității** .

E o problemă cum același Neagoe , care făptuește orgolios , după modelul slăvit al
împăraților bizantini, se miră împreună cu prorocul:<**Ce este omul, Doamne , de-ai făcut
pentru el atâta mărire**> ;**e o problemă** cum o conștiință care refuză religioasă lumea se
împacă practic cu ea ;**dar problema este a noastră , nu e a lui Neagoe.**

El nu simte conflictul, și totul sfârșește la el pe dimensiunea eternității."

...Neagoe arată fiului său care sunt treptele desăvârșirii :<**Că, mai întâi de toate este
tăcerea ,iar tăcerea face oprire ,oprirea face umilință și plângere ,iar plângerea face
frica ,și frica face smerenie, smerenia face socoteală de cele ce vor să fie ,iar această
socoteală face dragoste , și dragostea face sufletele să vorbească cu îngerii
Atuncea va pricepe omul că nu este departe de Dumnezeu**>

"Pe planul eternității ,**unde sfârșește conștiința lui Neagoe,după ce a călătorit printre
singurătăți și spaime** ,nu poate fi vorba nici de cunoaștere , nici de efort etic, **pentru că
nu e în joc spiritul pur și simplu .[...]**Conflictul de fapt dintre planul etern și cel istoric
este soluționat direct , prin renunțarea la spirit **sau prin ocolirea spiritului cu tot ce
implică el : cunoaștere, acțiune , afirmare omenească ."** ■**Firea românului**

[**LD 22 martie.2006.:splendidă critica criticii lui Cantemir ,la care eu ar trebui să fac
critica criticii lui Noica , la critica lui Cantemir !Și nu că aș fi eu mai înțeleaptă sau mai
cultivată, ci numai pentru că eu am trăit ,față de ei, epoca comunistă iar din 1989, cea
post-comunistă.Și culmea ! Cu mici excepții,dau câștig de cauză lui Cantemir !]**

..." **Cantemir decretează** : cu excepția **religiei drept credincioase** și a **ospitalității**

,abia mai găsim ce ar putea merita laudă la români .

Aroganță și mândrie ;spirit de ceartă, dar și **concilianță peste măsură ; îndemn spre
viață ușoară ;nici mânie ,dar nici prietenie lungă ; curaj deosebit de mare la
începutul bătăliei , apoi tot mai puțin ;inconstanță ,spirit excesiv de tiranic** uneori ,

excesiv de blând alteori , iată câteva trăsături pe care vrea Cantemir să le vadă în firea românului.

■"Spațiul mioritic "

[LD:idee genială ,deformată,deturnată,banalizată în anii comuniști,când ,din nou,**alții ne-au făcut istoria** Numai că de data asta ...**satul românesc n-a mai putut-o boicota** Ce a mai rămas din "spațiul mioritic "după regimul comunist... se știe,se vede ,se simte]

Miorița este culmea artistică a poeziei populare .Pe baza "*sugestiei ei spațiale*" , alternanței dintre "deal și vale" , spațiul "ondulat " ș.a."**Blaga a făcut o impresionantă analiză a fenomenului românesc din perspectiva filozofiei sale** , intitulată **Spațiul mioritic**.Iar astăzi,**alți cărturari tineri cultivă nu spiritul Mioriței ,ci "mioriticul"** , efortul de a teoretiza , cu elemente originale , asupra unui material care pentru ei nu poate rămâne decât **pretext , nicidecum țintă**.Între **Miorița și mioritic** se circumscrie deci,pe un anumit plan,**oscilația noastră.**" (p. 31)

...Abel și Cain

..." **Abel e cioban și Cain e plugar**.Abel rătăcește prin lume , și Cain frământă locul.Iar Cain ucide pe Abel .Întotdeauna Cain ucide pe Abel.Mă gândesc ,de pildă la cele două suflete românești :**sufletul pastoral și cel agrar**.[---]

Sântem țara lui Cain în care Abel n-a murit încă de tot .Dar va veni pedeapsa lui Dumnezeu – **mașina - și-i va mătura pe amândoi**, pentru ca neamul lor să crească , să crească biblic, dincolo de zările țării " (p. 35-40)

/Gândirea românească

-Lipsa problematicii de cunoaștere

..."Ce se întâmplă în **viziunea românească** – solidară desigur cu cea răsăriteană- a lui Neagoe ?De la început,la el,ca și la Cantemir ,simți că **nu există problematică de cunoaștere** .Faptul va fi din plin **o trăsătură** –și nu doar negativă – **a spiritualității românești** .Orice demon al cunoașterii ,orice criză a spiritului ,tot ce ține de omul "faustic" occidental,**lipsește de aici**."

..." În timp ce la **Augustin** , inima duce la cunoaștere , iar la **Pascal** duce la adevăr, **dincoace inima este mută.Nu vrea să știe și să se lumineze ; vrea să se odihnească.**"

-O simplă componentă creștină

E numai creștinism aici ? [...] Deci e vorba doar **de un tip de creștinism** ; și ,până la urmă ,s-ar putea să fie **o simplă componentă creștină în gândirea românească.**"

-Absența componentei etice

"Absența unei problematici a cunoașterii , se întregeste cu absența uneia etice.Ea nu e mai puțin semnificativă și mai special creștină.Se vorbește adesea , și pe drept cuvânt, de etica creștină.**În viziunea aceasta românească , însă, etica nu e nici un moment măsura lucrurilor** .[...] **În realitate**, există un **creștinism dincolo de etică**, după cum există **unul fără cunoaștere** ;iar **pe acesta l-a preferat sensibilitatea și gândirea românească**.Poate că nu l-a preferat doar , ci **l-a luat în stăpânire , i-a pus pecete românească.**"

-Dumnezeu face; românul primește

Dar din ce se naște fapta ? Ce face cu puțință activismul vieții ? [...]

...Oricât de nevrednici suntem, **noi căpătăm ceva** .

Dumnezeu este cel care o face , firește :<**Bucură-mă , Doamne, și pe mine, Neagoe, robul tău cel lenevos și ticălos**>; bucură-mă , așa , pasiv. [...] Să făptuim în pocăință , smerenie <**cu frică și cu tremur**>,- și atunci poate că **Dumnezeu ne va bucura** .

Iar fapta aceasta **nu e gest moral, etic**, -de biserică sau nu .

Raporturile noastre cu lumea nu sunt de bunătate rațională ;ci de milă.

-Sensul metafizic :scara către cer

"**Ce sens metafizic** are atitudinea aceasta românească ?Ce legitimează împăcarea noastră cu lumea ? Aceasta e **problema centrală** poate în istoria gândirii vechi românești."

...**Neagoe dă sfaturi fiului său** .Să fii blând și nepizmăreț, îi spune el ;râsul și glumele să nu intre în inimile noastre ; păzește-ți ochii și inima ; smerește-te

Și după ce-l îndeamnă pe Teodosie să scoțoască toate acestea, adaugă :

<**Însă nu le vei putea socoti dacă nu vei face cu dreptate lucrurile lui Dumnezeu**.

Că, mai întâi de toate este **tăcerea**, iar **tăcerea face oprire**, oprirea face **umilință și plângere**, iar **plângerea face frică**, și **frica face smerenie**, smerenia face **socoteală de cele ce vor să fie**, iar această socotelă face **dragoste**, și **dragostea face sufletele să vorbească cu îngerii** Atuncea va pricepe omul că nu este departe de Dumnezeu >

...În versiunea mai modernă a prof. Vaile Grecu (tradus din greacă ,1942), textul este și mai expresiv :<Dar toate acestea ți-e cu neputință să le prinzi cu mintea ta dacă nu ți-ai dobândit cu dreptate aceste virtuți :mai întâi din toate, tăcerea ;căci **tăcerea naște înfrânarea** ; iar înfrânarea face **suferință și căință**; iar căința naște **frică** ; frica naște **smerenie** ; iar smerenia naște **prevedere** ; prevederea însă naște **dragoste** ; iar dragostea aduce **sufletul să stea de vorbă cu îngerii** .Atunci pricepe omul că nu este departe de Dumnezeu > "

IV.Cum gândește poporul român

("Convorbiri literare", 1944, p. 73-100)

[LD:Poate rețin de la Noica aceste trăsături ale poporului român la cumpăna vremurilor . Oricum ele se referă la interbelic, și poate eu nu le-am observat !Și dacă nu le-am observat , ele tot vor da seama de mentalitatea intelectualității tinere de atunci...

Poate mai găsesc ceva din ele și în ziua de azi.]

-Brazda lăsată de Dumnezeu

E vorba despre **cel de-al doilea păcat** al lui Adam. (Cf. Tudor Pamfilie,*Povestea lumii de demult după credințele poporului român*, București, 1913)

După ce i-a gonit din rai,lui Dumnezeu i s-a făcut milă de Adam și Eva văzând cât se chinuie și **le-a dat meșteșugul de a face pământul roditor** ,dar le-a poruncit **să nu are mai mult decât o brazdă**.Roadele culese de pe brazdă, le ajungeau.

Dar într-o zi , când Eva era însărcinată cu Cain,**diavolul a îndemnat-o să semene mai multe brazde**.Eva a găsit sfatul bun (rațional) și i-a sfătuit pe Adam să semene mai multe brazde .Când lanul a devenit mare și făgăduitor,**Dumnezeu a pustiit lanul**, și i-a spus lui Adam:<Tu, omule nesățios ...de azi înainte **poți ara cât îți place** , și **eu îți voi da iarăși cât îmi va place mie** .>

17.)Constantin Papanace ,Stilul legionar de luptă.Concepția tactică a Căpitanului.

Editura Lucman, București,2004.

Concepția tactică a Căpitanului

«Concepție arică și creștină.

"**Căpitanul** avea caracteristicile unui **creator de credință** (religie) , fiindcă nu vedea numai lupta de suprafață (exterioară) ci și cea de adâncime (interioară) pe care trebuie să le poarte un om."

<Caracteristica timpului nostru:ne preocupă și ne plac victoriile asupra oamenilor , nu victoriile împotriva diavolului și păcatului .Toți oamenii mari ai lumii ,de ieri și de azi,Napoleon, Mussolini , Hitler etc sunt preocupați mai mult de aceste birunțe.**Mișcarea Legionară face excepție ,ocupându-se , insuficient însă, și de biruința creștină în om , în vederea mântuirii lui.[...] >**

(P.23.)(Cf. *Însemnările Căpitanului la Jilava* , ediție necenzurată,editată de "Cuibul Grigore Pihu")

«Țelul final: învierea Neamului

<**Țelul final nu este viața.Ci învierea**.Învierea neamurilor în numele Mântuitorului Iisus Hristos.Creația cultura nu-i decât un mijloc nu un scop ,cum s-a crezut ,pentru a obține această înviere .Este rodul talantului pe care Dumnezeu l-a sădit în neamul nostru , de care trebuie să răspundem.**Va veni o vreme când toate neamurile pământului vor învia** , cu toți morții și cu toți regii și împărații lor.Având fiecare neam locul său înainte tronului lui Dumnezeu .

Acest moment final ,"**învierea din morți**" , este **țelul cel mai înalt și mai sublim** către care se poate înălța un neam >(Cf.*Pentru legionari*, Ed. Sibiu, 1936, p.425)

...În concepția Căpitanului ,**centrul de greutate va fi neamul românesc**,care trebuie înălțat pe **drumul care duce la înviere** ,luminând cât mai mult acest drum, prin fecundarea talantului cu care l-a înzestrat Dumnezeu pe acest pământ.Traectoria acestui țel dă **axa centrală** .

Această axă leagă cei doi poli ai existenței :**pământul și cerul**.

Această **dimensiune verticală** va deveni **proprie poporului român** care , prin situația sa geopolitică, **nu este tentat spre expansiuni orizontale** .

<**Pentru ruperea legăturilor cu cerul, vor întreprinde imbrăștierea pe scară întinsă a teoriilor ateiste** pentru a face din poporul român sau numai din conducătorii lui, un popor lipsit de Dumnezeu [...] **Pentru ruperea legăturilor cu pământul**,izvorul material de viață al unui neam , **vor ataca naționalismul** ca fiind o idee învechită și tot ce se leagă de ideea de patrie și pământ , pentru a rupe firul iubirii care unește poporul român de brazda lui > (idem, p.154)

Pe aceste coordonate se țese , prin fire nevăzute, **ecumenicitatea națională**, din care rezultă **forța mesianismului**. Din această concepție ,rezultă un **mesianism legionar** (românesc) , care dă **respirație de neam mare poporului român**. El conturează **identitatea noastră națională**

(p. 26-34)

«Sentimentul religios(creștin)

Prin el se canalizează forța telurică a tinereții spre înălțimi. **Căpitanul s-a născut providențial** în pragul veacului al XX-lea și poate **a fost predestinat să poarte mitul acestui veac** pe plan spiritual ,chiar dacă pe planul material lucrurile evoluează după legile forței.

«Mistica legionară

Mistica legionară ,ieșită din **sinteza părții bune din om**, atât pe plan material , cât și spiritual dă surse de forță cu mai multe posibilități. **Mistica legionară are un caracter profetic** , adică **dinamic și de luptă**. **Căpitanul reprezintă această formă: avea viziuni profetice**

Poate instinctiv, **Căpitanul** ,pentru a înlătura caracterul preasiatic din creștinism, **l-a ales ca simbol pe Arhanghelul Mihail, arhistrategul cerului** , care este credință și vitejie. (p. 45- 55)

/Simplitatea, curățenia sufletească .

Simplitatea redă sănătatea primară și nealterată.

CP : "**Căpitanul, ca și Mântuitorul**, și-a recrutat **primii discipoli** , poate instinctiv și fără calcul, în primul rând dintre **oamenii curați sufletește** ,pentru că numai aici terenul era roditor și nesleit, virgin, pentru a fecunda mai adânc noua credință. [...] **Așa zisul antiintellectualism** era **întoarcerea la seva sănătoasă și organică** a vieții și constituie rezerva necesară pentru ferirea de arșița prematură a terenului, până să aprindă flacăra credinței. [...] **Intellectualizarea disproporționată rupe echilibrul și artificializează** , ofilind puterile sufletești."

<**Ești nebun , Pavele! Cartea cea multă te duce la nebunie!**> (Faptele apostolilor, p.26) /Suferința /răbdarea /ispășirea /asceza /

<**Fericiți cei prigoniți pentru dreptate , că a lor este împărăția cerurilor.**>

Față de Mișcarea Legionară **s-au întrebuițat metode diferite și alternative pentru distrugerea ei**. **Prigoana a întărit-o**, deoarece Căpitanul a pus elementul **suferință** pe dimensiunea dinamică și nu de descurajare. "**Suferința în prigoană este cel mai bun prilej de selecție** ,astfel că aceste lovituri ale adversarilor întăresc terenul împotriva căruia se îndreaptă. **Prigoana dezvoltă inițiativa personală și rezistența proprie** , adică calități pe plan ofensiv ,cât și defensiv, asigurând multilateralitatea posibilităților de luptă." **În timpul prigoanei se verifică caracterele**. Mediul de prigoană **a întărit Mișcarea Legionară și a virilizat poporul român**.

/Ispășirea – este forma superioară de acceptare a suferinței și reprezintă gradul cel mai înalt și larg al sentimentului de răspundere

În concepția legionară, **suferința prin ispășire** este numai morală ,dând sentimentul **restabilirii unui echilibru rupt și a îndreptării unui păcat** .

Suferința este o trăsătură esențială a stilului divin.

Mișcarea Legionară a acceptat-o și , prin aceasta , **a adus ceva nou în practica politică**.

/Asceza –postul, rugăciunea. Ascetismul Căpitanului era un **exercițiu de luptă pentru învingerea foamei și setei** , pentru a ține prezentă ideea că spiritul este stăpân asupra materiei. Asceza și rugăciunea permit, în momentele grele, **retragerea în interior**. Învocarea străbunilor – pe care o recomandă Căpitanul – corespunde sentimentului de siguranță, este o temelie solidă, cași pământul strămoșesc. (p. 76-80)

/Împăcarea cu moartea

CP: "**Împăcarea cu moartea** ridică terenul legionar pe **treapta invincibilității**. este culmea cea mai înaltă Este culmea cea mai înaltă și formează reduta centrală inexpugnabilă a terenului. Ea asigură secretul victoriei

Căpitanul spune :<**cu toții gata de moarte , înfruntând uneltirile nenumăraților mișei**> (Circulări, p.122) ;<**Neputând învinge în viață fiind, vom învinge murind**> ;

<**Nu se poate ca sângele nostru , a douăzecde tineri , să nu răscumpere păcatele neamului acestuia. Nu se poate ca această jertfă a noastră să nu fie înțeleasă de români , să nu le cutremure sufletele și conștiințele și să nu fie un punct de pornire , un punct de înviere a lumii ...Acceptarea morții de către Socrate ,l-a făcut să învingă în veacuri.**

...Crucificarea de pe Golgota a învins moartea.

...Acceptarea morții de către martiri a învins forța opresoare

...Exemplul dat de Moța și de Căpitan

(p. 81-82)

/Activismul :amprentă apostolică.

Activismul legionar nu putea avea decât **o amprentă apostolică și nu politică**. **Acțiunea model** pentru spiritul legionar este **cea desfășurată de apostolul Pavel**. Acesta stârnea admirația Căpitanului (vezi *Însemnările*) Căpitanul a folosit rezonanțele tradiției creștine și **a format cuibul de 13 persoane** (nr.primilor apostoli ai Mântuitorului)..În limbaj legionar, **imponderabilul se cheamă Arhanghelul Mihail**, pe care instinctiv, fără preocupări exclusiv religioase, **Căpitanul l-a ales ca simbol**. Deci **crucea și sabia** înfipte pe **fondul creștin și eroic**.(p. 130-133)

/Moartea adversarului =ieșire din impas

(p.150-151)[LD: **pe toate părțile o întoarce Papanace pentru a justifica asasinatele legionare.**

Despre asasinarea lui Manciu –singurul asasinat direct al Căpitanului -nu vorbește.Spre celelate

transferă **caracterul justițiar** al actului și pune accentul **pe ispășirea prin asumare și pedeapsă**.Accentele nu sunt lipsite de ambiguitate și justificare.Dar chiar acceptându-i ipotezele ,

nici el nu argumentează(justifică) de ce autorii asasinatelor (nicadorii, decemvirii) devin eroi emblematici ai Gărzii,și faptele lor devin modele de acțiune.]

-Asasinatul=armă negativă

CP: "Este **o armă negativă** ,care **nu poate intra în arsenalul legionar** [LD?!?] În nici un caz ea nu poate constitui o biruință reală , fiindcă este de natură exterioară.**Ea se încadrează în sistemul iudaic**. [LD?!?!]

Această forță se impune prin teroare exterioară(vezi *Protocoalele Sionului*)

-Forma pozitivă a asasinatului

"Pentru Mișcarea Legionară a fost ieșire din impas,atunci când nu avea altă ieșire "

Căpitanul:<...când este **chestiunea să aleg între moartea țării mele și aceea a tâlharului**,

eu prefer moartea tâlharului.Cred că sunt mai bun creștin dacă **nu voi permite tâlharului**

să-mi ducă țara la pieire>(replică în Parlament a Căpitanului dată deputatului prof.teolog V.Ispir,

care l-a întrerupt.(p.150)[LD: **completează citatul, probabil în legislatura Iorga, 1931/32**]

CP:"Totuși, aceasta **rămâne o armă negativă, specific satanică**.

În Mișcarea Legionară **a căpătat o formă pozitivă** [LD?!?] prin **ideea răspunderii și a ispășirii**.-24 iun.1927:"Legiunea Arhanghelului Mihail "

CP : " La 24 iunie 1927, după aproape cinci ani de zbucium , de dibuiri și suferințe , **se naște în jurul Icoanei Sfântului Arhanghel Mihail :LEGIUNEA .**

Esența spirituală a mișcării studentești de la 1922, va sta la temelia ei.reziduurile vor rămâne afară ."**Faza care a premers-o ,încetează**.Pe plan politic, apariția Mișcării Legionare a consolidat definitiv victoriile repurtate de mișcarea studentească de la '22.

/ Căpitanul :<Să ne unim cu toții, bărbați și femei, să ne croim nouă și neamului nostru o altă soartă.**Se apropie ceasul de înviere și mântuire românească** .Cel ce va crede , cel ce va lupta și suferi, va fi răsplătit și binecuvântat de neamul acesta >(*Pentru legionari*, p.365-366)

/Vasile Marin :<Prin mistica națională se creează un om desfăcut de abjectul materialism al epocii se dezghioacă omul de aderenții epocii actuale și se face școala permanențelor eroice.El formează omul virtuților cardinale: erou,preot,ascet,ostaș.>

(Crez de generație , p. 39) (p.229-230)

Etapa II 1927.Legiunea Arhanghelului Mihail

[LD: deoarece CP reia unele categorisiri și explicații , voi proceda selectiv consemnând doar ce-mi lipsește]

Finis documentar LD

GUVERNĂRI

Guvern Maniu .Legislatura PNȚ.Sesiunea I-a ordinară 1928 / 1929

1) **Pompiliu Ioanițescu (PNȚ) , discurs la mesaj, 28- 29 nov.'29**

(DAD, MO.5 , șed. din 28 nov.'29, p. 73- 90)

Pompiliu Ioanițescu / '29

▣ **Biserica și PNȚ.**

/ "**Biserica** este o **putere spirituală** care trebuie să **îngrijească de credința și de moralitatea credincioșilor** .E bine. "

"**Adunarea bisericească** din anul acesta [1929] , întrucît este **formată**

- se știe cum - în cea mai mare parte , de **oameni politici liberalo-averescani, a uitat Biserica , și s-a ocupat de de guvern, [...]** încercând să arunce **discuțiunea** între **confesiunile naționale ortodoxe și greco-catolice** din țara noastră.

Încercarea a căzut în mod ridicol, pentru că toți oamenii cuminți au văzut îndată că este **o meschină încercare politică**, fără bază, care s-a prăbușit de îndată "

(**aplauze la PNȚ**) (p. 88)

Pompiliu Ioanițescu '29

2) **Viorel V.Tilea (PNȚ,Cluj, chemărist) , discurs la mesaj, 28 nov.'29**

(DAD, MO 5 , șed. din 28 nov.'29, p. 61- 67)

Tilea / '29

▣ **Biserica.**

PNL și PP, "ca omul disperat", sub pretextul că se opun contopirii ministerului Cultelor cu cel al Instrucțiunii (după ce, la Lege, nu au fost contra),

au introdus un "spirit medieval", pentru a produce "**un război confesional**" între **ortodocși și greco-catolici**, pentru a solidariza întreaga **ortodoxie contra guvernelui**.

"**Noi, în Ardeal**, eram obișnuiți să vedem în luptele noastre naționale totdeauna preoții cu crucea în frunte , să vedem pe **preot conducător al turmei**.

"**De la 1920 încoace,s-a schimbat situația**, la inspirația dlui **Octavian Goga**,

a încercat **PNL și PP să cîștige preoții din ambele confesiuni românești**, și, prin ei, să influențeze **massele populare**. **Rezultatul** obținut, departe de a fi cel dorit de politicieni, a fost dedreptul **dezastruos** pentru reprezentanții bisericii românești,

cari s-au diferențiat politicește de turmă. Ca urmare,**s-a înstrăinat turma de păstor** și se crește un **spirit prielnic tuturor sectelor**, preotul nu mai era iubit și stimat,

bisericile erau frecventate numai decopiii de școală [...] ar fi putut trezi bisericile la cruda realitate , și **nu ar trebui să se lase seduse de unii politicieni interesați** ,

pentru că aceasta ar putea produce, deadreptul, **o mișcare anticlericală**"(p. 62)

VVTilea /'29

3) **P.C.Andrei (PNȚ,stînga țărănistă) , discurs la mesaj, 16 dec.'29**

(DAD,MO. 14, șed. din 16 dec.'29. p. 318-324)

[L.D-Discursul integral, xeroxat ;în calculator, dispersat problematic

Titlurile, sublinierile, colorarea ,parantezele drepte îmi aparțin..]

Andrei /dec.'29

▣ **Biserica**

/ "[...] în sufletul nostru este **credința** că "noi vom realiza tot programul nostru politic și **nădejdea** că **aceste realizări vor fi cît mai practice și vor produce efectele dorite de țărănime**. Noi nu trebuie să **oscilăm** , nici să **ne oprim în loc**.

Orice oprire echivalează cu **o dare îndărăt și adversarii noștri** nu ne dau răgaz și nu aleg mijloacele de luptă.Ce **dovadă** mai elocventă despre aceasta voiți decitevenimentele întîmplute cu ocaziunea ultimului **congres național bisericesc**."

"**Pînă și biserica**, biserica în care trebuie să domnească **pacea și liniștea sufletească absolută**, biserica, în pragul căreia trebuie să **amuțească orice pasiune**

politică(**aprobări la PNȚ**) , biserica **a fost aleasă de teren și armă de luptă** în contra noastră. (**aplauze la PNȚ**)

Noi nu vom pîngări această instituție, căci nu vrem să se cutrerume sufletul credincioșilor și să **slăbească credința strămoșească**." (**aplauze la PNȚ**)

Trebuie, însă, dlor, să **fim prudenți**,să împiedicăm pe oricine de a se atinge de **această instituție**,care **trebuie să fie mai presus de luptele noastre politice**."

(**aplauze PNȚ**)(p. 324)

Petre Andrei /'29

---

4) I.I.Mirescu (PSD , deputat de Ilfov), discurs la mesaj , 2 dec.'29

(DAD, MO. 7 , șed. din 2 dec.'29. p. 124-133)

[L.D. : text integral xeroxat.În calculator, dispersat problematic, parafrizat, rezumat, schematizat,cu subtitluri , etc....]

Mirescu/dec.'29

▣ **Învățămîntul religios.**

[L.D: **socialiștii** , caută pretext pentru scoaterea oricărei religii din școală!

Deci **învățămînt ateu**... restul sunt **pretexte**]

Cere **desființarea obligativității învățămîntului religios** .

(**exclamații, întreruperi ,la PNT**)

/ "Nu trebuie să vă supărați, pentru că am să vă dau cîteva **exemple** din care veți vedea **îndreptățirea noastră de a cere acest lucru**.Ceea ce se petrece astăzi, în această privință, este **un adevărat scandal.Se impune** astăzi **copiilor de alte credințe** religioase, să învețe **anumite religii de Stat**...

P.V.Haneș : Nu se poate , este interzis de regulament "

- **Mirescu : "Toate cursurile religiei la noi în țară sunt ortodoxe și noi avem copii de diferite religii, ei nu sunt scutiți de de ora de religie "** ...

[ex.pățania unui **evreu ateu** , cu o fetiță în cls.II-a de liceu.

Profesoara :de ce nu te închini ?

Eleva : pentru că acasă, nici mama nici tata nu se închină.

Profesoara : de ce nu te duci la Sinagogă ?

Eleva: pentru că tata și mama nu se duc la Sinagogă.

Profesoara : dar ești evreucă.

Eleva : ba sunt româncă.

... Și a primit la religie nota 3, deși este o elevă eminentă!

...fetița s-a îmbolnăvit, și la revenirea în școală ..

Profesoara: ce galbenă este, iată diavolul în ea, pentru că nu a făcut religie]

-**P.V.Haneș : cred că greșit profesoarele nu predau religia.**

-**Lotar Rădăceanu** : Nu se primesc copii la **înscrierea la școală**, fără **dovadă** căreia **religii aparține acel copil**.[...] "Cînd **Constituția** garantează libertatea conștiinței și **Legea cultelor** prevede **formele de ieșire din comunitatea religioasă**, nu se poate admite ca **la școală să se pună copiilor de liberi cugetători astfel de opreliști** , care duc la rezultatul că se fac **declarații false**, și acești copii sunt **siliți să frecventeze cursuri de alte religii** , adică cursurile de **religie ortodoxă**.[...]

Noi nu ne ridicăm contra religiei nimănui , dar **cerem ocrotirea pentru credința fiecăruia** , oricare ar fi ea. "(p. 127)(**aplauze la grupul PSD**)

Mirescu /dec.'29

---

5) Pamfil Șeicaru (ziarist independent, pe lista PNT, deputat de Dolj),

discurs la mesaj, 10 dec.'29

(DAD, MO.10 , șed. din 10 dec.'29, p 202-209)

[L.D. Discursul integral, xeroxat ; în calculator, selectat și dispersat problematic.

În prima sesiune('28/ '29) nu cred că a vorbit la mesaj; a avut doar intervenții ;

Ține un discurs coerent, documentat, ușor detașat, "neutru" dar loial PNT,

care (culmea !) stîrșește reacții de "sensibilitate" la majoritari , reacții de respingere la adversari.Dar Șeicaru s-a străduit să explice cîteva aspecte delicate din politica guvernului Maniu, să evidențieze "circumstanțele atenuante" ale eșecurilor.

Șeicaru / dec.'29

▣ **Biserica și luptele politice: ortodocși- uniți**

"[...] mi s-a părut **foarte primejdioasă** agitațiunea pe care au dus-o aceste partide pe **chestiunea confesională**." Se știe că în **Ardeal** există o mulțime de **români "uniți" -de rit ortodox**, care recunosc **supremația spirituală a papei**.

Diferențele confesionale nu au putut niciodată dezbina familiile. (**aplauze la PNT**)

Un ortodox lua bucuros în căsătorie o unită și invers.

Ei bine,a trebuit ca **patima politică** ,lipsită de orice scrupul, să folosească ca **temă de agitațiune și chestiunea confesională!**

Dlor, pentru **Blaj**, pentru calomniatul Blaj, ar trebui să avem măcar un **elementar sentiment de recunoștință**.Chiar dacă n-ar fi fost Blajul decît **centrul de muncă** al acelor **umili canonici** cari ne-au întors privirele spre **Roma milenară**, amintindu-ne **străvechea filiațiune** cu masa latină și sporind astfel **orgoliul rasei noastre** ;

chiar dacă n-ar însemna pentru noi **Blajul** decât **o ancoră** svîrlită spre **Roma eternă** și o **afirmațiune spirituală** rămasă neclintită de milenii ;
chiar dacă n-ar fi decât aceasta , și tot **n-ar trebui să se asvîrle scuipatul luptei politice asupra Blajului** "(Aplauze la PNȚ)

Fiecare om are o legătură cu Dumnezeu , **un drum de ascensiune spre divinitate** , pe care **singur și-l alege** .**Nimănui nu-i este permis** să spună <**Drumul pe care l-ai ales tu** , de la sufletul tău de om spre marele necunoscut , **nu este bun !**

Primește-l pe al meu ! >

Această încercare de **siluire a conștiințelor** , iată una din cele mai **respingătoare manifestațiuni ale sufletelor rudimentare!** Și apoi, dlor, știm cu toții că **norodul românesc nu este un popor de fanatici .**

Lupte religioase ?... Cine și poate închipui că le poate aprinde **în țara aceasta de largă și îngăduitoare toleranță** își face iluzie!...Cel mult **vom rămîne cu această amintire monstroasă , de a fi scuipat pe unele altare** la cari, dacă nu te închini, ești totuși obligat **să te apropii cu pietate.** "(p. 203)

Șeicaru / dec.'29

---

6) **Teodor Fischer (club parlamentar evreesc) , discurs la mesaj, 17dec.'29**
(DAD, MO. 6, șed.din 17, 18 dec.'29 ,p. 103 - 109)

Fischer / dec.'29

▣ **Cultul mozaic.**

/ "**Confesiunea mozaică și naționalitatea evreească** sunt cele **două fețe** ale uneia și aceleași **monete**.O mărturisire sinceră a **legămîntului cu cultul mozaic** , implică **recunoașterea apartinerii la națiunea evreească** și astfel **totalitatea aderenților cultului mozaic** din această țară **trebuie considerată ca o parte integrantă a poporului evreu de pretutindeni.**

Acest adevăr este o sfîncă de care , necondiționat și în mod inevitabil , să se distrugă orice teorie de care se izbește."(p. 104)

Fischer / dec.'29

▣ **Legea Cultelor .**

/"Înainte de toate, **modificarea Legii cultelor**, care s-a făcut în așa fel încît **a zdruncinat fundamentele autonomiei , a autonomiei cultului mozaic**, trebuie să fie considerat ca **un act neprielnic al guvernului** și al partidului național-țărănesc, față de **colectivitatea cetățenilor evrei** , o faptă care pentru noi era **o lovitură** care ne **doare și astăzi.**"

/"Și astăzi este **un mister**, de ce era nevoie de **atîta îndîrjire** și de atîta uzare de energie numai pentru ca nu cumva **să se evite această greșală gravă.**

S-a săvîrșit această greșală **sub pretextul ocrotirii , a libertății conștiinței** ,
În timp ce nu s-a luat **nici o măsură pentru înlăturarea silniciei de conștiință**, care este practică în **școlile de Stat** față de **elevii de religie mozaică** , cărora **nu li se admite abținerea de la lucrările scriptice** în zilele de Sîmbătă și în sărbători , cerută din partea părinților lor, conform prescripțiilor religiei.

Nu s-a luat o măsură necesară în această privință , cu toate că am făcut intervențiuni și am primit și **promisiuni** , după ce **produsesem dovezi** că această chestiune **în țările occidentale** , prin anumite ordonanțe ministeriale, este pe deplin **soluționată."**

/ Nu a fost mărită **subvențiunea de 10 milioane**(din timpul regimului liberal) pentru instituțiile cultului mozaic.(p. 106)

Fischer / dec.'29

---

7) **Manifestul-program** ,lansat la **Congresul general PNL, 1-4 mai 1930**

(BCS, fond Saint-Georges, pachet XLV,ds.4 , fila 84- 104)

[**LD: text integral, fișe de mîină, introdus în calculator.**

Capitolele , dispersate problematic.Subtitluri,sublinieri, paranteze, semne, etc, îmi aparțin.

Atenție ! : document programatic , doctrinar , cu care PNL lansează oficial bătălia pentru **răstrunarea de la guvern a PNȚ .** Fixează coerent și cuprinzător toate componentele și direcțiile de luptă; răspunde (doctrinar și politic) tuturor actelor PNȚ considerate de el ca **dezastruoase, periculoase, distructive, eronate, nerealiste, nefondate.**

Prin comparație cu programul PNȚ de guvernare, se pot determina concepțiile comune dar ,mai ales, diferențele și divergențele privind guvernarea României.

De la părăsirea guvernării , cel mai consistent și amplu document.]

PNL / mai '30

▣ **Culte**

/ Prin **Constituție**, prin **Legea de organizare a Bisericii ortodoxe**, prin **Legea pentru regimul general al cultelor** [1928] ,

PNL a creiat pentru toate confesiunile ,regimul care le îngăduie libera lor dezvoltare.

/ PNL se va îngriji ca , pe aceste principii , diferitele biserici și , firește, în primul rând Biserica masei covârșitoare a poporului român, să poată răspunde înaltei lor chemări morale și sociale.

PNL va combate tendințele nenorocite de luptă confesională, ce se ivesc în unele părți, care nu pot decât zdruncina temeliiile morale ale Srtatului.(p. 98)

Program PNL/ 'mai'30

Restaurația: Carol II, 8 iun.'30

8) Vint.Brătianu, "MEMORIU" prezentat CC al PNL, 23 sept.'30

Vintilă Brătianu, "Vieța și opera ", Așezămîntul cultural I.C Brătianu, 1936

[Analiza a 2 ani de guvernare PNȚ]

VIII: Chestiunea bisericească (p.17-18)

/Pe lângă primejdierea consolidării administrative,financiare și economice, a României întregite, **se adaugă și politica bisericească a guvernului**, cu **efecte dăunătoare pentru consolidarea sufletească a fiilor neamului.**

/"Pentru asigurarea acestei unități, pentru asigurarea cultelor minoritare, potrivit toleranței tradiționale a poporului românesc,

guvernele PNL au statornicit ,prin Constituție, prin Legea de organizare a bisericii ortodoxe, și prin aceea a cultelor,

un regim menit să înlesnească propășirea bisericilor naționale și deplina libertate a celorlalte culte."

/Făcîndu-se o **politică strîmtă confesională**, în acești 2 ani, s-a ajuns

să se îndepărteze și mai mult cele două biserici românești,

pe care robia de ieri le apropiase prin **comuna lor grijă națională.**

/Cu un atare **guvern confesional** , s-a neglijat și chiar s-a oprit funcționarea normală a bisericii marelui mase a poporului nostru, acolo unde nu era în concurență cu cealaltă biserică națională (Basarabia și Bucovina).

Vina nu este numai a guvernului ci și a căpeteniilor bisericii ortodoxe.

/"**Regența nu numai a slăbit autoritatea Patriarhiei ,dar a și înlesnit politica confesională a guvernelor Maniu."**

Vint.Brătianu / 23 sept.'30

Guvern GG Mironescu. Legislatura I-PNȚ. Sesiunea III, 1930 / 1931

9) Regele Carol, Mesajul Regal, 15 nov.'30

(DAD, MO 1, ședința din 15 nov.'30, p. 1-4)

[L.D: text integral, xerox. În calculator, dispersat problematic. **Integral, la Guvern**

Colorarea, sublinierile, parantezele drepte, îmi aparțin, urmînd a fi comentate]

Ministrul Cultelor - N. Costăchescu

▣ **Biserica.**

"Alături de școală, **Biserica** a fost în tot trecutul nostru și a rămas **păzitoarea naționalității noastre.** Ea merită recunoștința și dragostea noastră. (**ovațiuni prelungite**)

Situațiunea financiară impune sacrificii , dar Guvernul Meu va avea grijă ca aceste sacrificii să nu slăbească **binefăcătoarea activitate a Bisericii și școlii."** (p.3)

Mesajul regal/ 15 nov.'30

10) Costache Leanca (Sfat parlamentar basarabean-sterist, deputat Bălți), 8 dec.'30

(DAD, MO.15, ședința din 8 dec.'30, p. 210- 219)

[LD: discurs integral xeroxat; în calculator ,dispersat problematic. Sublinieri, supratitluri, paranteze etc. îmi aparțin. Vorbește după Ralea.

Nici el, nu "rupe pisica", se menține în echivoc, și tot așa de clar **Stere era cheia.**

Se mai adaugă , ca fundal, frustrările Basarabiei.]

Leanca / dec.'30

▣ Biserica .

În **Cameră** s-au iscat **discuțiuni** în jurul **interpelării anunțate** de **Nichifor Crainic**, în legătură cu **Facultatea de teologie din Chișinău**, provocată , la rîndu-i, de **interpelarea anunțată** de colegul **Cărăuș**.

Leanca este de părerea lui Crainic.

Este adevărat că, dacă , de la început, basarabienii **ar fi fost puși să aleagă**, între o **Facultate de agricultură** sau de **teologie**, poate **ar fi preferat** pe cea de **agricultură**. " Dar [...] ni s-a dat această **Facultate de teologie** , iar noi, dintr-un **sentiment de egoism**, dacă vreți, sau **dintr-o ambiție a noastră**, a basarabienilor, ca să avem și noi un institut de cultură superioară, **ținem astăzi la această facultate de teologie, fie ea și bolșevică [???** **fie și cu studenți improvizați [???** cum se spune de către unii, care dă **o pepinieră de antisemitism, nesimpatizată de noi basarabienii**, totuși, fiind un centru de cultură superioară, **noi ținem să o păstrăm la noi la Chișinău.**"

- **Șeicaru** (ziarist ind.) : "Cred că , deși , principal, sunt de acord cu dvs. , că ar fi fost mai folositor , pentru Basarabia, să aveți o facultate de agricultură, [...] cred că **este bună această facultate de teologie** , pe care o aveți, pentru că **nu trebuie să uitați că timp de 100 de ani Basarabia a stat în cuprinsul imperiului rusesc**, care este, de sigur, o **biserică de mare prestigiu și mare autoritate de cultură filozofică ortodoxă**.

Să nu uităm o serie întreagă de **mari reprezentanți ai culturii ortodoxe** , care **opuneau filozofia ortodoxă, filozofiei catolice** și care sunt tocmai **marii reprezentanți ai culturii religioase rusești.**"

- **Costache Leanca** : "S-ar putea pune problema și altfel. Poate avem prea multe facultăți de teologie, și s-ar impune reducerea numărului lor; dar atunci **nu trebuie să se reducă tocmai facultatea de teologie din Basarabia.**

Eu cred că s-ar putea face alte **economii** în domeniul **școlilor duhovnicești**.

Astfel, după părerea mea, **nu avem nevoie, în Basarabia, de 3 seminarii duhovnicești** ;[...] la fel ca și școlile normale. Care este rostul seminarelor duhovnicești ? Să producă un contingent de preoți necesari la sate. Și atunci trebuie calculat care sunt nevoile , ca **să nu producem un contingent mai mare decît este nevoie [...]**

- **Șeicaru** : Foarte bine. Sunt **seminariști** care ajung **funcționari la percepție**.

- **Costache Leanca** : "Dle deputați, eu , în caz extrem , **ași propune o altă economie**. După părerea mea, cel puțin la noi în Basarabia, și cred că peste tot la fel, **nu este nevoie de atîtea episcopii cîte avem**. Firește, că dacă am fi în alte timpuri, dacă am fi în timpuri de belșug, am putea avea în fiecare județ cîte una.

Dar cînd situația noastră este atît de gravă , că suntem în pericol de a asvîrli funcționarii pe drumuri, și cînd **o episcopie costă atît de mult**- cred că nu mă înșel - dacă aș spune că este **echivalentul la 1.000 funcționari**, cari, la rîndul lor, înseamnă **3-4.000 de guri [...]** eu cred că **nu avem nevoie de atîtea episcopii.**" [...]

- **Augustin Popa (PNȚ)** : " De ce nu ai făcut mai bine socoteala ? "

- **Șeicaru** : "D-ta ar trebui să adaugi: **ar fi legitim acest număr de episcopii** , **dacă fiecare episcopie ar fi un centru de spiritualitate** , care să **animeze un idealism**, un fel de **detașare de problemele materiale**.

Dar cînd în toate părțile , **preoții se găsesc în conflict spiritual cu șefii lor spirituali** care au o **anumită tendință** , prea puțin detașată de preocupările materiale , **evident că teza d-lui Leanca este justă.**"

Anghel Dumitrescu (PNȚ) : " Sunteți cam vag, dle Șeicaru"

Șeicaru : "Ar trebui să aduc aici o **serie întreagă de scrisori** , cari vin de la **mănăstirile de călugărițe**, în care **nu se spun lucruri plăcute despre șefii spirituali**"

Petru Sfecleă (PNȚ, sterist ?) "Sub regimul Rusesc, Basarabia era condusă de un **singur episcop**"

- **Costache Leanca** : "Dlor deputați, în chestia aceasta **eu aș merge mai departe**.

Probabil că mulți nu vor fi de acord cu mine , am însă o adîncă convingere că propunerea mea ar fi în folosul credinței și al religiei noastre. Aș merge mai departe și aș spune că , pe cît se poate, **să separăm biserica de stat. (întrepreri)**

Este adevărat , d-lor deputați, **biserica noastră a avut un mare rol și nimeni nu-l contestă. Dar vremurile s-au schimbat, și biserica trebuie să se acomodeze timpului** în care trăim, pentru că să poată face față timpului în care trăim.

Eu aş spune **să nu mai dăm preoţilor salarii, ci preotul să fie întreţinut**, din p.d.v. material, **de către credincioşi, în baza unui contract.**

Preotul ar fi pus atunci, în contact direct şi permanent cu credincioşii şi, prin aceasta, **influenţa preoţilor** asupra credincioşilor **s-ar întări**, şi totodată **însăşi biserica** şi credinţa noastră strămoşească. "

- Şeicaru : Preferaţi o biserică militantă, unei biserici birocratice ?

- Leanca : "Dle Şeicaru, nu prea înţeleg termenii care-i întrebuinţaţi. Eu vreau ca în situaţia concretă în care ne aflăm **cheltuelile pentru întreţinerea bisricii să se reducă la minimum posibil**, căci religia noastră ar avea numai de câştigat din aceasta .

Sub regimul rusesc , preoţii din Basarabia nu aveau leafă, [!!!] şi din cauza aceasta **influenţa** lor asupra credincioşilor **mai mare** şi **credinţa** lor era şi **mai puternică.**" [...]

Acum câţiva ani s-a publicat în **Monitorul Oficial** , **taxele** ce trebuiau plătite preoţilor din Basarabia. **S-a spus** atunci, de către preoţime, **că taxele erau benevole**, că va da creştinul cât vrea , cât voieşte. **În realitate [...]** el **dă cât preotul cere.**"

-Anghel Dumitrescu : Sunteţi adventist ?

-Leanca : Nu sunt adventist.

-Dumitrescu : Aveţi aerul.

- Leanca : - exemplifică cu un caz , unde preotul Târnaveţchi din Bumbăta , a cerut tânărului Diaconescu taxă de 1000 lei **pentru căsătorie...** şi pentru că tânărul nu a avut , nu l-a cununat. "Afirm , fără exagerare, că **90% lucrurile se petrec la fel.**"

Morţii stau , peste canoane, **neîngropaţi**, dacă neamurile nu au bani...(p. 214)

Leanca / dec.'30

11) **A.C.Cuza** (LANC, **deputat de Roman, alegeri parţiale**) ,

discurs la mesaj, 13 dec.'30

(DAD, MO.20, şedinţa din 13 dec.'30, p. 297-310)

[LD: discurs integral xeroxat; introdus total în computer , dispersat problematic.

Sublinieri, paranteze, supratitluri, colorări, îmi aparţin

Poate fi considerat **mesajul lui "testamentar", total.**

Evreii -constituie **ţinta** predilectă;

Antisemitism istoric, rasist, religios, naţionalist, politic, cultural, economic, psihic-obsesiv . Articulat doctrinar, enunţat dar nu argumentat.

Toate problemele, abordate **de la , prin** sau ajungînd **la evrei.**

Exponent (?) sau **inspirator** (?) al clişeeilor care alcătuiau substratul ideologic al antisemitismului românesc.

Vorbeşte peste 4 ore; şedinţa ţine cca 7 ore, pentru că este întrerupt, apostrofat, contrat, încît poate constitui şi o mostră de felul cum **el** ("bătrînul obsedat" şi "iresponsabil") şi **curentul cuzist** ("boală de tinereţe", fenomen "haotic" marginal, necaracteristic) erau tratate , în epocă , de politicieni.]

Cuza / dec.'30

II. Problema jidănească.

"Dlor, nu adânceşte d.raportor nici **a doua problemă** , de care mă voi ocupa şi care este desigur **cea mai covîrşitor de însemnată naţiei româneşti** , şi se impune nu numai naţiei româneşti , ci şi altor naţii : **problema jidănească** " (**ilaritate**)

-O voce : "Regele şi jidanii ! "

-Altă voce : "Trebuia să începi cu ea ! "

-Cuza : " Proiectul de Răspuns la Mesaj, **atinge această problemă fără să o discute fără măcar să-i pronunţe numele** , o atinge indirect , cu delicateţe.

Vorbind de **legile cu privire la şcoală şi biserică**, d.raportor se crede obligat , încă odată, ca **să repete asigurarea stereotipă** , zicînd : **<Firea blîndă, primitoare şi dreaptă a românilui sunt tot atîtea garanţii că aceste legislaţiuni nu vor cuprinde nimic agresiv şi jignitor , faţă de toate celelate naţionalităţi conlocuitoare.>**

Aici nu este vorba de "toate celelalte naţionalităţi conlocuitoare "

ci **este vorba de naţionalitatea conlocuitoare a jidanilor.**"

Totuş, **d. raportor o ascunde** , o **învăluie într-o formulă vagă**, pentru ca să nu se rostească asupra celei mai însemnate probleme naţionale româneşti.

Iată deci a doua problemă : **problema jidănească.**" (p. 298)

[.....]

Cuza / dec.'30

▣ **Doctrina LANC**

"Am formulat o doctrină.Partidele nu au nici o doctrină.[.....]

Noi, doctrina noastră am formulat-o pe larg și am rezumat-o apoi într-o lozincă ce exprimă în puține cuvinte ceea ce voim noi :

Christos, Regele, Națiunea,România a Românilor.

Christos ,pentru că noi credem că societatea omenească trebuie să fie pusă pe baza învățăturilor mîntuitorului nostru **Isus Christos**, care este **expresiunea spiritualismului superior** , **opus materialismului** care ne domină astăzi." [.....]

Cuza / dec.'30

II. Problema evreească

"Iată o **problemă de care nu se ocupă nimeni**.Trăim în mijlocul acestei probleme, nația română se frămîntă, se zbate, așteaptă o dezlegare oarecare,

întreaga studențime se mișcă în direcția aceasta. Nimic.**Nu spune nimeni nimic**.

Nu a venit niciun orator la această tribună să spună că **există o problemă jiănească**.

Ați auzit pe cineva ?

Dar , d-lor deputați, ce este ? Eri - parcă **mi-i dă Dumnezeu în mîna ...** [Vlad Dimitriu]

-Ralea : Dumnezeu este antisemit.

-Cuza : "**Dacă este Dumnezeu , Hristos este antisemit.**"

-D.Manu (preot, vicepreșed.Cameră) : "**Nu intra prea adînc în doctrina teologică.**"

-Cuza : Dar nici nu am început .

-Manu : "[...] Dacă vei fi analizat din p.d.v.teologic, ieși foarte rău, pentru că d-ta vrei să profesezi o credință în care d-ta singur nu vrei să crezi. "

-Madgearu : "**La origină a fost ateu**"

- **Manu :** Sunt aici factori autorizați ai bisericii , cari **pot să vorbească în numele creștinismului.**"

-Mirto : "Astea le ține minte de cînd **era ateu**" [.....]

- **Cuza :** "Este o **problemă istorică** și trebuie să fie rezolvată răspunzînd la această întrebare:care este cauza **conflictului permanent al jidanilor cu celelalte popoare?** Și atunci veți înțelege, d-lor, și conflictul studenților din România cu jidani de la noi.

Am spus și o repet: problema jidănească este o **problemă de rasă**;

la bază este o **problemă religioasă** ;

ca urmări,este o **problemă economică și culturală**;

ca soluție, este o **problemă politică.**"[:.....]

Cuza /

▣ Rasa.

" De ce , la origine , este o problemă de rasă ? Pentru că, într-adevăr, **jidanii alcătuesc o rasă deosebită** și rassa aceasta are **anumite însușiri** , care **trec și în cei care sunt pe jumătate [!!!]** , fiindcă sunt pe jumătate jidani și aceea au și ei însușirile jidanilor.[...] o **rasă care dorește să se păstreze** .

Dar cum se păstrează această rasă în mijlocul celorlalte popoare ?

Se păstrează , d-lor, pe baza religiei, **ei sunt organizați prin religia lor**,

și **rassa se păstrează pe baza acestei religii.**"

-Ralea : " Știm tot.**Vreți să continui, cuvînt cu cuvînt,discursul dvs?" (Ilaritate)**

-Cuza : "Te rog, poftim! "

-Ralea: "Poate aveți cuvinte noi, dar concluziile le cunoaștem de 10ani"

-Cuza : " Te rog spune ceea ce vreau să spun eu !"

-Ralea : "**Jidanii sunt inasimilabili...**

-Petre Andrei: " Îmi dați voie să continui eu,dle Cuza ?

-Cuza : "Vă rog!

-Petre Andrei : "**Jidanii , care au această religie păcătoasă, această religie care este mișelească, recomandă sânge de creștin.Dvs știți că atunci cînd se face pasca se pune și sânge de creștin ... (mare ilaritate)**

-Cuza :"Regret că un profesor universitar se prezintă în modul acesta .

-Ralea :"Este **parodia d-voastră**, dle Cuza .

--Petre Andrei :" Aveți o **imagine fidelă** a felului cum vă prezentați dvs.....

-Cuza :"Se vede că asta ați învățat-o de cînd vă ocupați de creșterea vitelor

-Petre Andrei:" Așa te prezinți d-ta.

-Cuza :" Mă rog, asta te privește.

Cuza /

▣ Religia.

"D-lor deputați, la baza existenței poporului jidănesc stă religia.**Religia** aceasta pornește

de la concepția unui <Legământ> , pe care Dumnezeu lor ,lahu -Iehova ,
I-a încheiat cu jidanii , ca <Popor ales> de dînsul , ca să-i fie < popor sfînt > ,
 pe jidănește <am codeș > (Exod.19/ 5/ 6) Pornind de la această concepțiune religioasă,
prima condiție este ca jidanii, <popor ales>, să nu se amestece cu celelalte popoare.
 Ei stau și-și formează existența lor deosebită , și devin astfel, prin forța religiei lor,
 o primejdie pentru toate statele , lucrînd ca **nație parazită** în mijlocul celorlalte națiuni."
 Cuza /

▣ Antisemitismul

[LD: atenție pe cine culpabilizează Cuza : democrații, biserica ortodoxă.]

" Iată, d-lor, care este **întreaga explicație a problemei jidănești** :

o rasă deosebită, cu instincte parazitare, alcătuită **pe baza unei religii**

care confirmă toate aceste instincte parazitare și care o formează apoi în lăuntru națiilor,
ca stat în stat , în luptă cu toate națiile.

Din cauza aceasta, **în mod organic** și nu mecanic, și nu prin inspirații de cine știe unde,
 ci în mod organic, repet, **orice nație reacționează împotriva acestui parazit**,
 și această reacțiune împotriva parazitului însemnează **antisemitismul**.

Prin urmare **iată cum au reacționat toate popoarele** , în decursul vremii,
 toate popoarele, **începînd cu vechii egipteni**, împotriva jidanilor paraziți.

Cuza /

▣ Religia.

Vă rog să citiți dvs.Biblia.Carteia leșirii, citiți toate aceste expuneri ale jidanilor, ei
 singuri, **și veți vedea d-voastre cum se înțelege** din această cunoștință istorică ,
această problemă, și cum se înțeleg și **mișcările studenților români**.

Dar, în loc să mergeți la izvorul acestor conflicte și să priviți aceste conflicte în lumina
 istoriei și a științei, **dvs veniți și vă războiți cu studenții** ,
 și **spuneți că antisemitismul înseamnă spargeri de geamuri** ,
 și **faceți schime** de acestea care nu însemnează nimic. **Este profund regretabil**.

[.....]

E vorba de adîncirea ei , și aici **este regretabilă catastrofa atitudine**
 a celor cari **reprezintă religia lui Isus Hristos. [Biserica !]**

Apoi **părinte Manu** , șființa ta , care **ai sărit ca să aperi pe jidani**,
 cunoști textul **Evangheliei lui Ioan** capitolul 8/ 38 / 44 și următoarele. (**Ilaritate**).

Dacă-i așa, **poftim să le spui onoratei Camere**.

Nu știi. Ei, să nu mă înveți pe mine teorie , că eu **știu**."

-D.Manu : "Dle Cuza, d-ta știi că pe vremuri aveam respect față de d-ta."

-Cuza : " Spune dacă cunoști capitolul VIII din Evanghelia lui Ioan ?"

-Madgearu : "Aceasta este discuție la Mesaj !"

-D.Manu : " Dle Cuza, **Biblia constă dintr-un singur capitol**.

Dacă ți-aș ceti din Biblie numai un singur text, desigur că d-tale te-ai îngrozi.

În Biblie stă scris :< Nu e Dumnezeu >. Dar înainte de acest cuvînt ea zice :

< zisa nebunul în inima sa : nu e Dumnezeu .> Dacă din Biblie tai texte,
rupi de acolo, poți scoate **un creștinism pe care ai vrea d-ta să-l profesezi**.

Dar în nici un caz **creștinismul genuin și adevărat pe care-l profesează biserica**
creștină ." (**aplauze la PNT**) Și acum, d-le Cuza , d-ta care ești și profesor...

-Cuza : "Dle președinte, **nu are voie să se substituie cuvîntării mele**.

Am crezut că va rămîne la două cuvinte..[..]

-D.Manu : "Dta, care **ai recurs la o stratagemă**, credeai că te aperi, **arătînd că ești**
teolog.Acum se inversează situația: dta ești profesor și eu sunt părinte.

Și aici, iartă-mă dle Cuza, **sunt mai tînăr ca d-ta**, și **mi-i greu să ți-o spun**.

Întii să înveți creștinismul și, după ce-l vei învăța,**să înțelegi** că ,
nicăeri, în credința creștină, nu se învață să dai cu ciomagul.

Învață, în această Biblie, pe care apoi d-ta să o profesezi :

< lubește pe aproapele tău ca pe tine însuși! >" (**aplauze prelungite la PNT**)

În această Biblie se profesează iubirea Mîntuitorului nostru,
 care vrea să strîngă în turmă **toate neamurile de pe pămînt**.

Cînd **d-ta , împotriva unui cult**, vii și **vorbești, cum vorbești**,

deodată, să mă ierți dle Cuza, că **trădezi creștinismul**,

pe care zici că l-ai înțeles azi. "**(aplauze prelungite la PNT)**)

V.Tomescu : (roagă să nu mai fie întrerupt Cuza, că se prelungeste discuția...)

Cuza : "Domnul și Mîntuitorul **Isus Hristos** [...] a cerut iubirea și înfrățirea tuturor
 oamenilor.[...] **a plătit cu însași viața lui** , **nu pentru păcatul lui Adam**,

cum au interpretat teologii de mai târziu [...]

Manu : "Vedeți dle Cuza , că nu știți..."

Cuza : " Nu mă încurc părinte,vă rog să nu mă mai întrerupeți...[...]

te-am întrebat pe Sfinția ta Părinte să spui **capitolul 8, 38, 44,** și **am constatat că nu-l știți** ,pentru că dacă l-ai ști, l-ai spune imediat.

Capitolul 8, 38, 44, foarte caracteristic, este un **principiu** care stă **la baza învățaturii creștine.** [...]

Prin urmare, de la început, **Domnul tatălui nostru Isus Hristos, nu este tatăl jidanilor .** [...] Ai evanghelia aici."

Manu : "Nu o țilcui d-ta **ca și pocăiții.**"

Cuza : " Nu țilcuiesc , ci constat că **Isus Hristos a spus :**

< Voi faceți ceea ce ați văzut la părintele vostru, eu grăesc ce am văzut la părintele meu .>

Isus Hristos , spune mai departe , 8, 44 :

< Voi , din tatăl vostru, diavolul sunteți, și poftele tatălui vostru voiți să le faceți.

Acela a fost ucigător de oameni de la început și nu a stat în adevăr, pentru că nu este adevăr într-însul.

Cînd greșește minciună, dintru ale sale grăește, pentru că mincinos este și tatăl minciunii .[...] **Iar mie nu-mi credeți , pentru că grăesc adevărul.**

47/ Cel ce este de la Dumnezeu , graiurile lui Dumnezeu ascultă, de aceea voi nu ascultați , pentru că de la Dumnezeu nu sunteți .>

Ralea : "Amin!" (ilaritate) **Cuza** : "**Iată ce spunea Isus Hristos față de jidani.** Și atunci, **părinte Manu,** sfinția ta,te rog **să nu vii să mă întrerupi ;**

iar dacă vrei sfinția ta să discutăm teologie, putem să mergem undeva într-o sală aiurea de aici, unde să ne asculte și alții."**Manu** : "Văd că discutați teologie aici în Parlament"(p. 308-309)

ACCuza - preot D. Manu / dec.'30

12) **A.C.Cuza** (LANC), continuarea **discursului la mesaj, 15 dec.'30**

Memoriul LANC , către Carol, din 20 sept.'30

Memoriul PSS Visarion, episcop al Hotinului, 9 sept. '30

(DAD, MO.20, ședința din 15 dec.'30, p.326-341)

[LD: **Camera era exasperată.**Cuza jubilează ,este glumeț,este provocator, se simte sigur pe el, cu aluzii când ironice, când acide, când șantajiste.

Motivele pentru care Camera rabdă : poate nădejdea că va critica mai ales PNL, sau dorința de a avea o "voce opozantă" , sau propriile turburări din PNT, sau absența ardelenilor de marcă ,sau gîndul că va exista o "voce antisemită" tranșantă ;

Eu cred că mai degrabă **este o sugestie regală** : citirea **Memoriului LANC**

(20 sept.'30) în parlament , ca un sondaj , pentru a vedea reacția partidelor ,

Carol fiind interesat în anihilarea **regimului guvernării prin partide,**

și creșterea puterilor regale.

În pofida apelului lui Madgearu și al altora , de a nu i se mai îngădui să blocheze lucrările **lui Cuza i se dă cuvântul în continuare.]**

Cuza / dec.'30

▣ **Atmosferă parlamentară.**

[Ședința este condusă de **Ștefan Cicio Pop,** absent o vreme...]

[.....]

" Toate acestea dvs.**ați fi vrut să le rezum în cele două ceasuri** parlamentare ale dvs., prevăzute pentru discuțiile obișnuite în Parlament ?

" **Regulamentul ?**[...] cînd am un complex de probleme și trebuie să le cercetez pe fiecare sistematic, a-mi pune cele două ore prevăzute de regulament, este suprem ridicol. Dar eu sunt un om generos. (ilaritate)

Ori de cîte ori văd pe **părintele Manu** , îmi aduc aminte de Evanghelia (ilarita)

și de data asta [...]mi-am adus aminte de textul din Evanghelia , care zice :

< Lăsați pruncii să vină la mine , căci a unora ca aceștia este împărăția Cerului. >

Părintele Manu este, **în materie de parlamentarism ,**

un prunc, adică este cu totul **nevinovat ."** (ilaritate)

-D.Manu :Dacă se numără după anii efectivi, atunci eu **sunt mai vechi parlamentar "**

-Cuza : " Nu este vorba să fii mai mult în Parlament, dar este să știi învăța ceva în parlament." (ilaritate)Și atunci ajungînd la **ora 10 noaptea** , m-au ținut aici ,ca să mă

silească a mă sinucide , adică **să aleg între sinucidere** , pentru datoria pe care trebuia să mi-o fac și **părăsirea tribunei**.M-am coborât de la tribună , și mi-am zis : am să-i las cu lovitura aceasta ,ca să se știe că [...]

președintele acestei Adunări democratice să-mi întrerupă cuvântarea.[...]
Trec peste acest incident și revin la dezvoltarea cuvântării mele." (p. 325-326)

[.....]

Cuza / dec.'30

IV. Problema economică și partidele.

[Rezumă iar problema economică , criza economică ; capitalul jidănesc; cele 3 teze ale lui; industria parazită; adaugă câteva exemple.]

[.....]

"Dar oare **sunt capabili jidanii să producă vreodată ceva?" (ilaritate)**

Din capul unui jidan nu pot să iasă decît drăcii , ei n-au produs niciodată nimic.

-D.Manu : "Și pe **apostolul Pavel** îl insultă că a fost jidan "

[.....]

-Cuza" De aceea **a sucit învățătura lui Isus Hristos**.

Este o mare problemă aceasta cu Pavel .**Pavel nu l-a înțeles pe Isus Hristos**, și sfinția ta , care mergi după Pavel, **nici sfința ta nu-l înțelege pe Hristos** " (p. 329)

Cuza / 15dec.'30

▣ **Memoriul LANC, 20 sept.'30**

[LD : Sublinierile, colorarea, parantezele, îmi aparțin

Indiferent de vulnerabilitatea unor opinii cuziste, este fără îndoială ,

un document serios, coerent, argumentat , care - cred eu -

va fi inspirat **tendențele și tentațiile tânărului rege Carol**,

multe din tezele lui Cuza găsindu-și aplicări **în regimul instaurat el în 1938]**

În fond, un colaj de citate selecționate , numai în această idee,

substituind criticii politice , **pledoaria pentru lichidarea sistemului** ,

ridicând scăderile partidelor, la rangul de inutilitate a lor.]

" Îngrijit de această situație foarte gravă, așa cum suntem noi între noi,

în "**Liga Apărării Naționale Creștine**", ca o frăție, - ferească Dumnezeu, nu ca partid !

- am zis prietenilor noștri : **hai să ne întrunim și să ne sfătuim** asupra situației

-aceasta a fost la 2 august - și ei **m-au însărcinat** pe mine să fac un"**Memoriu**"

pe care l-am remis **MSRegelui la 20 septembrie**, tratînd tocmai despre această

problemă politică , încă de pe atunci."Cere permisiunea să prezinte acel Memoriu...

[-----]

PSS Visarion, episcop al Hotinului / 9 sept.'30

▣ **Memoriu către Carol**

În contra acestei politici a partidelor, și a politicianismului lor,s-a rostit acum în urmă și

un **înalt reprezentant al bisericii** , cunoscut pentru înaltele lui calități sufletești și

pentru activitatea sa pastorală și stînd mai presus de partide.

PSS Visarion, episcop al Hotinului, într-un < **Memoriu** > înaintat Maiestății Voastre ,

publicat în ziarul "**Epoca**" [**Liga "Vlad Țepeș "** ?] din 9 septembrie 1930 .

Descriind ca un cronicar politica de azi a țării noastre , spunea :

< Nici un condei oricât de măestrit ar scrie, nu poate **osândi** mai deplin acei

vinovați de felul în care se desfășoară politica [...]

Desconsiderând principiile de dreptate și de libertate , politica zilelor

noastre este teoretic **aniteza concepțiilor logice a conducerii de stat**

[...]cea mai sigură **cale spre dezgust,spre revoltă sufletească** și spre

anarhie socială .

Privind de aproape vreme de 30 de ani **desfășurările politice repetate**

de țara noastră, putem afirma că **nu este virus mai otrăvitor** pentru viața

noastră de obște , **decît acest fel de politică**. [...]

Într-un asemenea **haos**,și într-o așa **prăbușire imorală** se află și se

manifestă în România politică a zilelor noastre : și **Voi înși-Vă** , Sire,

cea mai mare piedică în cîrmuirea Voastră ,

Veți găsi-o tot în **armatele de mercenari ale partidelor politice**

dacă ele rămân în **alcătuirea de astăzi**.

Armatele de mercenari ale partidelor politice au ruinat țara din cauza

viciului organic al constituirii lor, **datorit ficțiunii constituționale**

că toate puterile emană de la națiune, **nepotrivită cu starea culturală**

a nației românești .>"[.....]

ACCuza / sept, dec.'30

13) **Gr.Andreiasciuc (PNȚ-Ucrainean, deputat Cernăuți) ,discurs la mesaj, 5 dec.'30**

(DAD, MO. 14, ședința din 5 dec.'30, p. 197- 199)

[LD : ucraineni "țărăniști" , ucraineni "liberali" , **mai mult resemnați decât loiali, cu nostalgia măreției de altădată a Ucrainei** , trăgându-se , unii, din români "ucrainizați" , alții din ruteni colonizați, o minoritate care ar fi putut fi "îmbîlnzită" cu acordarea drepturilor lor culturale și împărțind bunele și relele populației bucovinene. Fără îndoială că, **între bolșevismul de tip sovietic, și soarta de minoritari în România, el o prefera pe ultima.]**

Andreiasciuc / dec.'30

▣ **Biserica .**

" Aproape de școală se află și **biserica**, despre care se face, iarăși vestire în cuvîntarea Suveranului .

Și în această chestiune , trebuie **să privim răul în față**, cu toată **rigoarea criticii**.La noi, **în Bucovina**, se simte cu **mare durere în suflet** cînd se vede că **preoții pierd din zi în zi și frăția și influența lor asupra credincioșilor**.

Autoritatea bisericească din Bucovina este surdă și n-aude strigătul credincioșilor și preoților adevărați slujitori ai bisericii , **nu vede prăpastia** care se sapă zi de zi , **între preot și credincioși**.

Reforma cadru a clerului a adâncit această groapă și prăpastia a crescut.

Mitropolitul Moldovei, în loc de a mobiliza toate forțele materiale și morale de care dispune,avînd **averi imense la îndemînă...**

-Pamfil Șeicaru :" Este **poveste veche** această chestiune , cu fondul regional, căci **ucrainenii vor să împartă și fondul regional**"

-Andreiasciuc :"Nu ,dar **ne doare** că **poporul este demoralizat** .

Mitropolitul petrece luni de zile **în străinătate și la băi luxoase ...**

-Iorga : **Eu cred** că pe **un Mitropolit** , fiindcă apără interesele nțiunii sale, **nu trebuie să-l maltratăm** în acest fel.

Și mai **cred** că **d.președinte [al Camerei] dacă ar asculta**

expunerea d-lui orator , **I-ar ruga să cruțe sentimentele noastre**.

Eu , însă, înțeleg că d-sa **[Periețeanu] dorește alceva : O toleranță admirabilă către celelalte naționalități**. Acest lucru ne face să-l ascultăm în liniște.

Însă **să binevoiască și d-lui [Andreiasciuc]** , pe care nu l-a jignit nimeni, **să nu jignească sentimentele noastre**.

Vina Mitropolitului este , pentru d-lui ,aici, **că trimite din când în când, preoți români** în locurile unde sunt **români desnaționalizați de ucraineni."** [!!!]

-Andreiasciuc : " Eu sunt tot ortodox."

I-orga : " Nimeni nu-ți spune să fii ortodox sau altceva.**Poți fi ce vrei**, dar d-ta dă-ți seama că **te găsești în Camera unor oameni toleranți și bine crescuți**, care au și ei un sentiment național și **cari au dreptul să te roage frumos** - cum te va ruga și d. președinte (**ilaritate**)-

să-ți aperi interesele dumitale, fără să jignești sentimentul poporului nostru.

Este elementar lucrul acesta.

Eu te asigur că **într-o Cameră ucraineană** - cum îi spui d-ta , sau ruteană, cum spunem noi - **dacă ar fi îndrăznit un român să spună a miia parte din ceea ce ai spus d-ta** - căci **este cunoscută toleranța de care și rușii mari și rușii mici sunt capabili** față de alte națiuni (**ilaritate** - lucrurile s-ar fi petrecut cu totul altfel.

Noi te ascultăm, dar te rugăm **să-l lași pe Mitropolit în pace**.

Apără d-ta pe ai d-tale, dar nu te atinge de oamenii noștri.

D-ta te folosești de faptul că Mitropolitul este liberal și ,

în felul acesta , **îl încondeezi în fața acestei Camere . (ilaritate**

D-le președinte [Periețeanu] , este mult mai bine ca d-voastră, cu inteligența dvs fină, și cu tactul dvs ales, **dacă ați ascultat pe orator(ilaritate** ,

să-l rugați și să-i spuneți **pină unde poate să meargă**

-Gr.Periețeanu (vice-președ.) : " Eu l-am rugat să țină seama de observațiile dvs."

-Andreiasciuc :"Eu consider că **această purtare este un semn de decadență, care se poate răzbuna odată...**

-Iorga : "Poftim ! Vă place ?!

-Andreiasciuc : "... Care a fost soarta ortodoxiei...

-Iorga : "Ce te privește ortodoxismul ? Apărați pe ai dvs.!"

-Andreiasciuc : "Toate instituțiile bisericești și ale statului au datoria sfântă, mai ales în prezent, de a ridica nivelul moral al societății omenești, și să pună un zid puternic împotriva primejdiei care apasă pe noi."
Gr.Andreiasciuc / dec.'30

14) Senatori clerici , **discursuri la Mesaj , intervenții , întrebări , 15 nov.'30 - 1 apr.'30**

[LD: semnale nefișate]

Patriarhul **Miron Cristea**, la mesaj, (29 nov.'30)

PSS Episcopul Gherlei, **Iuliu Hossu** , la (4 dec.'30)

IPSS Patriarhul **Miron Cristea** , cuvântare la pomenirea a 10 ani de la uciderea episcopului Demetru Radu, în atentatul comunist de la Senat (6? dec.'30)

PSS Episcop **Alex.Makkai** , la mesaj (8 dec.'30)

Rabin -șef **I. Niemirower** , Declarație-protest împotriva atacurilor antisemite , ale lui ACCuza în Cameră (16 dec.'30)

IPSS Mitropolitul **Gurie** al Basarabiei , comunicare , în legătură cu **starea grea** în care se zbate **biserica basarabeană**, prin reducerea personalului și desființarea unor instituții religioase.(18 dec.'30)

Dr.Alex.Russu, confirmat senator (27 nov.'31)

Ș.a., șa, Mulți absenți de la lucrări.

15) IPSS **Miron Cristea, Patriarhul României, (senator de drept) discurs, 29 nov,'30**

(DS, MO nr.5, ședința din 29 nov.'30, p.63 -65)

"**Rea este situațiunea pentru biserica ortodoxă** , care este, cu ajutorul [bănesc] proporțional de la sat, **pe treapta cea mai inferioară , sub mahomedani. [!!!]**

Este un rău mare și eu cer schimbarea lucrurilor.

"Am însă și **un moment de bucurie** .Am anume bucuria să constat că,

în țara românească, **minoritarii și cultelle neortodoxe se bucură de un tratament extraordinar de favorbil.**" (p. 65)

Minoritarii au peste **4.000 preoți** (la 1/4 populație)

iar **ortodocșii 7.266 preoți** (deși ar fi trebuit să aibă , proporțional, 12.000)

Cultul	Lei/ suflet	Preot	Suflete
Ortodox	70,7lei	1	1. 739
Greco-catolic	100	1	889
Romano -catolic	60, 94	1	1. 507
Evangelici -sași	105, 56	1	914
Reformați -unguri	164, 21	1	751
Unitarieni -unguri	62,11	1	630
Mahomedani	101,59	1 muftiu	520

[-----]

IPSS Miron Cristea / 7nov.'30

Guvernul Iorga-Argetoianu .Legislatura I, Sesiunea I , 1931

16) **Senatori clerici .iun.'31**

(D.S., MO nr.1, p 4- 5 ;

(DAD, MO nr. 1 ,15 iun.1931, p. 4- 36 ; nr.2 ,)

[LD: o selecție neeshaustivă, pentru informație]

Senatori prezenți:

IPS **Miron Cristea** , Arhiepiscop al Bucur., Mitropolit al UngroVlahiei ,
Patriarh al României

IPS **Pimen** , Arhiepiscop al Iașilor , Mitropolit al Moldovei și al Sucevei

IPS **Niculae**, Arhiepiscop de Alba Iulia și Sibiu, Mitropolit al Ardealului, Banatului,

Crișanei și Maramureșului

IPSS **Gurie**, Arhiepiscop al Chișinăului , Mitropolital Basarbiei

IPSS **Nectarie** , Arhiepiscop de Cernăuți, Mitropolit al Bucovinei (absent)

IPSS **Alex.Th.Cizar**, Arhiepiscop și Mitropolit romano-catolic de București

IPSS **Vasile Suci**u , Mitropolitul greco-catolic Alba Iulia și Făgăraș (absent)

PSS **dr.Al.Makkai** , Episcopul diecezei reformate a Clujului

Dr. I.Niemirower , șef rabin, reprezentantul cultului mozaic,

/ **PSS ortodocși** : Nichita (Argeș) , Justinian(Cetatea Albă, Ismail)

Vartolomeu (Râmnic) , Ghenadie (Buzău) , Iacob(Huși) , Lucian (Roman)

Cosma (Dunărea de Jos) , Gherontie (Constanța) , Vissarion (Hotin)

Grigorie (Arad) Iosif (Caransebeș) , Roman (Oradea) , Nicolae (Vad, Feleac, Cluj) ,

Iosef (Caransebeș) ,

/ **PSS Episcopi greco catolici** : Al Niculescu (Lugojului) , Iuliu Hossu (Gherla) ,

Tr.Valeriu Frențiu (Oradea -Mare) , Vasile Suci (Alba Iulia și Făgăraș) ,

Dr.Alex.Russu (Maramureș) ,

17.) Omagierea lui Iorga. **60 de ani .18 iun.'31**

(DAD,MO 5, 18 iunie '31)

 # Părintele Pavel Guciuja ("Asociația clerului" - Basarabia) , **Cameră** :

"Soarta a făcut ca , după 12 ani, când am avut cinstea să stăm împreună pe aceeași listă , în primul Parlament [1919] , în județul Orhei , ca astăzi să mă aflu iar în rîndul parlamentarilor și să fiu și eu onorat cu participarea la această sărbătoare , care este o serbare a serbărilor, fiindcă serbează pe acela care a reprezentat totdeauna sufletul nației și neamului românesc , și să aduc și eu, în numele poporului basarabean și acelei provincii care, prin sentimentele sale , s-a deosebit deapurarea și este mai atrasă de sentiment decît, poate - să nu fie cu supărare - frații din alte părți ale Regatului , și așteptăm și în prezent , alături cu sentimente și fapte.

Astăzi, dle prim-ministru, în numele asociației clerului, pe care am cinstea să-l reprezint, dați-mi voie să adaug și eu un omagiu de recunoștință pentru activitatea din trecut, să exprim toată speranța și nădejdea convingerii că **trecutul este pentru noi, biserică și cler, o garanție pentru viitor. " (aplauze)**

Dacă pînă astăzi **biserica a fost** , după împrejurările timpului , **cîte odată nedreptățită** , și dacă de cele mai multe ori , prin **măsuri nechibzuite** , **a fost zdruncinată temelia morală** care e baza ei și fără de care nici o națiune nu poate să-și asigure viitorul, **credem că astăzi**, mai mult de cît oricînd, **biserica este sub ocrotirea înaltă a aceluia** care a făcut dovadă mai presus de toți că **și-a pus credința lui în Dumnezeu și în tradiția strămoșească."** (aplauze prelungite) [.....] **tradiția aceasta strămoșească** era adeseori **neglijată, uitată, cîteodată chiar bătută.**

Ni se spunea , chiar nouă, în Basarabia , că am rămas îndărăt cu cultura [...]

Noi nu am contestat lucrul acesta , căci **Apusul era mai apropiat de București decît Răsăritul de Basarabia.**

Dar un lucru afirmăm cu convingere, că **am păstrat , păstrăm și vom păstra tradițiunea strămoșească. [...]** provincia aceasta pentru care , **pentru prima oară într-un Mesaj Regal este spus că este drept ca Basarabia să fie tratată la fel cu celelalte ținuturi românești "**

SENAT (DS, MO 5, 18 iun.'31)

IPSS Pimen, Mitropolitul Moldovei și Sucevei :

Biserica Ortodoxă română, al cărui trecut , marele învățat Nicolae Iorga l-a răscolit și l-a evidențiat, ca o instituție culturală, românească, se asociază ... sărbătoririi ... Evocă zilele războiului, lașii, articolele lui Iorga în "Neamul românesc "...

IPSS Gurie, Mitropolitul Basarbiei : [...] **dragostea moldovenilor dintre Nistru și Prut**, dragostea drept credincioșilor și **admirația noastră d-lui prof.Iorga** care, în cercetările sale istorice, **nu a uitat și de provincia noastră** și, pe cînd încă se găsea sub ruși, **ne-a vestit și ne-a cunoscut** că suntem **sînge din sîngele românesc** și suntem **urmașii și plăeșii lui Ștefan cel Mare** ; și cu aceste scrieri **ne-a îmbărbătat** pe noi și ne-a făcut **să ne cunoaștem obîrșia** noastră ca, în vremea cînd va sosi ceasul, **să fim gata ca să zicem că suntem români**, și vrem **ca români să ducem o viață în vecii vecilor."** (Aplauze)

Dr.Alex.Russu, Episcop greco-catolic al Maramureșului :

"Umilit elev al marelui dascăl al neamului, stau aici din încredințarea Episcopiei

Bisericii Blajului, în numele întregii Biserici Româno-Unite.

Această Biserică, adânc înrădăcinată în sufletul neamului, își are orientările sale religioase spre Apus; în această tendință și în această lumină, **sărbătorește și se bucură** că poate să aibă **alături pe marele apostol al neamului românesc**, care a știut să găsească în civilizația apuseană nu numai un izvor de inspirație, dar a știut să ducă acolo, în mijlocul civilizației apusene, **sufletul și convingerile neamului românesc**. (aplauze prelungite)

" **Di prof. Iorga** a avut, nu odată, **cuvinte de caldă apreciere față de năzuințele Bisericii Române Unite**, de a face din acest neam și prin luminile care poate să le primească de la Apus, un element de ordine și de viață.

"Noi suntem mândri că putem avea înrudiri atât de apropiate cu acest mare dascăl al neamului nostru [...]

Prim Rabin dr. I. Niemirower :

"Cînd întreaga suflare românească sărbătorește pe **dascălul Românilor, uriașul gîndirii românești, Nicolae Iorga**, luăm și noi Evreii din România parte la această festivitate a **geniului românesc**. (aplauze)

"Dacă, **după concepția iudaismului, intelectualitatea** fiecărui om este **o scînteie dumnezeiască**, forța spirituală a unui **cărturar de măreția profesorului Iorga** este **focul sacru, focul ceresc**, care strălucește **pe altarul patriei române**. (aplauze)

" **Ridicăm și noi sanctuare de recunoștință acestui savant cu renume mondial**, acestui **ilustru scriitor** care, după o celebră definițiune a **ființei istoricului**, este **un profet**, care își îndreaptă privirile spre trecut; acestui **mare patriot**, care creiază și viitorul statului român, **realizînd visul lui Plato din antichitate, ca filozoful să fie la cîrma țării**

Dacă **s-a zis că acela care scrie istoria nu poate face totdeauna istorie**;

Veneratul nostru prim-ministru va arăta că talmăcește cu măiestrie fenomenele istorice ale cultului, și creează mari politice pentru viitor." (aplauze)

Clerul / omagiu lui Iorga / 18 iun.'31

18.) Preot Gr.Cristescu (Clerul Biserici ortodoxe), declarație la mesaj, 26 iunie'31

(DAD,MO10, șed. din 26 iun.'31, p. 317-318)

"Clerul Bisericii ortodoxe se asociază la omagiile aduse de Guvernul "Uniunii Naționale", bine credinciosului nostru Rege Carol al II-lea. (aplauze, strigăte de trăiască)

"Ocrotitoare de neam și cultură, biserica strămoșească și-a sporit totdeauna datoriile, fără să-și fi strigat vreodată drepturile

Ea a dăruit țării din lipsurile ei, mai mult decît au dăruit alte așezăminte din prisosurile lor. **Nu s-a plîns însă niciodată nimeni**, pentru că **ei nu i-a părut rău** de ceea ce a făcut **pentru binele neamului**. Slujitorii ei au crezut din toată inima, în sensul cuvintelor evanghelice, că **pe dătătorul de bună voie îl iubește Dumnezeu**.

" **Biserica ortodoxă nu s-a lăsat nici o clipă ademenită și răslețită pe drumurile străine și nesigure ale înnoirilor**, care pot destrăma unitatea spirituală a neamului, înfrățită din cele dintîi zile ale ei cu sufletul neamului, ea și-a interpretat ca supremă a ei datorie și ideal **înfrățirea tuturor fiilor patriei**.

" Biserica ortodoxă a înțeles dintr'un început, că **nu sufletul există pentru biserică, ci că biserica există pentru suflet**. [...] Biserica ortodoxă s-a nevoit, întru suferințe și jertfe, fără număr și fără nue, să păstreze întregă și curată, această credință în Dumnezeu, în sufletul neamului românesc.

"**Biserica ortodoxă și-a deslușit totdeauna tîlcul vremurilor**, în lumina adevărilor în afară de vremi. [...] "**Biserica ortodoxă** nu a fost în trecut o biserică fără **misiune** și fără **misionari**. Și ea nu vrea să fie nici astăzi, altfel.

ntr-o vreme cînd marile misiuni nu-și dovedesc întotdeauna și sufletele mari cari să le îmbrățișeze cu râvnă și jefelnice și cînd **atîția închipuiți misionari nu-și pot arăta fără să roșească misiunea lor**, **Biserica ortodoxă**, pomenindu-ne cu smerenie ceea ce ea a fost și a făcut, mărturisește cu toată sfiiala cuviinței **ceea ce vrea să fie și să facă încă**.

"Câtă vreme **ea se va osteni să coboare în conștiința neamului** acea **frică de Dumnezeu**, și acea **rușine de oameni**,

pe care se întemeiază toată experiența morală a poporului nostru, [!!!]

Biserica noastră își va fi împlinit cu scumpătate **cea mai mare și grabnică a ei datorie de azi și de mîine**. (aplauze la majorități)

Părintele Cristescu / '31

▣ **Guvernul Iorga** .

"Sfatul care **cârmuște azi țara este al unei "Uniuni Naționale"** , încheiat din **lamura intelectualității și vredniciei noastre românești** , în fruntea căruia stă ca un **voluntar al celui mai curat, mai creator și mai militant idealism, profesorul Nicolae Iorga** ,este o **chezășie** îndestulătoare **că biserica strămoșească va fi ajutată să-și îndeplinească** , după inimă și gând, **toate marile și poruncitoarele ei îndatoriri** .

" **Cine iubește cu adevărat** , se închină în tăcere visului care-l robește , **nu-i ține discursuri la răspântii** .

acă despre Biserica ortodoxă nu se vorbește nimic în Mesaj , este pentru că **toată inima lui Iorga este plină de biserica noastră** , de podoabele , de vredniciile și de chemările sfinte ." (**aplauze la majorități**)

" **Cel ce ne-a iubit** , poate , **mai mult decât ne-am iubit noi înșine** , și a înțeles mai adânc rostul și slujba smeritelor și sfințelor noastre jefelnice și iconostase , cel ce **ne-a țilcuit cu atîta curată osîrdie** , comorile de evlavie , de înțelepciune și de frumusețe ale bisericii noastre ,

are astăzi puțința să prefacă în faptă vie o veche și curată a sa dorință : de a vedea svîcnind **viață nouă** , acolo de unde trebuie să izvorască **viața pentru toți** .

"**Încrezători** mai mult ca oricînd **în binele care se dorește și care se va înfăptui** pentru **cinstitul așezămînt al sfintei noastre biserici** , **noi slujitorii ei** , **făgăduim** să rămînem neclintîți pe marea linie a disciplinei spirituale , ca să înălțăm prin **rugăciune** , **moralitate și cultură**

sufletul neamului nostru la Dumnezeu " (**aplauze la majorități**)
preot Cristescu / 26 iun.'31

19.) Rectificarea bugetului **pe departamente // culte//** , **8 iul.'31**

Valeriu Pop, O.Goga , Argetoianu

Valeriu Pop (ministr.Justiției) : Bugetul rectificat se bazează pe principiul sincerității , comprimarea cheltuielilor materiale , nu de personal (în sensul reducerii salariilor.)

Există o singură scăpare din vedere : **membrii clerului, slujitorii altarelor** .

La sfîrșitul anului 1930, s-au făcut deja **reduceri de 30 %** , care au dus la **prima curbă de sacrificiu** , micșorarea salariilor , deoarece bisericile nu au alte cheltuieli prevăzute în buget.

Acum clerul este supus unei **a doua curbă de sacrificiu !**

" Nimănui nu-i este necunoscut **rolul covîrșitor** pe care l-a avut **Biserica** în trecutul neamului.Biserca a fost **conservatoarea ființei noastre etnice** , Biserica a fost **redeșteptătoarea conștiinței noastre naționale** .

Bisericile naționale, **Biserica ortodoxă și cea unită** , **au binemeritat de la Patrie și națiune**.Rolul lor nu s-a terminat [...]

Cînd toate **valurile de curenți subversive și anarhice** caută să **sape la temelia existenței noastre** colective de stat și a **existenței noastre naționale** , noi nu putem să neglijăm nici un factor moral, care servește de **zăgaz față de aceste curenți subversive și anarhice** și care servește la consolidarea și apărarea ființei noastre de stat "

(**aplauze la majorități**) Între acești factori morali, **factorul cel mai important și mai de seamă** , **incontestabil că este Biserica** .

Noi credem că **Biserica** are o **dăinuire veșnică** , potrivit cuvintelor Mîntuitorului.

Și atunci este necesar ca **această Biserică** , ce are o dăinuire veșnică, **să fie și temelia așezămîntelor noastre de stat** și a vieții noastre naționale [...] un singur lucru de făcut :

un apel către d. prim-ministru și ministru al cultelor , profesor **Nicolae Iorga** , cel mai mare cercetător al trecutului nostru , al rosturilor sublime ale Bisericii , și către d. **ministru al Finanțelor** [...] în numele tuturor acelor cari apreciază aceste **considerente de ordin bugetar financiar** , de ordin moral și național ,

să binevoiască a reînnoi promisiunea făcută în ședința comisiei bugetare [...] **să dea completă satisfacției drepturilor consfințite prin lege** , **clerului** [...]"

(**Aplauze la majoritari**) (p. 47-48)

 # Octavian Goga (PP) : a fost ministrul cultelor , cunoaște nevoile preoției .

" În vremurile atît de grele , prin care ne strecurăm astăzi, trebuie măcar **în chestiunile financiare** [...] **să punem deoparte orice dușmănie politică** (**apaluze prelungite la majorități**) și să căutăm cu toți la olaltă **să privim în față realitatea** , pentru ca să tragem concluziile din ea.Care este realitatea ? **Preoția este nedreptătită** .

De ce ? Pentru că, **pe lîngă curba de sacrificiu care s-a aplicat tuturor funcționarilor**

s-a mai aplicat încă o reducere de 12 procente , specială pentru preoțime.[...] **lorga** a spus odată o formulă foarte reală : **trecutul nostru este un trecut de sate și preoți**.[...] și astăzi, pe marginea vulcanului care trăim, înconjurați de vecinătățile pe care le știți, socot că **viața bisericească este punctul fix** pe care se reazămă **temeiul nostru de existență (aplauze)**

De aceea noi **nu trebuie să jignim preoțimea**. Trebuie să vă dați seama că **misiunea sa culturală și etică**, nu poate să o îndeplinească **o preoțime** a cărei **viață materială e pusă într-o situațiune cu totul deplorabilă :**

de la 2.500 - 4.500 de lei pentru un slujitor al altarului, care trebuie să mențină prestigiul bisericii lui, **să fie conducător natural al statului**, în asemenea condițiuni nu poate să-și îndeplinească funcțiunea , atributele normale ale slujbei preoțești în aceste **condițiuni materiale imposibile . (apaluze la PP) [...]**

Restabiliți deci liniștea sufletească în cadrul bisericii [...]"

Argetoianu : "Vă asigur că nu am nici o idee preconcepută împotriva clerului.[...]este vorba de 127 milioane .Ne vom întruni și vom căuta să ne înțelegem.[...]"

Goga : **S-a suprimat și ministerul cultelor** , deci suntem într-o **serie de lovituri date bisericii. Nu putem tolera aceasta.**

Argetoianu : **Membrii clerului au și alte venituri în afară de leafă** , așa că membrii clerului **pot suporta un sacrificiu mai mare decât ceilalți funcționari [...]**

Părintele **D. Man** (ardelean) : nu trebuie decât să se respecte legea...

Părintele **Cuciujna** (basarabean) : să se respecte legea. *

*Notă La 14 iul.'31,**s-a votat abrogarea** aceluiași paragraf și **s-a deschis un credit** pentru **rectificarea salariilor personalului cultelor.Cu acel prilej,**

luliu Hossu a mulțumit lui lorga pentru sollicitudinea arătată.

(DS, MO 21, șed. din 14 iul.'31, p 801)

Valer Pop, Goga, Argetoianu / iul.'31

20.) **N.lorga (prim-ministru, ministr.Instr. și Culte)** , **Lege privind înființarea Eparhiei armeno-gregoriană din România** , 14 iul.'31
(D.S.MO 21, 14 iul.'31, p. 801-802)

N.lorga /

▣ **Expunere de motive**

"Armenii sunt printre cei mai vechi locuitori ai pământului moldovenesc, unde, venind din **părțile "tătărești" ale Caffei, din Crimeea**, ei s-au așezat înainte chiar de **întemeierea statului românesc** , în **Siretu și Suceava** , întinzându-se apoi la **Botoșani și Iași**, de o parte, la **Roman**, de alta , cei de **la Focșani fiind mai noi** , abia din sec. XVII, **când s-a întemeiat și târgul.**

"Pretutindeni ei **au întemeiat mari biserici de zid**, în același stil ca și al Românilor: Astfel cea de lângă Suceava (Zamca , lângă casa Hagigadar) , de la Iași, cele două din Botoșani, din Roman unde se păstrază o Evanghelie din al XIV - lea veac.

" Organizația lor religioasă , sub șefi al căror nume , după 1500 , se cunosc în parte, fără să aibă un caracter oficial, era **supt protopopi** , la Suceava, unde orașul avea și un șoltuz armenesc, și chiar sub episcopi.

"Armenii munteni sunt de o mai tînără origină. Veniți în veacul al **XVIII-lea**, ei erau supuși bisericește unor vizitatori trimiși de de Patriarhul lor.

"La 1836, **Armenii trecuți în Basarabia** , capătă recunoașterea Bisericii lor sub un episcop sau arhiepiscop - **< Ograda armenească>de la Chișinău** arată importanța coloniei.

"Marele număr al Armenilor din România , mai ales după **imigrația provocată de suferinți fără nume**, care sunt **o pată pentru civilizația lumii** , a făcut tot mai **necesară recunoașterea a unei singure arhiepiscopii** , peste cele **35 de biserici** supuse de la 1821 unui șef residind în București și sfințit de șefii religioși ai nației.

În condiții corespunzătoare **legii cultelor** (art. 28) s-a alcătuit deci acest **proiect de lege** pentru o **biserică arhiepiscopală armeano-gregoriană** , care nu cere pentru moment un sprijin bănesc al statului" **N.lorga.**

▣ **Proiect de lege :**

Art.1.Se declară înființată **"Eparhia Armeano-Gregoriană "** din România, cu sediul la **București** , care va cuprinde pe **toți credincioșii cultului armeano-gregorian** din

România."

Art. 2. "**Seful Eparhiei** [...] va purta titlul de "**Episcopul Armeano-gregorian din România**"

Art.3. "**Eparhia** [...] stă sub **autoritatea dogmatică și canonică a catolicosatului din Ecimiadzin**, dar își va reglementa , conduce și administra în mod autonom , **toate afacerile** sale religioase, culturale, fundaționale și epitropești, **în conformitate cu legea generală pentru regimul cultelor din 22 aprilie 1928**, și cu Statutul său organic și administrativ aprobat de autoritatea competentă.

Art. 4. "Prin derogare de la art. 31 și 32 din legea [...] cu modificările din 21 iul.1929, **Statul nu este obligat la nici un soi de ajutor față de cultul armeano-gregorian.**"

Această lege s-a votat de Adunarea Deputaților la 13 iul.'31, și s-a adoptat în unanimitate și în Senat.
Armenii / iul.'31

Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932

21.) Laurențiu Onea (PNL) replică lui Iosif Șandor (P.M) , 21 dec.'31

(D.S., MO 23, șed. din 21 dec.'31, p. 463)

Senatorul Șandor Iosif declara , spre ex., că **episcopul romano-catolic Maylath** din Transilvania era **un bun partiot și român , și nu putea fi bănuț de iredentism**. În replică, **Laurențiu Onea** declara că , **de la data unirii Transilvaniei** (făcută în cetatea episcopului Maylath , în Alba Iulia) **și în cei 13 ani** care s-au scurs , **respectivul episcop "a făcut tot ceea ce i-a stat în putință**, pe de o parte , ca **să compromită prestigiul bisericii -unite la Roma**, iar pe de altă parte , a făcut tot ceea ce i-a stat în putință **contra unității statului român"**

Mai mult, nici după 13 ani, episcopul Maylat nu întreține legăturile firești cu organele române, ci cu Budapesta.

-----
22) Laurențiu Onea (PNL) , replică lui Elemer Gyarfás (P.M) , 6 febr.'32

(DS, MO 27, șed. din 6 febr.'32, p. 641)

Senatorul Elemer Gyarfás , președintele mirean , pe viață, pe lângă Gustav Maylat , al status-ului catolic din Ardeal.În această calitate , a respins declarațiile lui Onea , cum că respectiva biserică ar fi întreținut vreo acțiune iredentistă. (6 febr.'32)

Senatorul Laurențiu Onea l-a contrazis , declarându-i că știe, spre ex., că **Status-ul** trimitea către guvernul român un **Memoriu** , iar în latinește , către Sfântul Scaun, **conținutul era schimbat**(6 febr.'32)

În noiembrie 1932, **Nicolae Iorga** (în calitate de primministru și ministru al Cultelor) , a **oprit adunarea generală convocată, pentru 19 nov., de Status-ul catolic**, hotărât să înceapă convorbiri cu Sfântul Scaun, privind reglementările diplomatice necesare.

În pofida acestor bune intenții, **reprezentanții status-ului catolic din Ardeal**,

(trecând peste autoritatea reprezentantului Sfântului Scaun în România,

peste Mitropolitul bisericii catolice din România , senator de drept,)

în frunte cu președintele laic Gyarfás, s-au dus direct la Roma ca să-și susțină p.d.v.,

prezentând o versiune latinească a unui **Memoriu** intitulat

"status-ul romano-catolic din Transilvania " ,

sensibil diferit față de cel predat guvernului român,

ca și când în România nu ar fi existat rîndueli, legi, ierarhii...

Onea / '32

23.) " Congresul noului partid național-agrar "

Declarațiile d-lui **Goga** . Moțiunea. Banchetul. Duminecă, 10 apr.'32

("Dimineața" , an 28, nr.9087, 12 apr.'32. reportaj+ foto)

Goga / apr.'32

▣ **Biserica** .

"Religia, fiind puterea spirituală care regenerează care animează și stăpînește adîncul sufletului popular, ca și toate clasele sociale, este temelia sigură pe care se poate reclădi scara valorilo morale.De aceea, problema religioasă va trebui repusă între preocupările esențiale ale vieții noastre de stat.

" **Reînființarea Ministerului cultelor și artelor, și revenirea la principiul salarizării de către stat a slujitorilor bisericii, socotiți slujitori ai statului - vor fi printre primele măsuri ale guvernării noastre viitoare.**"

În acest scop, **se vor revizui și modifica atât legea de organizare a bisericii ortodoxe, cât și legea pentru regimul general al cultelor.**" [.....]

Goga / apr.'32

▣ CHEMARE

"[...] vom păși cu **voința tare** și cu credința în triumful nostru [...] vom propaga o **atmosferă de sănătate**,

cerînd tuturor factorilor de opinie publică să înlăture

valul actual de criticism înăcrit care răspîndește neîncrederea în țară .

O morală nouă [...] o reîntronare a **principiul de autoritate** și de **ierarhie a valorilor** ,

o concepție de **eroism și de tinerețe generoasă** [...] trimitem cuvînt de chemare

către toți acei care văd dincolo de ograda unui strîmt egoism [...] îi poftim la muncă

frățească , să tragă cu noi alături [...]

Privirile ni se îndreaptă către **frunțașii satelor , preoți și învățători** [...]

toți **intelectualii țării** din colțul lor de istorie , unde stau astăzi desarmați în fața vieții [...]

"Goga / apr.'32

Guvern Al. Vaida Voev. Legislatura II .Sesiunea extraordinară .10 aug.-oct '32

24.) Reprezentanții bisericilor și cultelor în Senat , aug.'32

Compunerea Senatului , 4 aug.'32

(DS, MO 4, șed din 4 august '32, p. 99-100)

Repartizarea senatorilor în 7 secțiuni :

Secțiunea I.

// **PSS Iosif** - episcop de Caransebeș // ,

// **PSS Nicolae** - arhiepiscop de Alba Iulia și Sibiu, mitropolit al Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului // ,

// **IPSS Gurie**, Arhiepiscop al Chișinăului și Mitropolit al Basarabiei //

// **IPSS Pimen**, - Arhiepiscop al Iașului, și Mitropolit al Moldovei și Sucevei //

Secțiunea II .

// **PSS Nicolae**- Episcopul Clujului, Vadului și Feleacului //

// **IPSS Miron**, Arhiepiscop al Bucureștiului și Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Patriarh al României //

// **PSS Niculescu**- Episcopul greco-catolic român al Lugojului //

Secțiunea III .

// **IPSS Vasile Suci**, Mitropolitul greco-catolic român al Albei Iuliei și Făgărașului //

// **PSS Frederich Teutsch** - Episcop al bisericii regnicolare evanghelice , C.A.Sibiu, //

// **IPS Visarion**, - Episcop de Hotin //

//**PSS Ghenadie**- Episcop de Buzău //

Secțiunea IV.

//**PSS Gherontie**- Episcop de Constanța //

Secțiunea V .

// **PSS dr.Alex.Makkai** -Episcop diocezei reformate a Clujului //

// **PPS Cosma** - Episcop al Dunării de Jos //

// **PSS Lucian**- Episcop de Roman //

// **PSS Grigorie**-Episcop al Aradului , Ienoplie și Halmagiului //

//**PSS Traian Valeriu Frentziu** , Episcop greco-catolic român al Oradiei-Mari //

Secțiunea VI

//**PSSVartolomeu** ,Episcop al Râmnicului Nouului Severin //

//**PSS Iuliu Hossu**, Episcop greco-catolic român al Gherlei//

//**Ober-pastor Haase Daniel** //

//**PSS Al Russu**, Episcopul greco-catolic român al Maramureșului //

Secțiunea VII

// **dr.șef - rabin Isac Niemirower** //

//**IPSS Nectarie**, Arhiepiscop al Cernăuților și Mitropolit al Bucovinei //

// **IPSS Cisar** , Arhiepiscop și Mitropolit romano-catolic de Bucuresti //

Senatori de drept / aug.'32

25) "Acordul de la Roma " , " *Status-ul romano-catolic Ardelean* " , 19 aug.'32

(DAD, MO 13 , șed. din 19 aug.'32, p 275-276)

Vasilescu -Valjean (PNC) **Iosif Willer** (P.Mag) **Adonis Popov** (PT)

[LD : nu stăpânesc bine chestiunea, nu am documentele oficiale în problemă, semnez doar ... existența unor tensiuni, a unor discordanțe ...

Se pare că Valer Pop (ministr.de Just , guv.lorga) a încheiat acel Acord ...

dar chestiunea nu este de ordin religios sau spiritual ,

ci pur și simplu este chestiunea unei mari averi ,

pe care statul român pretinde să o ia în primire .

Vezi și la pozițiile de mai sus - ex. George Sofronie ,

[**Atenție LD ! în 1939, Acordul încă nu era ratificat și nu intrase încă în vigoare**]

Vasilescu-Valjean (PNA-Goga) : întreabă pe miniștrii Cultelor , Justiției și Afaceri

Străine ...relativ la " **Statutus- ul Romano-Catolic Ardelean** " ,

dacă au cunoștință de condițiilor păgubitoare ale "**Acordului**" de la Roma .

Cere anularea acestui Acord.

▣ **Status-ul romano -catolic**

" De o lungă serie de ani, se agită în opinia publică străină așa numita

"**Problemă a Status-ului Romano-Catolic Ardelean**" ,

care a fost ridicată de nenumărate ori și de la tribuna Parlamentului.

Sub numele de **Statului Romano-Catolic Ardelean** , se înțelegea , în era maghiară ,

o formațiune provizorie care, sub înaltul patronaj al regelui maghiar

și ca **organ al Ministerului Cultelor** , administra o serie de **bunuri publice**

și conducea diferite **instituii educative și școlare** ,

al cărui scop era desnaționalizarea Ardealului.

"Ajuns în 1918 sub stăpânire românească, ale cărei organe nu-i cunoșteau îndeajuns

situația de drept, **Statul catolic** , pe neobservate, a **înlăturat patronatul suprem al**

noului rege, precum și **controlul noilor organe de stat** și, considerându-se ca

înlocuitorul vechiului stat maghiar , a **continuat să acționeze pe cont propriu** ,

și **într-o direcție pronunțat antiromânească "**

Este destul să amintim că **din oficina Statului catolic și sub conducerea efectivă**

a lui, s-au pornit și s-au dus **toate campaniile minoritarilor ardeleni** ,

purtate înaintea Ligii Națiunilor, de la Unire încoace, **în contra României.**

Organele vieții noastre de stat , dându-și , cu timpul, seama de situație ,

s-au văzut nevoite să preconizeze **anumite măsuri**

menite a lichida această chestiune, devenită insuportabilă.

"Astfel, **sub guvernarea liberală** dintre anii 1922-1926, Ministerul Cultelor ,

în baza unei cercetări minuțioase a întregii situații [...] a ajuns la **concluzia** că Statul

catolic **< este în ilegalitate >** și că urmează să se procedeze la o

< restitutio in integrum >.

Sub guvernarea național-țărănistă anterioară, s-a constatat oficial (Nr.51.803 / '31)

că Statul Oficial **este < primejdios Țării >** și **că urmează nu numai ca să fie dizolvat** ,

dar că cei ce lucrează în el să fie pedepsiți.

Sub guvernarea Uniunii Naționale, stăruind și el asupra **< caracterului cu totul**

primejdios , atât din punctul de vedere al **raporturilor dintre România și Sfântul**

Scaun , cât și din punctul de vedere al **siguranței Statului Român**> ,

declara situația **< intolerabilă >** și stabilea că **guvernul român**

< în baza suveranității sale > are **< dreptul indiscutabil >** de a lua măsurile pe care l

e crede indicate în vederea **lichidării Statului Catolic** .(NR.42.362 / 1931)

" **Măsurile în vederea disolvării fuseseră fixate** , dar, pentru a nu trezi , eventual,

nedumeriri în opinia publică străină și pentru a nu tulbura bunele relații cu Sfântul Scaun ,

guvernul a crezut de cuviință ca, înainte de a traduce în fapt aceste măsuri, **să pună** ,

în prealabil, **în cunoștință de cauză Sfântul Scaun** , explicându-l punctele noastre de

vedere .[.....] **Unele Ministere** procedaseră, însă , **la anumite măsuri** :

/ **Ministerul Cultelor a interzis** (nr.187.664 / '31)

ținerea adunării generale a Statului Catolic ;

/ **Ministerul de Intene** (nr.112.617 / '31) a declarat că **nu recunoaște Statul Catolic** ;

/ **Ministerul de Justiție** (nr. 112.617 / '31) a stabilit necesitatea

de a se proceda la dizolvarea Statului ;

/ **Același minister a afirmat** , cu acel prilej, **dreptul de patron suprem al Regelui**

României, asupra bunurilor deținute de Statul Catolic.

" În afară de autoritățile administrative și **organele judiciare** ale țării au ținut să intervie cu **măsuri concrete** , ată de **situația gravă pe care a creat-o Statul Catolic, în ultimii 13 ani** :

/ **Parchetul Tribunalului Cluj**, pe baza unei investigații minuțioase, constatînd situația frauduloasă și primejdioasă, a cerut judecătorului de instrucție , **punerea sub sechestru imediat a gestiunii acestuia**.

/ **Judecătoria urbană Cluj**, secția cărților funduare , în uma intervenției Senatului Universității Cluj, a **intabulat pe numele Statului Român o serie de imobile** , deținute prin uzurpare de Statul Catolic, imobile **care** , după natura lor, **aparțin Universității Regele Ferdinand I** , din capitala Ardealului .

(Nr. 3.676 din 24 martie 1932, c.f.Cluj)

/ **Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit** (Decizia nr.1.564 , 1924) că **Statul Catolic** a transformat instituțiile publice conduse de el în institute

< cu scop de maghiarizare și cu tendințe direct contrare statului român > .

Drept consecință, **Curtea de Casație a cerut ca Statul Catolic să fie înlăturat de la conducerea acestor instituții** și să i se ia administrația bunurilor, **acestea revenind Statului Român."**

Valjean / 19 aug.'32

▣ **Acordul de la Roma**

" Drept încoronare a tuturor acțiunilor amintite, **Ministerul Cultelor**, sub iscălitura titularului **Nicolae Iorga**, a declarat la **14 mai 1932** (nr.66.024 , 14 mai) , că **Statul Catolic** a ajuns în posesiunea bunurilor sale

prin **< mijloace dolosive > , < prin uzurpare, mistificare și abuz > ,**

și că **acele averi sunt ale Statului Român** .

< Chestiunea proprietății , chestiune de ordin pur juridic, **nu se poate tranșa pe cale diplomatică , ci numai pe cale judecătorească , după legile țării , de către instanțele legale. >**

" Problema organizației însăși a Statului Catolic , **< Guvernul a înțeles s-o rezolve conform legilor și intereselor Statului Român**, după ce, în prealabil,

va auzi și cuvântul Sfântului Scaun . > Rezultatul convorbirilor cu Sfântul Scaun

< nu poate avea absolut nici o influență asupra problemelor de ordin juridic . >

"Cu toate aceste concluzii limpezi și categorice , printr-un joc de neînțeles al capriciilor,

la 30 mai 1932, fostul ministru de Justiție [Valer Pop]

după tratative suspecte cu conducătorii Statului catolic,

declarat de afită ori "ilegal" și "primejdios " **a încheiat la Roma ,**

un **Acord cu Sfântul Scaun** , prin care nu numai că **se menține Statul Catolic**

de până atunci, -ce e drept sub un nume nou - dar **i se dă**

o sferă de activitate și mai largă și, ceea ce este mai grav,

toate **imobilele** din care Statul Român le și trecuse , prin sentință judecătorească , **pe numele său, se dau în posesiunea nelimitată a noului Stat Catolic !**

"Având în vedere că Acordul de la Roma - în realitate o Convenție propriuzisă -

s-a încheiat nu numai fără știrea , dar chiar **împotriva stipulațiilor categorice** ale Ministerului Cultelor și ale celui de Justiție, că el **este în dezacord** ,

nu numai cu întreaga **jurisprudență maghiară și română** , ci și **cu articolul XXIII din Concordat** , care prevede administrarea bunurilor din chestiune, de către Statul Român ,

în numele partidului Național Agrar, îmi iau voia **a întreba pe d-nii miniștri de Culte**

și de Justiție , dacă au cunoștință de împrejurările absolut anormale în care s-a

încheiat Acordul și de condițiile păgubitoare , periculoase și ilegale ale lui

și dacă nu socotesc ca **o datorie elementară a d-lor, ca să declare imediat nul**

Acordul în chestiune , sau să-l prezinte spre ratificare Corpurilor legiuitoare ."

(**în caz că nu va fi mulțumit de răspuns, va transforma comunicarea în interpelare,**

în acest scop cerând toate dosarele necesare, pentru a se edifica)

////////////////////////////////////

Iosif Willer (PNM) - face unele precizări , în aceeași chestiune.

"Este foarte **regretabil** , ca un jurist , de calitatea d-lui **Valjean** , să se lase a fi **indus în eroare de un pamflet** , care a fost **desmințit în întregime de d.senator Gyrfas** ,

în Senat. Este vorba de **problemă care a fost tranșată printr-un Acord** , încheiat între

Statul Român și Sfântul Scaun și **ar fi foarte regretabil dacă am aduce pe tapet** ,

în fiecare săptămînă sau în fiecare lună, **o problemă atît de importantă**.

Prin această atitudine , **nu servim absolut deloc apropierea** , atît de accentuată ,

de care are nevoie și Statul Român, ca și noi , credincioșii acestei biserici."

-Valjean : Am invocat nulitatea Acoedului și pierderea unei averi de un miliard , de către statul român ....

-Fr.Laar : Nici o dată nu a fost a statului....

////////////////////////////////////

Adonis Popov (PT) - întrebă miniștrii Cultelor, Justiției și Afaceri Străine , dacă guvernul Vaida înțelege să-și însușească "**Acordul de la Roma** " , încheiat de fostul ministru Valer Pop ; d-sa cere **să i se pună la dispoziție actele aflate la ministerele respective** , cu privire la această cauză.

Acordul de la Roma /

---

26) **Demost.Botez (PNT) , discurs la mesaj, 19 aug.'32**

(DAD, MO 13, șed. din 19 aug.'32, p. 286)

[LD : Considerații nu lipsite de temeii , dacă ar fi făcute ca simple explicații istorice.

El însă **divaghează tendențios** , pe această coardă delicată a rupturii bisericii românești ... din **exces de zel antiliberal....**]

" **Încriminarea ardelenilor** stă și la bază de religie.

S-a mers și până acolo , încât **să se preseze asupra sufletului omenesc** de dincolo [din Ardeal] , asupra credinței lui religioase , asupra acestui raport dintre om și eternitate ,să-l subjuge unui interes și unei colectivități politice ! "

27.) **Nichifor Robu, discurs la mesaj, 19 aug.'32**

(DAD, MO 13, șed. din 19 aug.'32, pag. 289-299)

[LD .14 ian 2004 .**Acest om , nu uita , a murit în pușcărie !**]

[LD : deputat pentru a doua oară (prima oară, în legislatura Iorga) ;

n. în Volovăț (lângă Rădăuți) ; Discurs elaborat minuțios, cuprinzând toate aspectele economice, sociale și politice, cu **ascuțișul critic îndreptat spre două categorii obsesiv atăcate " jidanii " și partidele politice.**

Neîndoielnic, discurs inspirat , controlat chiar, de **ACCuza**, care îl împinge **pe Robu în față**,pentru a promova generația tânără .

Altfel, tezele lui Cuza, urmate cu perseverență.

Totuși : există în discurs niște **mărturisiri** care pot da **o explicație**

pentru **mentalitatea naționalistă bucovineană**, pe de o parte,

și la antisemitismul agresiv al lui Robu, pe de altă parte .]

Robu / 19 aug.'32

" Pășesc la această tribună , ca unul din **cei mai tineri** dintre d-voastre, **cu tot respectul** acestei tribune și **cu toată grija** pe care am adus-o cu mine , din partea poporului care m-a trimis aici, **în numele unei idei, al unui program**, al **Ligii Apărării Naționale Creștine** , care a trezit în mijlocul neamului românesc **o nădejde de ridicare și de salvare** din greutățile în care se găsește astăzi , greutăți prin care neamul a mai trecut , dar care nu au fost de natura greutăților de astăzi.[.....]

Robu / 19 aug.'32

▣ **Specificul naționalismului bucovinean**

" Vin aici **în numele** , mai ales, **țărănimii române bucovinene** , care a avut **multe suferinți** de îndurat pînă la războiul dezrobitor, care a avut **mult de luptat** , și al cărei pămînt este **un pămînt de suferinți** , este **leagănul Moldovei** , este **obîrșia noastră** de care ne mîndrim, este **muzeul neamului românesc.**

De la umbra **mormîntului lui Ștefan -cel-Mare** , de la Putna , de la umbra **mormîntului lui Bogdan - cel - Bătrîn** , Întemeietorul, care doarme în biserica zidită de el în Rădăuți, vin aici , **cu puteri luate din umbra acestor morminte** ,

pentru ca **să-mi fac datoria de a apăra neamul meu** , care s-a luptat greu și a răzbatut , de a putut să lase în stăpînire pămîntul acesta sfînt, **pămînt amestecat cu singele și oasele strămoșilor noștri**, pămînt pe care nu-l vom părăsi niciodată, cu prețul, chiar, al vieții noastre " (**aplauze la LANC**)

" Am trăit vremuri de luptă , în Bucovina, încă înainte de război, și **m-am format în această luptă națională.**[.....] " Se înțelege că **mișcarea noastră națională** din Bucovina era **mult mai nouă** decît cea din Ardeal.

Noi **eram alimentați de un ziar românesc** și de **ideea românească** care vene din acel ziar , ce se chema "**Neamul Românesc**" ,

scris de dl profesor **Cuza** și de d.**Nicolae Iorga** " (**aplauze LANC**) [.....]

Robu / 19 aug.'32

▣ **Jidanii !**

" A venit războiul. Terbuie să știți că și în timpul războiului , ca și înainte de război, **aceleași element ne rodea pe noi , care ne roade și astăzi, jidovimea. [!!!]**
[.....] "D-lor deputați, **v-am expus situația din Bucovina** , și când spun aceste lucruri , le spun **cu multă durere în suflet**, căci d-vs ., d-lor deputați, **n-ați asistat ca mine la scenele provocate de acest neam** , și în timpul războiului , când **preoții cu crucea pe piept au fost puși în lanțuri, fiind denunțați de aceste lifte**, **că sunt buni români și că luptă pentru dezrobirea Bucovinei.**

" Așa a fost **părintele dr.Prăsilă**, din satul meu natal, **Volovăț**, de lângă Rădăuți, a fost luat de către jandarmii austriaci , tocmai în momentul când vorbea la Casa Națională, despre unirea noastră, spunând că granița noastră nu este aici, la răsărit, ci dincolo , spre apus. În momentul acela, când noi, copiii de școală, împreună cu părinții noștri, eram acolo și ascultam ce spunea preotul, **jandarmii au venit și l-au arestat pe preot, în urma denunțului jidanilor ;** iar după ce **l-au legat și l-au pus în lanțuri**, împotriva protestărilor satului întreg, l-au dus pe vreme de iarnă, legat, **pînă la Rădăuți, satul întreg petrecîndu-l pînă acolo.**

" Tot așa s-a întîmplat și cu **părintele Iliuț, din Storojineț**, care a fost pus în lanțuri, **fiind denunțat de către jidani [!!!]** , și tot astfel a fost purtat pe la Gura Humorului , prin Ungaria, și **aruncat în lagărul deportaților politici de la Viena.**" [.....]

Robu / 19 aug.'32

▣ **LANC în Bucovina.**

[.....]" Noi ne-am ținut mai departe în **manifestațiile noastre de apărare în Bucovina** , și din această cauză, **în 1923**

[LD: **batălia pentru art 7 , Constituție , cu substrat antievreesc**] , **când s-a întemeiat , în Mitropolia Moldovei, Liga Apărării Național-Creștine**, ne-am găsit **bucovinenii acolo, reprezentanți din toate județele** [.....]

Robu / '19 aug.'32

▣ **Biserica în Bucovina**

[LD : este evident că Robu a rămas proiectat în ideea națională dinainte de Unire, și nu s-a mai putut reacomoda vieții politice normale.

Este de remarcat că **Robu se plînge că nu are pe preoți de partea luptei naționaliste, ceea ce înseamnă că biserica nu a fost sprijinitoarea luptei antisemite ?]**

"Dar ce-ați făcut din Biserică ? Pe când înainte de război , și pe timpul războiului, vedeam **preoți luptându-se pentru idealul național, îi vedeam în lanțuri și în închisori** - cel puțin așa era la noi - **acum îi vedem înrolați în partidele politice** și, mai ales, **în partidul care a avut norocul să guverneze mai mult , în Partidul Liberal.** Partidul Liberal a făcut din ei **agenți electorali, negustori de lemne, șofeuri.** Au lăsat gospodăriile ca să-și cumpere **automobile** și să le conducă "
(**ilaritate la PNȚ**)

-**Voce PNȚ** : Poate la d-voastră, în Bucovina "

-**Robu** : " Am auzit că și la dvs erau **preoți cari se duceau la alegeri**

în fruntea bătăușilor. La Vaslui, un preot a spus studenților , ce mergeau în propagandă pentru LANC , că are să le pună mațele pe gard. "
(**ilaritate**)

"Ce ați făcut cu biserica ? **Răspunderea este a d.voastră, a partidelor politice,** care ați mînat preoții pînă acolo , încît să ajungă **hoți de urne , negustori de lemne și să se facă de rîsul lumii.[...]**

-**preot Gh Popescu** : **PNȚ va anula alegerile eparhiale și va face alegeri libere.** [...]
Legea se va depune chiar zilele acestea ."

-**Robu** : (povestește cu ironie despre niște preoți care și-au cumpărat mașină, ca despre o impardonabilă întîmplare; cum sătenii își bat joc de ei, provocîndu-le pene de acuciuc și umilindu-i ;pare că această chestiune îl obsedează)

Robu / 19 aug.'32

▣ **Canonul VI -Cartagina**

"Iată , d.lor ce ați făcut din biserică și din preoți . **Puțini preoți au mai rămas la datorie,** căci marea lor majoritate **s-au pus la dispoziția partidelor politice,**

unde stau alături de jidani, uitînd canonul bisericesc [!?!]

[LD :Există un asemenea canon ?] , care spune că nu are dreptul creștinul să facă nici baie cu jidanii la un loc, nici să mănînce cu jidanii la un loc, și nici să se împrietenească cu ei, iar acela caer nu se supune , de va fi mirean, să se afurisească, iar de va fi preot , să se caterisească." [!!!]

Voi supune părintelui Man acest canon, să-l examineze și să vadă , dacă nu este cazul , sau să scoată pe jidani din partidul d-lor, sau preoții să se supună acestui canon . "

-Preot D.Man : " D-le deputat, eu te rog să fii respectuos cînd vorbești de preoți. Dvs, care faceți parte din Liga Apărării Național Creștine , nu trebuie să confundați pe cei răi cu cei buni, și nu trebuie să faceți batjocură din tagma preoțească , căci atunci veniți în contradicție cu însuși programul d-voastră A face preoțimea de răs în Adunarea Deputaților, pentru un preot sau pentru mai mulți preoți răi, credeți-mă că nu cadrează nici cu programul d-voastră - și aici i-a dat dreptate și d.Cuza.În al doilea rînd, de ce vă provocați d-voastră la canonul de care ați amintit ? "

-ACCuza : " Al VI - lea din Cartagina . "

-Preot Man : " Da, canonul există ; dar sunt tempi passatti.

Cînd s-a făcut acel canon, relațiunile sociale erau așa, după cum se scria în acel canon . De atunci, societatea a evoluat . Și cei mai intransigenți creștini , în ce privește raporturile dintre iudei și creștini, acel canon de mult l-au lăsat deoparte , între canoanele obliterate. "

-ACCuza : "Din nenorocire !"

-Preot Man : " Poate din nenorocire , aici este de examinat, dar nu aplicați canoane care nu se mai aplică la creștini în nici un loc, în timpuri cu totul schimbate. Aceasta aveam de zis."

-Robu : " Părinte, acest canon noi l-am citit în Adunarea Eparhială a Mitropoliei Bucovinei , și IPSSNectarie n-a zis ca d-ta a zis să se cerceteze canonul și dacă este așa, să se urmeze.

Atunci este o deosebire de vedere între d-vs și un chiriarh mai înalt al bisericii . Dar dacă mitropolitul este sincer și de acord cu ceilalți mitropoliți , atunci declarația dvs. nu are valoare , fiindcă mitropolitul este un mai înalt chiriarh al bisericii . "

-Preot Man : "Eu am vrut să constat un adevăr teologic și științific "

-Robu : " Eu nu am venit la tribună să scobor prestigiul bisericii, cum spui d-ta, înțelegem să o readucem unde trebuie să fie, așa cum a fost întemeiată de Mîntuitorul nostru Isus Cristos.

D-voastră, prin aceste acte, ne faceți să ne îndepărtăm de la credință și să înregistrăm în toate satele diferite secte religioase.(aplauze LANC)

" În loc ca preoții să deschidă o cruciadă împotriva sectelor religioase, care au aceeaș origină , a jidanilor, care sunt susținute de ei, din fondurile lor, de comuniști, d e francmasoni, în loc ca d-vs. să deschideți împotriva acestor secte , să luminați poporul, să-l readuceți la calea cea dreaptă , d-vs deschideți o luptă electorală și, în fruntea ciomăgarilor ,mergeți la alegeri, amenințînd pe membrii Ligii Apărării Naționale și pe studenți , suflete tinere pline de entuziasm pentru credință și neam, că le veți întinde mațele pe garduri, pentru că luptă pentru această idee , cum a făcut un preot al dvs. de la Vaslui . "

" Iată cum se compromite biserica prin d-voastră, cari nu vă faceți datoria în biserică, iată cum se compromite credința, care slăbește în popor, iată cum biserica , care altădată lega neamul la un loc, acum începe să slăbească.Răspunderea toată este a partidelor politice , în această privință "(apaluze LANC)

-preot Gh.Popescu : " Ai dreptate , dar d-ta generalizezi , asta e greșala d-tale. "

-Robu : Așa stă, d-lor , școala și biserica .Vedeți în sate încăerîndu-se învățător cu învățător , preot cu preot , pe chestia că unul este liberal și altul este țărănist [...]. Este o mare greșală , că știți că nu este frumos să faceți această discordie.[u vă declar , pe cuvîntul de onoare , că [...] am spus sătenilor că nu mă interesează ce politică face preotul sau învățătorul , mergeți la ei și le cereți sfatul [...]" [.....]

Robu / 19 aug.'32

▣ Criza morală

" Ce ne-a mai rămas ? Justiția , biserica , școala, sunt compromise de partidele

politice Unde ne găsim, ce trebuie să facem ?

" Vă plîngeați, de la această tribună , am auzit pe d.**Demostene Botez** spunând că **poporul a pierdut încrederea în oricine și în orice.**

Foarte adevărat , **poporul a pierdut încrederea în d-voastră** , dar ceea ce este mai trist , este că **a pierdut-o și în instituțiile statului** , fiindcă nu a văzut acolo îndreptare , **a văzut politicianismul mascat** , în spatele judecătorului , **de prefect** , **în spatele preotului** , sau chiar în persoana lui , **de deputat.**

Să nu vă mirați că **bisericile sunt goale și Dumineca satul se adună la cîrciumi. [!!!]**

[.....]

Nichifor Robu / 19 aug.'32

28) Elemer Gyarfas (PNM) ,Intervenție la Sumar , Senat, 23 aug.'32

(DAD, MO 9, 23 aug.'32 , p. 178-179)

//Status-ul catolic Ardelean // Pactul de la Ciucea //

În Adunarea Deputaților, tînărul Vasilescu-Valjean (PNA-Goga) a atăcat chestiunea Statusului Catolic Ardelean .

Această chestiune este definitiv tranșată prin **Acordul internațional de la Roma**, din 30 mai 1930, în numele MSR ...

-M.Manoilescu : Chestiunea este dacă s-a tranșat bine sau nu.

-Gyarfas : În orice caz, chestiunea este închisă..

DI.Octavin Goga - șeful partidului d-lui Valjean ! - în celebrul Pact de Ciucea (23 nov.1923) s-a obligat solemn să garanteze integral toate drepturile și deplina autonomie a Status-ului Catolic ,și s-a angajat să o introducă în Acordul cu Vaticanul. Eu păstrez originalul acestui Pact. .... Oare dl Goga a omis să informeze pe neofitul său ?" .... sau dl Valjean a omis să se informeze ?!Oricum , este o discrepanță .

Elemer Gyarfas / 23 aug.'32

29.) Vică Georgescu (PNT) , discurs , 31 aug.'32

Legea pentru controlul averii și apărarea onoarei,

(DS, MO nr. 25 din 4 oct. 1932 , pag. 819 – 830)

Vică Georgescu / 31 sept.'32

▣ Legea

"**Proiectul** de față intervine la **intersecția cu legea ordinară**

și legiferează într-un sector comun pe care ni-l dă **întretăierea** a două cercuri, două noțiuni : **dreptul și morala.**

Am fost siliți să legiferăm și pentru **considerațiuni politice** și pentru **considerațiuni sociale**,dar mai ales pentru **considerațiuni morale.**

Apreciați și d-voastră **sinceritatea politică a acestei legiuiri**

și veți înțelege rostul considerentului din care a ieșit. [.....]

/ Dar, d-lor, din considerente sociale trebuia să facem această lege,

căci trebuie să risipim atmosfera în care trăim,

fiindcă avem impresiunea că plutim pe ape pline de miasme.

Trebue să se înțeleagă că acest stat nu este o țară de șarlatani,

nu este o țară de tâlhari,nu este o țară de briganzi și trebuia să dăm cetățenilor,

în măsura în care au slăbit resorturile vieții de stat,

trebuia să le dăm mijloacele de a-și risipi singuri temerea aceasta. "

Vică Georgescu / 31 sept.'32

▣ Atmosfera parlamentară

Voiu examina numai două părți din cele pe care le-a atins **d-l Botez**, pentru a dovedi că **d-sa nu are dreptate** din alt punct de vedere, **din punct de vedere moral.**

Când disciplina morală este suficientă atunci, evident, aceste lucruri se petrec, se desfășoară, în ce privește pe individ, sub această riguroasă urmărire, interioară de inspirație și sancțiune morală

▣ Biserica

Și, d-lor, să-mi dați voie, ca în prezența d-voastră,

să mă uit cu tristețe spre aceste bănci, ale prelaților.

Mi-aș fi închipuit, că la o lege pentru controlul averilor, **biserica,**

prin tot se are mai însemnat în **Senatul României Mari,**

să fie mult mai numeros reprezentată. Este adevărat, calitatea celor de față, mă împiedecă să accentuez prea mult asupra numărului.

Totuși, m-aș întreba, dacă nu era locul ca **figurile acelea, spiritualizate,**

ale înalților noștri prelați să vină aici cu un cuvânt de îmbărbătare,

fiindcă **Senatul,** prin excelență, **trebuie să fie și este un altar al cuvântului. [...]**

Aș fi crezut ca Înalt Prea Sfințiiile Lor,

în amintirea aceluia < *votum paupertatis* > să vină aici și , de la tribuna aceasta ,

să arunce peste întinsul țării **un cuvânt de bunătate și împăciuire,**

să ne ajute să ne împlinim și **să împletim un biciu ,**

pentru **aruncarea samsarilor din templul societății românești ,**

și să ne dea prilejul **să spunem credincioșilor** acestei țări,

că este mai bine să adunăm comori din ceruri ,

acolo unde carii nu le mănîncă, rugina nu le roade și unde furii nu le fură,

decît aici pe pămînt .

Încît, cerînd iertare celor prezenți, vă rog Prea Sfințiți Părinți,

să înțelegeți sentimentul meu de tristețe , că în domeniul acesta moral,

unde biserica , prin excelență, trebuie să-și spună cuvîntul,

nu găsim aici pe toți acei la care ne gîndim " (p. 823) [.....]

- **Iosif Șandor** (PNMag) : nu ar fi luat cuvîntul dacă **Vică Georgescu**

nu ar fi apostrofat înaltele fete bisericesti, în care este membru după Constituție

și **Episcopul bisericii mele,** a bisericii pentru care am trăit în toată viața mea.

Trebuie să arăt că **Episcopul meu nu a avut știință** că va veni astăzi această lege pe tapet , pentru că nu a fost pusă pe ordinea zi .

-**Voce** : este, este

-**Șandor** : S-a intervertit ordinea de zi, acolo este al optulea.[.....]

30.) **IGDuca , discurs la Congresul național bisericesc, 16- 17 oct.'32**

("Viitorul" , an 24, nr. 7418, 18 oct.'32)

[LD : la secțiunea " culturală 2 a vorbit , în aceeași zi, Octavian Goga .Nu am discursul.]

IGDuca :

A vorbit în ziua a doua a congresului.

A arătat că , dacă **criza morală,** de care au vorbit oratorii precedenți , **este evidentă,**

nu este mai puțin adevărat că **nu trebuie să ne ponegrim pe noi și să o considerăm**

ca un specific românesc. Ea bîntuie astăzi în toate statele ,

chiar și în cele în care sentimentul religios este mai puternic.

" **Cât privește biserica noastră,** constat că **este în plin progres** [...]

Duca / 17 oct.'32

▫ **Bisericile minoritare**

România întregită are -pe lângă **13 milioane de credincioși ai bisericii ortodoxe -**

și vreo **4 milioane de credincioși minoritari , cari sunt și trebuie să ne fie frați iubiți.**

Aceste confesiuni minoritare au bisericile lor bine organizate ,

cu instituții de mare valoare , cu **destui conducători** de înaltă pregătire și cultură,

cu muncitori înzecit mai numeroși ca noi, **cu mijloace abundente,** și -față de noi -

adeseori uriașe.Mai presus de toate, **au și un foarte mare număr de credincioși -**

fruntași, intelectuali de toate nuanțele - care au **o conștiință confesională vie,**

activă, atentă, încât în orice timp și în orice loc, fie la comune sau județe,

fie la guvern și în toate ministerele și instituțiunile publice , și pe absolut toate terenele, -

știu să apere cu succes interesele bisericii lor,

și să exopereze pretutindeni un câștig, fie moral, fie material.

" Fără a ieși din calea tradiționalei și frățestei toleranțe a neamului și bisericii noastre -

situația schimbată , sub raport confesional , din România nouă,

cere în mod imperativ și de la toți intelectualii bisericii noastre ,

aceeaș vigilență , același interes, aceiaș iubire productivă și pentru biserica lor,

oriunde și în orice funcțiune "

IGDuca / 16 oct.'32

31) **Victor Papacostea (PNL-georgist)** , Comunicare : Turcii , 7 oct.'32 '32

Răspunde : **D.Gusti** , 8 oct.'32

(DAD, MO . 46, 7 oct.'32 , p. 1818)

(DAD, MO 47, 8 oct.'32, p 1890)

" O întreagă populație a acestei țări , **minoritatea turcă**, în numele căreia am cerut să se aplice articolul din Constituție care le dă **dreptul de a avea un reprezentant în Senat** .

A cerut acest lucru acum o lună și jumătate ; a indicat și soluții pe care le-a cercetat cu juriști de frunte , soluții ce au primit aprobarea unor organe ale Ministerului Cultelor.

Să se dea satisfacție acestei populații " atît de vrednică și de loială " ,

care **așteaptă de 10 ani** înfăptuirea acestui deziderat (**aplauze la PNL-2**)

-P.C.Andrei (subsecretar de stat la minister Instrucție și Culte) :

Așteptarea d-lui Papacostea va fi satisfăcută mâine de

d. ministru **Gusti** va răspunde .

-D.Gusti : Potrivit **art. 52 din Legea electorală** și **art.72 din Constituție** (aliniat b) care statuiază **capii confesiunilor recunoscute**

care reprezintă un număr de **peste 200.000 de credincioși**,

precum **și reprezentantul superior religios al musulmanilor** din Regat.

/ La noi, **musulmanii** nu sunt decît ... **100 -150-000** .

Cutoate acestea, **noi vrem să fie reprezentați în Senat** ,

deoarece **este o populație pașnică, loială**.

/ La noi, populația **musulmană din Caliacra și Durostor**, se călăuzește după

Regulamentul de dinainte de 1913, aprobat de **guvernul bulgar** .

Se lucrează acum la Regulamentul cultului musulman unificat, pe țară,

și atunci **se va alege șeful cultului , inclusiv în Senat** . " (**aplauze unanime**)

Vict.Papacostea / 7 oct.'32

32.) **Michel Landau (P.Evreesc)** , Comunicare : cultul mozaic , 8 oct.'32

(DAD, MO 47, șed. din 8 oct.+32 , p. 1885-1886)

/ Deși **Legea pentru regimul general al cultelor** a apărut în Monitorul Oficial de aproape 5 ani [1928] ;deși ea suferit o **importantă modificare în 1929** , și prevedea elaborarea

Regulamentului legii în 6 luni, acest lucru încă nu se produsese.

/ Atât guvernul PNT -prin foștii miniștrii **Aurel Vlad, Ghiță Pop** - cât și guv.lorga -

prin **părintele Crăciunescu**(secretar g-ral al Departamentului) , au studiat problema ,

dar **Regulamentul nu s-a întocmit**.

/ Legea cultelor , în articolele modificate de Aurel Vlad în 1929 ,

arăta normele ce trebuiau respectate :

- Consultarea forurilor cultelor ;

- consultarea comunităților legal constituite , până la lege, în cazul cultului mozaic .

Landau / 8 oct.'32

▣ **Cultul mozaic**

În diverse provincii românești , există regimuri legale diferite .

/ În Transilvania și Bucovina ,

comunitățile evreești trăesc sub regimul **legilor ungare și austriece**;

/ În Basarabia , ființează , în parte, o **lege dinainte de sec. XVIII**

/ În Vechiul Regat , un regim tranzitoriu , cf. unei **decizii ministeriale din 1928**.

Ele sunt **abrogate** pe baza unui **Jurnal al Consiliului de miniștri**

din ian.1932 (**lorga**) Din această cauză : la Ministerul Cultelor ,

domnesc sisteme variate și contradictorii asupra aceluiași probleme ;

organele administrative se amestecă în treburile comunităților

(acte abuzive a unor primari , pretori , prefecti ,) ;

autonomia cultelor este redusă la bunul-plac al autorităților și oamenilor politici din

județ ; guvernele, succedându-se la scurte intervale ,

viața comunităților este în veșnică frământare (în Basarabia este un haos !)

Statul nu plătește cu lunile subvențiile - contribuabilii nu-și plătesc datoriile .

-D.Gusti (ministrul Cultelor) : răspunde că în 6 luni,

Regulamentul cultelor va fi terminat .
M.Landau / 8 oct.'32

33.) **D.Gusti (ministr.Instrucțiune și Culte) , răspunde la diverse interpelări , 8 oct.'32**

LD : lipsă xerox pe răspunsurile lui ...

34.) **Gh.Popp (PNȚ) , Interpelare : sept.'32**

// **șvabii din nord-vestul Transilvaniei /**

(DAD, MO 24, 7 sept.'32, p. 695)

/ Așezată la hotarul etnografic între români și unguri, de peste 200 de ani, după pacea de la Sătmar (1711) **grupare etnică deosebită de cele germane din Banat și Transilvania.Element harnic, muncitor, leal.**

Această populație **a suferit o mare presiune de desnaționalizare** (de către maghiari) în vechea Austro-Ungaria.

/ După 1918, procesul de maghiarizare era firesc să fie întrerupt.

Din nefericire, procesul de maghiarizare continuă , prin dioceza romano-catolică din Satu Mare și Oradea .

/ El nu vrea să încite opinia publică contra maghiarilor, dar nu se poate îngădui maghiarilor ca , cu ajutorul bisericii catolice

să-și continue opera de desnaționalizare a șvabilor.

-**Francisc Laar** (P. german) : Dta ai fost subsecretar de stat la Ministerul Învățămîntului și cultelor din **guvernul PNȚ**. De ce nu s-au luat măsuri atunci ?

-**Gh.Popp**: Am luat măsuri.Dar , **preoțimea romano-catolică (șvabă la origine) "este complet maghiarizată"** și are "**sentimente fanatice ungurești** " , încît a întreținut tot soiul de agitații , chiar contra statului român.

De aceea a oprit, atunci, toate lefurile preoților romano-catolici din acele sate

(**aplauze la PNȚ**) A așteptat, apoi, ca **noul Episcop de Satu Mare , Willer**, să ia măsurile în consecință , pentru **a elibera populația șvăbească de acțiunea maghiarizatoare a acestei preoțimi**

-**Fr.Laar** : " Păcat că nu ați ajuns la concluzia că " **maghiarizarea** "

sau "**românizarea** " ... **este un proces continuu** ,

care nu se va termina cît oamenii vor trăi și vor fi în apropiere unii de alții.

-**Gh.Popp** : Există **2 feluri de desnaționalizare : una naturală** , fără conlucrarea statului ;

alta , forțată, persuasivă, cea folosită de statul maghiar ,

pe care continuă și acum să o facă,

prin biserica romano-catolică, față de șvabi.

Dar de ce vă supărați dvs că am ridicat această problemă în Parlament ? [! ?!]

-**Fr.Laar** : Protestăm pentru că d-ta ai uitat că **a fost un război mondial** [?!?]

-**Gh.Popp** : Dvs ați uitat mai mult ... de **continuați maghiarizarea șvabilor !**

Și protestați când vrem să dăm drepturi unei minorități germane [!!!]

Gh. Popp-Fr.Laar / 7 sept.'32

Guvern Iul.Maniu . Legislatura II.Sesiunea ordinară , 15 nov.'32-

---

35.) **1 dec. , ședință omagială , 1 dec. 1932**

N.Iorga , Dr.I.Niemirower,

(DS, MO 7, 1 dec.1932, p. 118-119)

[**LD : a vorbit , în Senat și mitropolitul Ardealului, Nicolae Bălan.Lipsă xerox**]

Nicolae Iorga / 1 dec.'32

▣ Biserica românească

" Mi-a plăcut că a vorbit , în numele Ardealului,
părintele Mitropolit Nicolae Bălan , și abia i-a scăpat o aluzie confesională.
 Dumnezeu știe **când s-o isprăvi cu lucrurile acestea**(**vii aplauze**)
într-o țară care are nevoie de **o perfectă unitate morală în toate domeniile** .
Mi-a plăcut că a vorbit în numele bisericii, pe care **țăranul nu o deosebește în două**.
 S-a întâmplat să fie aici, s-a întâmplat să fie acolo,
Dumnezeul națiunii noastre se coboară și într-o biserică și în alta ,
 și , în rândul întâi, **în biserică în care este mai multă simțire pentru neamul ei** .
 (**aplauze puternice**) **Când este în biserică ortodoxă, acolo se duce ,**
când este în biserică legată cu Apusul, se duce dincolo .

Retro *1917 ? 1918 ? - Nicolae Bălan

Mi-a plăcut că a vorbit și fiindcă noi ne cunoaștem de mult .[-----]
 Îmi aduc aminte deci de **un profesor tânăr**, care **a venit la Iași**, nu stropit de zăpada
 vârstei mai înaintate, îmi aduc aminte de **un blond profesor de seminar**,
 care a venit, **zburând pentru prima oară prin văzduhuri**,
ca să ne cheme pe noi să liberăm Ardealul .
 Să-l liberăm, nu găsesc alt termen .
Cu voia lui [a Ardealului] , cu căldura lui vie,
 dar cu hotărârea noastră de a nu ne duce niciodată de acolo,
a doua oară [după Mihai Viteazul] când călcam pământul lui.
 Și știe părintele Nicolae Bălan , **ce oaste a intrat atunci în Ardeal** :
 nu oaste cu fireturi și cu trâmbițe la gură,
ci oastea martirilor celui dintâi război al nostru :
goi, desculți, înghețați, așa au intrat în Ardeal, dar cu inima toată.
O mai frumoasă jertfă a unui popor învins, îngenuncheat, despoiat de arme,
 decât aceea care s-a făcut atunci, **eu nu cunosc în istorie**. (**aplauze prelungite**)
 Decât o cucerire , după toate regulile strategiei și tacticii ,
 eu prefer această cucerire a sufletelor neînvinse. "

Dr.I.Niemirower (șef rabin) / 1 dec.1932

" Când marele **Rege Ferdinand a intrat în Capitala României Mari** ,
 în ziua **de 1 decembrie**, orice om cu fantezie și-a închipuit că a fost întovărășit
 de marii voievozi, oamenii de stat și patrioți care au visat , în cursul secolelor ,
visul măreț al României Mari.
 Și astăzi , când întreaga românească sărbătorește actul sublim
 al **unirii Ardealului cu Patria Mumă** , sunt în spirit , în mijlocul nostru,
marii eroi și martiri care au pregătit Unirea tuturor țărilor românești , și ,
 deoarece trăim în cultul soldatului necunoscut , sunt în umbră aici nu numai eroii
 cunoscuți și recunoscuți , ci **și eroii necunoscuți** , cei **800.000 de soldați români** ,
 care au căzut în timpul războiului **pentru închegarea țărilor românești**. "
 " Deoarece și **Evreii au avut cinstea de a fi înrolați în armata română** ,
 și **au căzut pe câmpul de luptă** sau în urma războiului, **avem un drept câștigat**
de a lua parte la această serbare a României.
Și vocea evreii trebuie să fie auzită ,
 în concertul grandios al tuturor locuitorilor acestei țări , în acest ceas măreț,
 în care **toți fiii țării, fără deosebire de religie, de origine** ,
depun din nou jurământul față de marele Rege Ferdinand , făuritorul României Mari ,
că vor apăra cu întreaga lor ființă intelectuală și fizică Patria Română." (**aplauze**)
 "IPSS Mitropolitul Ardealului a întrebuițat în cuvântarea sa înălțătoare ,
 cuvântul psalmistului : **< Această zi este făcută de Dumnezeu**
să ne bucurăm într-ânsa >

Acest psalm , în limba lui originală, ebraică, are o astfel de formă
 că poate fi tălmăcită în două feluri .Putem traduce : **să ne bucurăm într-ânsa** [...]
 și ...**să ne bucurăm cu Dânsul** , cu Dumnezeu , care a creat această zi.

Cu toții ne bucurăm de această zi istorică ,
 în care a fost săvârșit **un act mare , pentru secole** ,
 iar ne bucurăm cu Dumnezeu că a creat această zi,
 cu Dumnezeu care este expresiunea cea mai înaltă a dreptății.
 " Avem credința fermă că **Dumnezeul istoriei, Dumnezeul popoarelor**,
 care **a făcut România Mare , o va păzi și în viitor , în vecii vecilor !** " (**aplauze**)

1 dec. / 1932

Guvern Al.Vaida .Legislatura II .Sesiunea ordinară - continuă , 15ian.- 16 apr.'33

36.) Legea privind reducerea salariilor , ian-mart.'33

IPSSdr.Miron Cristea

* **Virgil Madgearu** (ministr.Finanțe) - politica bugetară pentru Culte
(DS, MO 25, 17 febr.'33, p. 723-726)

-----

* **Virgil Madgearu** :

1922 - 1923 ... Cultele aveau 17.749 persoane "bugetare "

1928 : 24.111 (spor : 6.362)

IPSSdr.Miron Cristea / 17 febr.'33

[LD : Pledează pentru **neamestecul bisericii în luptele politice** , interpartidiste .

Pledează pentru **ștergerea deosebirilor regionaliste , provinciale** .

Cere desființarea "miniștrilor" din provinciile alipite .

Trebuie să judeci personalitatea patriarhului nuanțat, fără prejudecăți,
în dimensiunea politică și cea spirituală]

▣ Curbele de sacrificiu

"În calitatea mea de **cap al Bisericii Creștine Ortodoxe** , aflu de necesar și de actualitate să spun și să repet ceea ce am spus de atâtea ori :

Biserica, întrucât **și ea are să existe** , cu instituțiile sale, cu faptele și organele sale, **din ajutorul statului** , biserica aceasta **se declară gata să aducă toate jertfele câte îi vor fi necesare și justificate** (**aplauze prelungite**) , pentru deplina **echilibrare a bugetului de stat** ,

căci aceasta trebuie să fie pe primul plan .

"**Biserica și cu organele sale** va aduce jertfa astăzi și, dacă nevoia va cere , va aduce cu **aceeași abnegație patriotică orice jertfă și mâine.**"

" Însă , în numele **Bisericii mele ortodoxe**, țin să **precizez anumite chestiuni.**

"Biserica e gata să aducă jertfe, **dar pretinde** sus și tare ca

aceste jertfe să se aplice **egal pentru toți** (**aplauze puternice**)

Curbele să se aplice și bisericii, și clerului, **evitându-se "curbele speciale "**

IPPS Miron Cristea / 17 febr.'33

▣ Valorile spirituale ale bisericii

Biserica este " o instituție strămoșească [...] această biserică , cu popii ei simpli, cu cădelnițele sale modeste, cu bisericuțele sale de bârne, cu povețile sale , pe cât de simple , pe atât de divine , **a crescut și a produs sufletul acestui neam** - fără nici o exagerare " (**aplauze puternice**)

"Și astfel, **când toată lumea** , nu noi preoții și slujitorii interesați ai altarului , ci **economiști și filozofi** de frunte vin și **constată că preocupățiunile tehnice , preocupățiunile economice , materialiste ,**

n-au dat nici o mulțumire , nici o fericire , nici țărilor, nici indivizilor ;

când **filozofi** de reputație își **înclină steagul rațiunii** , care n-a fericit neamul omenesc, **în fața misticismului religios și evanghelistelor poveți** , propovăduite de acești modești slujitori de la altarul Domnului , care suntem noi , preoțimea ;

și în aceste timpuri **rămâne Biserica , cu învățătura ei divină deasupra noastră** , a tuturor, ca **o necesitate de spiritualizare a întregii mentalități a poporului nostru** .

" **Acceptăm această spiritualizare , avem viitor.**

N-o acceptăm, ne prăbușim în materialismul care a înmormântat pe veci atâtea

popoare , ca fenicienii sau babilonienii , etc , care au fost bogate , dar din ale căror **avuții n-a rămas nimic.** "

" Au rămas însă toate , în sufletul omenirii , ideile mari ."

Ex.: din tragediile mărețe ale lui Sofocle , multe idei nobile , fiindcă sunt **comori spirituale** , pe care moliile și rugina nu le pot roade și hoții nu le pot răpi !

Vă rog, deci, ca **în vremurile acestea de materialism ,**

" să ne întoarcem la spiritualizare și

să nu bagatelizăm importanța Bisericii noastre și a cultului , peste tot ."

IPSSMiron Cristea / 17 febr.'33

▣ Biserica ortodoxă românească

▣ Discriminare negativă

Biserica nu este " haină de împrumut " , pe care să o putem schimba cu alta , cu ceva "curent modern. "

Biserica noastră - cu cele 13 - 14 milioane de ortodoxi - " de români curați , pe umerii , pe jerfele și pe oasele cărora **zace viitorul întregirii acestui neam - căci cele **800.000de suflete de morți** ale războiului ultim , **sunt fiii Bisericii mele - nu vor dormi liniștiți** în mormintele lor de jertfă mucenicească pentru neam , **dacă vor ști că Biserica lor** , a cărei cruce trebuie să zacă la căpătâiul lor de morți , **[Atenție LD !] este tratată mai mașter decât celelalte culte , și dacă nepoții și strănepoții lor , sunt considerați ca cetățeni de clasa a II-a, față de alte culte**, chiar neromâni. "**

[LDAtenție ! : el se referea la faptul că legea de diminuare a salariilor

prevedea **"zone " și procente diferite** privind reducerile :

10 % (București, urban I) ;12,5% (urban II, rural) .

Ori , din acest p.d.v., mai ales **ruralul era românesc**]

"Nu trag concluzia unor favoruri , a unui privilegiu, deși trecutul acestei Biserici mi-ar da îndreptățirea, ci cer tratament egal , cel puțin în ce privește **bugetul țării "**

Eu primesc , ca Mitropolit al Ungro-Vlahiei , sau mai bine zis ca Arhiepiscop

al Bucureștiului, adică pentru **eparhia mea de 2 milioane suflete ,**

plată din bugetul statului pentru 3 referenți , adică pentru 3 colaboratori ai mei !

Pentru ce **alte culte , care au 2 milioane suflete pe țară,**

primesc ... **pentru 52 referenți !**

"Unde-i dreptatea ? Unde-i echitatea ?

Unde-i justificarea pentru întrebuințarea banului contribuabilului ?

Tratamentul acesta ilegal al Bisericii mele , nu-l mai pot admite ."

Marea majoritate a celor ce plătesc imozite , sunt fii ai Bisericii mele .

IPSSPatriarhul Miron Cristea / 17 febr.'33

▣ Bisericile minoritare

▣ Discriminare pozitivă

▣ Numerus clausus ?

Eu nu pot admite ca **Biserica mea , care are 13 milioane de suflete ,**

să aibă **72 protopopi plătiți din buget,**

iar **altă biserică [?] cu de 13 ori mai puține suflete , să aibă 82 protopopi bugetari !**

Ce logică de guvernământ este asta ?

-I.Th Florescu (PNL -3) : Foarte grav !

-IPSS : "Prin aceasta , dvs , conducătorii țării, ne declarați pe noi , în fața cultelor minoritare , de oameni de care nu aveți nici o trebuință , căci ne tratați , nu favorizându-ne , ci punându-ne în urma tuturor ."

"Am cea mai mare stimă pentru colegii noștri minoritari ;

sunt, în calitate mea de cap al Bisericii ortodoxe,

totdeauna gata să suțin cu frățească toleranță dreptele lor dorinți ,

dar dorințele acestea să fie în proporție egală cu dreptul Bisericii mele

și cu marea majoritate a neamului nostru românesc,

pe care o formează dreptcredincioșii ortodocși " (**aplauze puternice**)

Rog pe dl ministru de Finanțe , la **întocmirea bugetului** să judece așa : [...]
Biserica neamului - fiind necesară țării pentru superioare interese de spiritualizare a sufletelor tuturor cetățenilor - **trebuie ajutorată** ,
 așa încât toate părțile constitutive și organele ei în funcție
să fie tratate conform importanței ce o au în organismul bisericesc."
IPSSMiron Cristea / 17 febr.'33

▫ Locul Bisericii în societate

[.....] Nu vorbesc ca "opozant" , ca "patriot" sau ca "senator " ...
 ci ca "cetățean român " ,ca om bătrân cu barbă albă,
 care-și iubește țara , și vrea să contribuie la întărirea temeliiilor ei de viitor.

[-----]
**" Eu sunt venit din Ardeal și urmăresc cu atenție și bunăvoință părintească
 toată dezvoltarea țării și activitatea tuturor guvernelor ,
 care s-au perindat de la război încoace , în fruntea ei. "**

[-----]
 "La fel în **armată și magistratură** .Același lucru e necesar și **la cler , în biserică** .
 Mai ales **clericii** , e necesar spre binele tuturor. (**aplauze prelungite**)

"Să rămâie cu toții la sfintele altare , unde mereu să se inspire din dragostea
 evanghelică a scripurilor pe care le citesc , și **când ies din biserică în viața socială** ,
să nu intre în partidele politice și

să fie < pentru unii mămă și pentru alții ciumă >

ci **același bun părinte pentru toți.**" [-----]

" Nu poate reprezenta învățăturile lui Cristos , pe pământ, **un cleric înfeudat într-un
 partid politic** , căci în mod fatal **poporenii săi sunt împărțiți în partide**
 și atunci cei din alt partid , decât al preotului , nu se mai uită la el cu ochi buni ,
 de fiu sufletesc.

Rezultatul : mulți se răcesc și de preot , dar și de Biserică . [-----]

**Biserica să fie, ca școala, ca armata, camagistratura , ca funcționarii,
 a neamului nostru întreg.** [-----]

Biserica este datoare să slujească **nu guvernului de partid, ci țării "**

(**apaluze puternice , prelungite , repetate**) [-----]

Preotul trebuie să facă politică : națională și dinastică ; de cinste și dreptate ;

iar în luptele politice **să facă pe " arbitru "** ,
 iar cuvintele lui să fie de pace ,nu de dușmănie

IPSSMiron Cristea 17 febr.'33

▫ Desființarea ministrului de provincie !

Să nu se supere dl Hațieganu , că sunt și eu ardelean,
 dar **nu mai găsesc necesar nici să mai fie miniștri separați ai provinciilor unite**

(**aplauze prelungite**) Îmi pare bine că și d.Hațieganu aplaudă această idee.

Dlor, vă întreb eu, **până când vrem să fim, de drept, unii Moldoveni, alții Munteni ?**

Până când vom mai fi tot Ardeleni, până când tot Bucovineni ori Basarabeni ?

(**apaluze furtunoase**) **Eu vreau ca Ardealul să conducă Vechiul Regat și**

Vechiul Regat să conducă Ardealul . (**apaluze prelungite**)

Fiecare la locul său, **nu ca localnic, ci ca român .**

Nu-i nici o trebuință de aceste ministere !"

Miron Cristea / 17 febr.'33

37.) Legea privind reducerea salariilor , ian-mart.'33

NNSăveanu (PNL -1) Senat , 21 febr.'33

(D.S. , MO 26, șed. din 21 febr.'33, p. 750-751)

[**LD : Lege adusă de Madgearu (ministr.Finanțe) ; raportor la lage , Cănanău .]**

Context : Patriarhul Miron Cristea , printre altele, spusese că ...

prea mulți fii de țărani merg la școli ; că ar mai trebui să rămână în sat, la oițe;

că unei diplomate în filozofie , din Dragoslavele , îi spusese că mai degrabă

rămânea în sat, se mărita cu un țăran ; că tabloul lui Grigorescu , cu ciobănașul,

arată ce trebuie să prefere un fiu de țăran etc etc

[-----]

-I.Mumuianu (LANC) : Eu am înțeles că IPSS Miron spune că , pentru o perioadă scurtă, câțiva ani de zile, "să ne întoarcem cu toții la brazdă " , iar cei ce vin la oraș... să se întoarcă de unde au plecat.

- **NNSăveanu :** " Școala rurală a trimis de la sate la orașe , un număr însemnat de oameni, cu care se fălește țara noastră. Un număr important de talente , de valori, ne-ar fi lipsit ,dacă satul nu ar fi fost cultivat și , din acest p.d.v., să fim recunoscători școlii pentru progresul care l- a făcut în țara noastră.

IPSS Miron vorbea de marele Grigorescu ... de tabloul păstorului cu oile ... În contrast cu licențiatul din Muscel, el (Săveanu) , are în munții Borsecului un strănepot care a rămas la oițele lui ...

" Dar oricât ne-ar fermeca un tablou al lui Grigorescu , reprezentând un păstor cu oile lui,

între acest minunat tablou și o simplă fotografie ,

sub care se citește : Miron, Patriarh al României,

eu prefer opera aceasta mai puțin artistică .

căci în ea se arată ce a dat școala ,

fără de care un alt titlu , nu ar fi însoțit acest nume "

"Grație școlii, avem astăzi în fruntea bisericii noastre, pe Înaltul Prea Sfântul Patriarh Miron, care , într-adevăr, este și prea fericit căci păstorește și stăpânește credincioși care se întind de la Nistru , la Tisa , până la Marea cea mare a lui Mircea cel Bătrân " (aplauze prelungite la PNL)

NNSăveanu / 22 febr.'33

38.) Legea privind reducerea salariilor , ian-mart.'33

I.Botez (PNL) , Senat, 22 febr.'33

(DS, MO 26, 22 febr.'33, p. 770-773)

...Vorbea IPSS Miron Cristea despre nepotul lui ...ciobanul cu oițele... de fata cu diplomă în filozofie ...

"Frumusețea artistică a viziunii Patriarhului , încălzită de un sentiment național, mie mi-a sugerat diferite idei. [...] Vedeti , d-lor, tocmai autoritatea acestui glas înalt în Senatul țării, talentul sugestiv și impresionant al persoanei care a spus aceste cuvinte [...] poate să sugereze unora că viața nu este un zbucium, ci este o odihnă idilică și pastorală, ca a ciobanului care cântă din fluer, în urma oilor, când le mână la stână."

" Nu, dlor, viața este un zbucium ;

și alături de fotografia ce ar fi scos-o IPSS patriarhul , eu mi-aș fi amintit ilustrațiunea în care Picard spintecă văzduhul spre cer, în care avioanele flutură pri aer, și în care radioul străbate imensitatea."

" Viața nu este odihnă , este muncă , este cultură în cel mai mare grad, chiar lăcomie de cultură, dacă noi voim să trăim într-o țară civilizată."

Un economist englez spunea că am intrat în epoca "abolition of space" -[!!!] abolirea spațiului [...] nu uitați că , și de acolo de unde ne vine primejdia , de la R ăsărit... țaranul s-a suit pe tractor și, în locul fluerului de la stână, se aude șuerul uzinelor " ...

În această epocă grea, " nu trebuie să ne descurajăm" și " să renunțăm la potențarea culturii noastre " , cu toate sacrificiile .

Numai în cultura adevărată stă toată scăparea .

Să nu cumva să ne convingem să dăm înapoi, să negăm toate achizițiile civilizației. "

Suntem un popor de țărani , dar nu doresc " stat țărănesc " .

Doresc ca această "ipostază de țaran" fără cultură, cu casă fără dușumea, care nu consumă pâine, zahăr și săpun - să dispară "

[.....]

I.Botez / 22 febr.'33

39) Legea privind reducerea salariilor , ian-mart.'33

I.Cănanău (PNL) , Senat, 22 febr.'33

(DS, MO 26, 22 febr.'33, p. 770-773)

IPSS Patriarhul Miron Cristea a spus ca **fiii de țaran să stea la coarnele plugului, iar fetele să se mulțumească a fi gospodine .**

" Cu această idee eu nu mă pot împăca "

" Sunt în această țară fii de țărani cari au ajuns , prin cultură, la situațiile cele mai înalte , și au făcut fală acestei țări "

N.Cănănau / 22 febr.'33

40) Adunarea profesională a PNL .Conferința a IV-a ., 26 mart.'33

IGDuca (președ. PNL)

// școală , biserică // **Moțiune.**

(BCS, fd,St.Georges, pach.XLI, ds.1, f. 26- 167)

IGDuca / 26 mart.'33

▣ Cultele.Biserica

PNL a avut grijă ca , în Constituția din 1923 , pentru Biserica să se precizeze principii largi și cuprinzătoare : **autonomia** (sub controlul statului) în problemele spirituale , **administrative, culturale , epitropicești .**

PNL a ridicat Biserica Ortodoxă - ca biserică națională – la rangul celei mai înalte ierarhii , **la rangul de Patriarhat** (1925) .

Legile speciale pentru organizarea bisericii ortodoxe (1925) , și pentru **regimul general al cultelor** (1928) s-au făcut în spiritul unei cât mai depline **armonii între șefii ortodocși și ai celorlalte confesiuni.**

Tot PNL a condus partea cea mai mare și hotărâtoare a lucrărilor pentru încheierea **Concordatului cu Biserica Romei** .

Opera de legiferare în domeniul bisericii și cultelor , este parte integrantă din **unificarea legislativă a României Mari** , în guvernarea PNL 1922-1926.

PNL a mai realizat :

1) Legea pentru **reorganizarea Ministerului Cultelor**, prin care statul să-și exercite controlul asupra cultelor.

2) Legea de **salarizare a clerului și personalului bisericesc.**

3) Legea de **organizare a învățământului seminarial și teologic.**

Aceste legi erau pregătite în 1928, când a căzut de la putere.

IGDuca / 26 mart.'33

▣ Politica PNȚ : cultele

PNȚ a făcut, din nenorocire, și la acest capitol , **lucrare negativă și distructivă :**

1) A desființat Ministerul Cultelor .Direcția cultelor de la Ministerul de Instrucție, a fost amenințată și fără autoritate.A compromis lucrurile foarte tare.

2) A lăsat clerul și personalul fără salarizarea oficială la discreția unor miniștri și subsecretari de la Direcția Cultelor.

3.) Organizarea inv. seminarial , este încă nerezolvată.

4.) A modificat legea pentru regimul general al cultelor ,

în dispozițiile sale privitoare la **cultul mozaic**, numai și numai din interese de partid, distrugându-se **unitatea de organizare a comunităților rituale evreești**, și revenindu-se la starea lor anarhică din trecut.

PNL , după ce va prelua puterea, **va trebui să repare tot ce a sticat PNȚ .**

Va onora promisiunile făcute la Congresul I național bisericesc (1925)

IGDuca / 26 mart.'33

Guvern Duca, 14 nov.'33

Alegeri.

Asasinarea lui Duca , 29 dec.'33

[Guvern Angelescu / Tătărescu](#)

▣ **Implicarea preoților în campania electorală** [Vezi fișier Guvern, Garda de Fier](#)

▣ **Funerariile lui Duca ; înhumarea de la Urșani.** [Vezi fișier PNL-VI](#)

[Guvern Gh.Tătărescu](#) .Legislatura I .Sesiunea ordinară .1 febr.'34

41.) **Deschiderea sesiunii .Omagierea lui Duca, Senat , 1 febr.'34**

("Adevărul" , an 48, nr.15.363, 3 febr.'34 ;)

Mitropolitul Pimen al Moldovei / 1 febr.'34

Înfierează asasinarea lui IGDuca , omul de la care țara aștepta mari înfăptuiri .

L-a cunoscut încă cu 30 de ani în urmă.

L-a urmărit în tot acest timp , cum și-a pus puterea sa cerătoare în slujba țării .

Describe **patriotismul luminat** de care Duca era pătruns, în timpul războiului .

Om de mare valoare, crescut la "școala lui Brătianu " ,

s-a sfârșit răpus de o mână criminală.

Biserica exprimă regretul că IGDuca nu mai este printre noi.

Episcopul Iuliu Hossu /

Sufletul neamului s-a cutremurat sub **lovitura criminală sub care a căzut IGDuca .**

Această lovitură a însângerat țara .

Biserica ortodoxă-unită exprimă întregul ei **omagiu pentru IGDuca .**

Episcopul Cizar /

În numele **bisericii romano-catolice** , **deplânge moartea tragică a lui IGDuca** ,

înfierează asasinarea sa , și prezintă guvernului, familiei, prietenilor, condoleanțe.

dr.Niemirower /

În numele populației evreești, **deplânge moartea lui IGDuca**,

care rămâne una din **gloriile țării românești.**

42.) **ICCătuneanu (LANC) , discurs la mesaj, 1 martie '34**

(DAD, MO 15, șed. din 1 mart.'34, p. 522- 530)

Cătuneanu / 1 mart.'34

▣ **Minoritățile : asimilabile - neasimilabile**

▣ **Jidanii !**

[-----]

" Cred că **sunt în asentimentul tuturor bunilor români** din această țară când **resping**,

împreună cu dvs, **calomnia ce ni se face că noi suntem o țară de intoleranță**

religioasă.

Cine face această afirmație, nu cunoaște istoria, pentru că istoria știe a ne povesti

că, **pe vremea când Europa era cufundată în foc și sânge** pentru confesiuni religioase,

principatele noastre constituiau azilul care dădea adăpost

celor persecutați pentru credința lor.

Încât **afirmația aceasta** , cum am spus , este **o bârfie pe care cu toții o respingem. "**

Toleranța rasială și morală ...

" Nu mă ocup de această dată **nici de chestia rasei** , nu mă ocup **nici de chestia moralei** jidovești , pentru că **a fost tratată în mod magistral** de un profesor, astăzi răposat, de la Facultatea de teologie din București , **economul Constantin Nazarie** , în studiul său intitulat "**Morala Talmudului** " [LD : poate o găsești ?!]

[-----]

Cătuneanu / 1 mart.'34

▣ "Statul miniatural evreesc "

▣ Mărturisire iudaică

Abordează doar chestiunea colaborării .

" **O colaborare** ca să fie rodnică , trebuie să fie **durabilă** , trebuie să fie **dreaptă** și **constructivă**.

Este posibil să existe între noi, românii și această rasă jidovească pe care istoria ne-o arată - nu este vorba de judecată subiectivă - **ca cea mai exclusivistă din lume ?**

Acest exclusivism se bazează pe un **sistem de legi** , îmbrăcat în haina religiei , ca să dobândească un caracter de **dogmă intangibilă** , și aceste **legi se aplică și stăzi**.

Iakob Klatkin, considerat cel mai de seamă intelectual al lor, (colaborator la Lexiconul iudaic, distins filolog în l.orientale) spune :

< Religia iudaică , spre deosebire de celelate religii ,

nu este o doctrină de idei, ci un învățământ de legi.

În legile noastre, noi am activat **dreptul nostru la autodeterminare :**

noi am pierdut statul nostru, dar nu ne-am pierdut conștiința noastră de stat .

Noi am salvat-o , **ca stat transportabil**, care, în "Diaspora" , ne-a înlesnit

să avem și **un fel de autonomie națională** [-----]

În general, **legiurile noastre au rămas în vigoare .**

Ele au fost **amplificate prin dispoziții de detaliu**, au fost **completate și perfecționate .**

Noi nu am făcut apel la jurisdicția țării care ne-a găzduit ,

și n-am recunoscut codurile ei de legi.

Când ne-au fost impuse, **le-am privit ca o fatalitate** , pe care mereu ne-am străduit

să le înlăturăm și să le ocolim.

De aceea, **stăpânirea străină nu a putut să ne răpească**

putința de a ne guverna pe noi înșine ,

câtă vreme am stat **sub autoritatea legilor noastre și a învățărilor noștri în legi .**

Nu atât cuprinsul moral și religios al vieții iudaismului, ne desparte pe noi de toate națiunile , cât ne separă formele concrete ale Constituției noastre de stat .

Noi nu ne-am odihnit în zilele de sărbătoare ale poporului gazdă ,

noi nu am împărțit nici bucuriile nici suferințele lui .

Noi nu ne-am îngrijit de proprietatea statului străin.

Un zid puternic, ridicat de noi înșine , ne-a despărțit de poporul gazdă ,

și dincolo de acest zid, **trăește un stat iudaic în miniatură .**

Dacă Schulhan Aruch [legea iudaică] își pierde valabilitatea ,

atunci , înlăuntrul altor națiuni , **nu ne-ar mai depărta de ele nici un zid ,**

n-am mai constitui nici o excepțiune. > [-----]

Cătuneanu / 1 mart.'34

▣ Jidanii

Ei au promovat destrăbălarea morală , la tineret , prin **literatură desmățată** și pornografică **desfrâu cinematografic**. Să nu ne surprindă !

În "**Protocoalele înțelepților de la Sion** " ei fac această mărturisire prețioasă :

< noi avem interesul ca rasa creștină să degenereze .>

[-----]

Ei sunt ateii și liber-cugetători,

dar habotnici -credincioși în religia lor .

"Cu această rasă stigmatizată prin atâta perfidie , cum voiți dvs să colaborăm ? "

I.Cătuneanu / 1.mart.'34

43) **Mocănescu (PNL) : comunicare** : biserica și Garda de Fier , 6 mart.'34

(" Lupta" , " Dimineața " , 8 mart.'34)

Atrage atenția guvernului și în special ministrului Instrucție publică și culte ,
asupra faptului că **Episcopul Vartolomeu al Râmnicului Sărat** ,
scrie broșuri împotriva așezării actuale a statutului român ,
și **face propagandă Gărzii de Fier**.

44.) **Circulara Bisericii evanghelice către funcționari și școlile eparhiale** , 2 mart.'34

("Adevărul" , 10 mart.'34 ; " Lupta" 8 mart.'34)

// interzicerea de a face parte din organizațiile hitleriste //

[LD documentul arată clar, fără echivocuri, **poziția antihitleristă a bisericii evanghelice germane din România** .

Nu cunosc altă biserică cu astfel de poziție.

Biserica ortodoxă română , nici într-un caz !]

"Adevărul " /

▣ **Biserica evanghelică săsească împotriva național- socialistilor"**

Consistoriul superior al bisericii evanghelice din țară a trimis (2 mart.'34)

următoarea **Circulară** tutuor autorităților bisericești care țin de el :

< Manifestul **"Pentru limpezirea situației, Un cuvânt către toți sașii "** ,

pe care episcopul bisericii noastre l-a publicat la 28 februarie 1934, conține ,
între altele, un fragment din

"Regulamentul mișcării național-socialiste a germanilor din România (N.E.D.R.)

Prin acest regulament, **membrii mișcării sunt obligați la o supunere necondiționată față de șefi** , **chiar și atunci când au calitatea de membri ai corporațiilor noastre bisericești** , cu însărcinarea specială **de a nu conlucra în mod pozitiv în sânul acestor corporații** , **pentru a nu prelungi viața sistemului acestuia**.

Regulamentul mai dispune ca echipele de propagandă și organizațiile tineresti, să fie făcute instrumente ale conducerii mișcării , **mișcare care are caracter politic**.

Din prescripțiile acestui Regulament reiese că **funcționarii bisericii și ai școlii** ,
care au depus jurământ față de biserică,

sunt supuși, ca membri ai Partidului Național -Socialist , unor porunci care sunt în contradicere cu jurământul depus de ei.

De asemenea, **toți membrii tuturor corporațiilor bisericești, care trebuie să se supuie prescripțiilor bisericii lor**,

vor veni în contradicere cu ceea ce trebuie să fie datoria lor.

Membrii PN-S, sânt însă obligați să dea ascultare unui șef, care este în afară de biserică,

și care lucrează împotriva prescripțiilor religioase.

[-----]

Deoarece **Regulamentul mișcării național- socialiste** ,
necunoscut până acum chiar de cea mai mare parte a membrilor mișcării ,
ne-a fost adus la cunoștință abia acum,

și deoarece **prescripțiile lui sunt în contradicere cu percepțiile pașnice ale bisericii** ,
și sunt **o primejdie pentru biserica noastră**, împiedicând-o de la lucru,

Înaltul Consistoriu hotărăște , pe temeiul **Regulamentului bisericesc**,

paragraful 93, pct 2 și 3, **că atâta vreme cât acest regulament sau alte prescripții asemănătoare există, atâta vreme cât funcționarii bisericii și ai școlii** ,

ca membri ai PN-S, sunt supuși unei conduceri în afara bisericii

și libertatea lor de conștiință și de acțiune nu este respectată ,

funcționarii bisericii și ai școlii nu vor putea fi membri ai acestui partid,
nici al vreunei alte asociații sau mișcări asemănătoare ,

care le ordonă supunere unei alte puteri , decât aceleia bisericești.

De aceea, **Înaltul Consistoriu cere ca funcționarii bisericii și ai școlii**

să-și dea numaidecât demisia dintr-un astfel de partid,

și să lucreze pentru reînnoirea poporului nostru , pentru ridicarea conștiinței

poporului și trezirii sentimentului de datorie și de onoare
în conformitate cu prescripțiile biserici noastre.

De aceea, **Consistoriul așteaptă ca toți membrii corporațiilor bisericești să desfacă cât mai repede legăturile ce le au cu PN-S din România,**

precum și cu alte partide și mișcări

care îi silesc să ia angajamente potrivnice datoriilor bisericești.

În același timp, **Înaltul Consistoriu dispune ca organizațiile bisericești ale tineremii să fie conduse după înțelesul Regulamentului bisericesc**, paragraful 38 și al celorlate prescripții bisericești, **să fie supravegheate îndeaproape și să se interzică orice întrebuintare a lor pentru alte scopuri decât acelea pe care le prevăd prescripțiile religioase.**

Circulara aceasta trebuie să fie citită în tot cuprinsul ei, în ședința viitoare a corpului bisericesc, **în prezența tuturor funcționarilor . Sibiu, 2 mart.1934 . >**

("Lupta " , 8 mart.' 34)

Sinodul bisericii evanghelice din România a adresat o circulară către toate organele bisericești , precum și către directorii școlilor parohiale , în care **se interzice** în mod formal membrilor corpului ecleziastic și profesoral evenghelic de a face parte **din organizațiile național-socialiste** .

Această hotărâre este astfel motivată :

< **Instrucțiunile mișcării național-socialiste** din România obligă pe membrii acestei mișcări la **ascultare oarbă față de conducătorul lor**, chiar în calitatea lor de membri ai corpului clerical , și îi **îndeamnă** , în mod special , **să nu colaboreze în mod pozitiv în cadrul acestor instituții.**

Instrucțiunile mai **prevăd** că organizațiilor tineretului și trupele organizației "**Selbsthilfe**" sunt instrumente ale conducătorilor unei mișcări cu vădit caracter politic >

Constatând că **funcționarii bisericești și culturali** sunt **supuși unor ordine** care vin în **contradicție cu jurământul prestat** șefilor lor ierarhici , **sinodul a hotărât** că , pe viitor, **funcționarii ecleziastici și școlari , nu vor mai putea face parte din organizațiile național-socialiste .**

Biserica evanghelică / 6 mart.'34

45.) **Instalarea noului Episcop Nifon Criveanu de Huși , duminică , 11 mart.'34**

// ceremonia // cuvântări : **Episcopului Nifon , ministrului Angelescu** (Culte)

("Dimineața" , 12 mart.'32)

[**LD : câteva informații pentru a releva raporturile stat - biserică**]

Solemnitatea a căpătat o deosebită strălucire. **Episcopul** , însoțit de **mitropolitul Gurie** (al Basarabiei) și de **dr.Angelescu** (ministru) , **Popescu -Necșești** (subsecretar de stat la Culte) , **M.Negură** (subsecretar de stat la Domenii) , **Guriță** (pref. de Tutova) , **Buzescu** (primar Bârlad) , **Taicu** (primar de Huși) , **Rășcanu** (prefect Vaslui) , numeroși parlamentari, protoerei, revizori ecleziastici, personalități din eparhie , au sosit cu trenul.

La gară au fost întâmpinați de oficialitățile orașului și de șef-rabinul **Schachter** .

Compania militară de onoare a Reg. 25 infant., **cu muzică și drapel.**

Cortegiul a parcurs străzile , în bătaie de clopote .

Toate școlile au fost înșiruite pe străzi, și orașul pavoazat.

Solemnitatea instalării

După închinarea episcopului , **ministrul Cultelor** a dat citire **Înaltului decret regal** de întărire în scaunul episcopal , iar mitropolitul Moldovei și Sucevei , Pimen , a citit "**Gramata** " mitropolitană.

Episcopul Nifon /

...îmi plec genunchii în fața scaunului lui Dumnezeu ; proslăvesc pe Domnul , **mulțumesc MSRegelui Carol II** care mi-a făcut **grația de a întări investirea mea** și-l încredințez de nezdruccinatul meu devotament și nețărnică dragoste . **Mulțumesc ministrului Cultelor** pentru marea cinste ce mi-a făcut **ostenindu-se să vină până aici spre a face înscăunarea mea.** "

Mulțumește și celorlalți miniștri și personalități care au venit ...

Ministrul Angelescu /

"Prea Sfinte Părinte , sunt fericit că pot veni astăzi , **în calitate de ministru al Cultelor**, **să instalez pe Prea Sfinția Voastră** , în acest slăvit și glorios scaun a binecuvântatei

de Dumnezeu eparhii a Huşilor.[-----] Veniţi în acest scaun pe care l-au preacinstit marii ierarhi Dosoftei, Stamate , Venamin şi blândul Iacov, predecesorul PSVoastre. Luaţi păstoria unei eparhii care durează de aproape 350 de ani.
[-----] Ca ministru al Şcoalelor, **nu pot uita că biserica a fost întotdeauna ocrotitoarea şcoalelor ; iar marii ierarhi ai vremurilor trecute , erau cei mai mari apărători ai culturii .** [-----]
Instalarea Episcopului Nifon , Huşi / 11 mart.'34

46.) I.C. Cătuneanu apoi Gh .A.Cuza , discurs la *legea apărării statului* , 5 apr.'34

(DAD, MO 38, şed. din 4 apr.'34 , p. 1663-1664 ;

DAD, MO 39, şed. din 5 apr.'34, p. 1672- 1677)

[LD : Discursul început de **Cătuneanu** s-a întrerupt deoarece Camera nu era în număr.

A doua zi, Cătuneanu absentând - grav bolnav -continuă discursul **Gh.A Cuza**]

Documentele integrale- **fişier LANC**

[LD : pe 5 apr. era **joia marea , din săptămâna patimilor ;**

GACuza este deosebit de marcat de boala subită a prof. Cătuneanu, ca pe un blestem ... francmasonic.Are 38 de ani ; este un înverşunat antimason, după ce , vremelnic, intrase în masoneria din Iaşi ; Deşi nu fusese pregătit să ia cuvântul, face o expunere argumentată privind necesitatea ca masoneria să fie scoasă în afara legii.]

[-----]

se joacă o tragedie diametral opusă sensului lui, **o dramă** care sfârşeşte prin a arde cu limbile de foc ale **negativismului iudaic, bietele simboluri trecute ale creştinismului şi ale naţionalismului.**

[-----]

GA Cuza / 5 apr.'34

▣ **Gradele masoneriei**

▣**Scopul masoneriei : distrugerea Bisericii creştine**

" Dar **momelile chestionarului se opresc la cele trei grade** , numite şi grade ioanite , simbolice sau universale, care sunt **începătoare , discipolii , companionii şi maestrîi .**

Alături şi peste ele, se stratifică , începând cu gradul al 18 -lea

al **cavalerului de Roza de Cruce**, o altă mistică decât cea creştină , mistică adonhiramică , a cărei **obârşie iudaică** derivă îndeade dreptul de la **legendele construcţiei Templului lui Solomon**, şi care ia **atitudine hotărâtă şi vrăjmaşe împotriva creştinismului propovăduit primelor grade.**

"Într-o asemenea **manoperă frauduloasă , coptează masoneria noi prozeliţi : te lasă , la început, să-ţi afirmi ancestralul sentimentelor d-tale curate şi cinstite, şi , după aceea, prin diferite subtilităţi, prin diferite scormoniri, pe măsura urcării treptelor ierarhice , te îndepărtează de ele, făcându-te să urăşti ceea ce ai iubit, să batjocoreşti ceea ce ai slăvit, şi să pângăreşti Dumnezeu din tine.**[-----]

" Dar aceste **viciuri sufleteşti nu le cunoaşte iniţiatul decât târziu, la gradele superioare, când nu mai poate da înapoi.**

[-----]

Altfel, numai de la **gradul al 18-lea**, încep a ţi se dezvălui **rosturile şi scopurile ascunse ale masoneriei.**

-I.Hudiţă : Şi a ţi se acorda , odată cu aceasta, şi posturi importante (**ilaritate**)

-GACuza : Pentru a ajunge la **gradul al 30-lea**,

la aşa-numitul grad al cavalerului "Kadoş "

-I Hudiţă : Ajungi până la rectoratul Universităţii (**ilaritate, aplauze**)

-GACuza : ... care "Kadoş" , pe jidoveşte , înseamnă "sfânt" - ca să vedeţi dvs cât de împletit este iudaismul cu spiritualitatea masonică - ca să ajungi la gradul de cavalier Kadoş, **să scuipi Sfânta Cruce**, să o terfeleşti şi **să o calci în picioare**, purtând-o mereu **sub călcâiul ghetei**, aşa cum ne descrie Schwarz -Bostunici , în tratatul său asupra masoneriei .

Aşa dar, unul din scopurile ascunse ale masoneriei ,

este acela **de a nimici credința, de a terfeli Biserica.**

[citează ex lui Garibaldi, care a trădat biserica și credința catolică, și , prin asta , dărâmare a statelor naționale] [-----]

" Pericolul masoneriei nu stă numai în lupta pe care o duce împotriva Bisericii Creștine Aici s-ar mai putea spune, în acest al 20-lea secol, că fiecare este stăpân pe credință și pe părerile lui creștine sau atee, unii cred , alții nu cred.

Ați putea să argumentați invocând în favoarea masoneriei , faptul că ea reprezintă o organizație mai înaintată se stânga, care s-a dezbărat, s-a descătușat de prejudecățile creștinismului , prejudecăți pe care noi le socotim atât de utile și de necesare pentru vremurile tulburi prin care trecem. (aplauze LANC) , prejudecăți care ne stăpânesc , o mărturisim aici, în întregime , chiar pe noi, acei care suntem mai răsăriți din marea gloată a poporului, cu multă durere sufletească ,

vin în această joi a patimilor , pentru a duce aici lupta , în numele organizației noastre politice , și pentru a apăra interesele grav amenințate ale acestui neam.

Vă mărturisesc că prezența mea la tribună , într-o asemenea zi, eu o socotesc drept profanatoare a datinelor strămoșești și a credinței noastre care mă cheamă spre umbra altarelor , ca să-mi grijesc sufletul în biserică . Și dacă noi avem aceste sentimente , care trăesc , care vibrează în toată instinctualitatea lor, gândiți-vă ce se întâmplă cu cei de la țară , care astăzi, ca și în toate zilele, în ajunul sărbătorilor mari, se duc spre biserică , această biserică care lor le este mângâiere , consolare și care îi face să uite toate nedreptățile perindate pe la această tribună spre credințele lor, care le este singura stăvilire pentru a-i face să nu-și iasă din pielea răbdării , pentru a-și spune într-o zi cuvântul , așa cum ar fi îndrituiți să și-l spună , după atâtea umilințe și iobăgie sufletească "[-----] GACuza / 5 apr.'34

47.) Aurelian Benteoiu (raportor) , legea apărării statutului , 5 apr.'34

(DAD, MO 39, șed .din 5 apr.'34, p. 1708-1714)

Aur. Benteoiu / 5 apr.'34

▣ Legea apărării

▣ Legile de represiune

[LD : în explicațiile date de Benteoiu se poate detecta practica legilor represive din România : sub imperiul șocului sau emoțiilor produse de anume acțiuni violente, s-a trecut la măsuri represive foarte severe ; apoi, treptat, traptat ... după calmarea lor, atât sub presiunea opoziției , cât și din proprii rațiuni de reconciliere ... măsurile s-au atenuat, s-au diminuat, s-au diluat .... Și aproape nu au mai atins pe nimeni.]

▣ În atenția Gărzii de Fier ....

În cadrul legii actuale , asemenea grupări rătăcite , sunt dizolvate .

Există avertisment pentru cei care au făcut parte din asociație

să înceteze activitatea periculoasă pentru ordinea socială ;

dacă nu încetează și totuși continuă să poarte uniforme, să țină întruniri clandestine, să adune fonduri pentru continuarea activității dizolvate , să găzduiască , cu știință, persoanele urmărite, pentru asemenea vină e participare , **atunci nu mai aplici represiunea. E o lege blândă,** d-lor, e **o lege rațională de prevedere** a cărei necesitate am justificat-o [-----]

▣ Preoții , învățătorii ...

Să iau cazul **preoților rurali** , sunt destule exemplare de oameni , de preoți care își înțeleg sacral lor sacerdoțiu , misiunea lor, dar **s-au găsit unii** , din fericire mai puțini,

care au înțeles să fie numai **negustori de anafură și agenți elecionali (aplauze) , de mișcări anarhice , și când asemenea oameni sunt în solda statutului actual, nu poți să-i lași nepedepsiți**, când cu o mână primesc salarii de la stat , în forma lui actuală ,iar pe de altă parte , cu cealaltă mână, **ridică târnăcopul , pentru dărâmarea lui . "** (**apaluze la majorități**)

S-a mai spus de către **d.lunian** : cum , dlor , dar într-o asemenea **grupare** pot să fie numeroși **preoți, învățători , și îi dați pe toți afară ?** Nu , d-lor . Pentru că **pedeapsa nu se produce < ope legis > , < ipso jure > .** Se prevede în **art. 7** , că se procedează **întâi la un triaj**. Este o **procedură de constatare** și această procedură a triajului **nu poate să fie declanșată oricum**. **Tribunalul va fi sesizat de ministerul public**, respectiv , în urma **ordinului scris de ministrul de Justiție**. Prin urmare , **este în mâna ministrului de Justiție** să aprecieze oportunitatea , **să examineze în prealabil gradul de gravitate** al vinei fiecăruia și **nimeni nu s-a gândit să pedepsească în massă**, dacă se vor mai petrece asemenea fapte, și-mi place să cred că nu se vor mai petrece.
Mai mult, **orice mijloc de dovadă este admisibil**, pentru a se face **dovada cuiva că nu a fost membru părtaș**, și aceasta , d-lor, **pentru a nu se ajunge la pedepsirea unor nevinovați**. **Sunt toate prudențele în această lege . "**
Aurelian Bentoiu / 5 apr.'34

48.) Legea ptr.Oficiul de Educație al Tineretului Român , 27 - 28 apr.'34

Dr.C.Angelescu (ministr.Instrucțiunii, cultelor și artelor)

a) **ACCuza** (LANC) .

(DAD, MO 50, șed de sâmbătă , din 28 apr.'34, p. 2620-2624)

[LD:Discuția generală și pe articole .Era sâmbăta Învierii , ultima zi a sesiunii parlamentare . După legile represive , această lege a educației tineretului în timpul extrașcolar , **vădea îngrijorarea dar și preocuparea guvernului pentru canalizarea tineretului spre acțiuni "sănătoase" naționale, morale, creștine , culturale și sportive .]**
Doc. integrale la **fișier Învățământ , Cultură**

Dr.C.Angelescu / 28 apr.'34 , retro'28

▣ Educația și școala

▣ Scopul OERT

" În legea pe care am făcut-o în 1928, am prevăzut, **în ce privește educația, dispozițiuni speciale** și spuneam că **axa principală a acestui liceu , este cultura generală : educație religioasă, educație națională, educația morală, educația fizică** , și am prevăzut acolo **ore pentru toate aceste îndrumări și feluri de educație** , pentru educația fizică , 2 ore pe săptămână, **pentru cea religioasă , 2 ore** , ș.a.m.d.

" Însă, încă o dată repet , **acțiunea școlii se exercită cu deosebire în ce privește instrucția și cultura** și, în tot cazul, **în ce privește educația , ea se limitează numai la elevii de la școală**

" Or, dvs știți prea bine **cât timp este ocupat elevul la școală ? 5 sau 6 ore pe zi**, iar restul de **18-19 ore, copiii sunt lăsați în seama familiei , adică în afară de școală** .
[-----]

" Ei bine, ce facem noi ? Venim cu această proiect de lege, care are **două scopuri : să organizeze educația tineretului** , să-l pregătească din p.d.v. **moral, național și fizic**.

-**ACCuza** : Și creștin .

-**C.Angelescu** : **Și creștin**, cum foarte corect spune dl Cuza .

ACCuza (LANC) / 27 apr.'34

▣ Școala . - ▣ Cugetarea și simțirea

▣ Educația religioasă - ▣ Monstruoșitatea Vechiului Testament

▣ Școala .

▣ Cugetarea și simțirea

[Tot la art. 1 din lege Și totuși... iată-l pe Cuza vorbind de **asasinii lui Duca...**

Nimeni nu rostise acest nume în legătură cu legile dedicate tineretului...

deși ele se luau sub imperiul **acestei zguduiri de conștiință ...**

Poate în această atitudine a lui stă explicația că a fost ... tolerat în viața publică.]

"... **se dă o prea mare importanță educației intelectuale bazată pe memorie , fără să se dea importanța care se cuvine cugetării.** [-----]

" Nu-mi explic altfel **cum se poate ca tinerii care au ajuns pe băncile universității să aibă mentalitatea pe care au avut-o și de care au dat dovadă**

acei odioși asasini , care au răpus viața primului ministru al țării.

Aici nu este numai lipsă de suflet , dar și lipsă de cugetare , de inteligență.

Ce voiau oamenii aceștia , acești tineri universitari , care au trecut prin școala secundară , și au urmat cursurile universitare , ce voiau să dovedească ?

Că pot ucide un om ? Se poate aceasta ?!

Dar după ce ucizi un om , cu ce contribui la înaintarea acestei țări , ce faci , altceva, decât să duci la **sălbătire și la degradarea ei ? " (vîi aplauze)**

" **Aici trebuie să dăm toată atenția , d-le ministru, nu dezvoltării memoriei (aprobări, aplauze) ca să vezi niște savanți de aceia care se prezintă la cursuri și care , în virtutea unei nenorocite memorii, bat pe ceilalți concurenți. Cugetarea și simțirea , iată ceea ce**

trebuie să fie obiectul educației școlare din punct de vedere intelectual " (aprobări) ACCuza (LANC) / 27 apr.'34

▣ Educația religioasă

▣ Monstruoșitatea Vechiului Testament

[LD : aici nu este numai **antisemit ... dar este și contra dogmei bisericii ortodoxe ...**

Nu am găsit, până acum , vreo luare de poziție oficială a bisericii ,

față de o atare ...erezie !]

A atras atenția într-o **interpelare [LD : 27 apr.- lipsă text]**

despre importanța acestei laturi a educației.

"Educația religioasă nu este posibilă astăzi , din cauza monstruoșităților morale și științifice din Vechiul Testament, făcute de jidani în timpuri de întuneric și care continuă să ne stăpânească până astăzi.

Toate prostiile, toate infamiile, și toate degradările , toate închipuirile cele mai neînchipuite se găsesc în această carte .

Și această carte vă servește dvs ca bază a educației tinerilor români !

Este ceva de neînchipuit - cum să zic - ca prostie, fiindcă este în primul rând o prostie ,această carte în mâinile unor tineri care învață altceva pe lângă aceasta, învață științe, și-și dau seama de ceea ce trebuie să fie obiectul educației lor.

"Prin urmare, vă atrag atenția și asupra acestei chestiuni și vă afirm că nu este putință pentru dezvoltarea conștiinței creștine și a educației tineretului în sens moral, decât arătând toate adevărurile care sunt conținute în Evanghelie .

ACCuza / 28 apr.'34

Se votează articol cu articol și **se adoptă legea OETR**

49.) Dizolvarea organizațiilor hitleriste din Ardeal , 7, 12 iul. '34

("Adevărul " , an 48, 13, 14 iul. '34)

a) **Jurnalul** Consiliului de miniștri ;

b) **Referatul** ministrului de Interne .

[-----]

b) **Referatul** ministrului de Interne, **I.Inculeț** / 7 iul.'34

[-----]

▣ Biserica ev. luterană .

Ex.: la 14 febr.'33, la înmormântarea **episcopului luteran Fr. Teutsch ,**

a luat parte un grup de **125 membri** , în frunte cu **fuhrer-ul Fabritius .**

Ex. : la 27 mart.'33 , au defilat pe străzile Brașovului,

cu prilejul instaurării **protopopului ev. -luteran , dr. Mocke.**

Şeful bisericii ev.luterane , episcopul Glondys , s-a văzut silit să lanseze , la 24 febr.'34, un manifest public cu titlul

"Pentru lămurirea situației. Un cuvânt către toți sașii "

atrăgând atenția credincioșilor asupra **primejdiei pe care o reprezintă principiile și metodele** de luptă ale acestei grupări, pentru

liniștea , ordinea publică și normala funcționare a bisericii și instituțiilor sale .

iar **Consistoriul bisericii ev.luterane** , cu ordinul circular nr. 1.268 de la 2 mart .a.c. , a publicat în foaia sa oficială, "**Kirchliche Bla"tter "** (8 mart.'34) a interzis tuturor funcționarilor bisericești (învățători, preoți, profesori etc) să facă parte din gruparea amintită , fiindcă ea primejduiește opera bisericii "

50) Memoriul Cadiilor musulmani din Dobrogea [nedatat] , 1933 ? 1934 ?

(BCS, fd. Brătianu, pachet X, ds. 3)

[LD : cred că am fost tot timpul tentată să cunosc soarta minorităților de la noi.

Am și lucrat și la niște documentare " colective" pe problema minorităților ...

dar în care interesau maghiarii , germanii, evreii.

Doc era bătut la mașină, nedatat , cu semnături autentice , indescifrabile.

Deci îmi poate servi ca informație , nu ca dovadă]

" După cum vă este cunoscut , noi, **locuitorii musulmani din Dobrogea,**

ne-am comportat de la anexiune și până astăzi,

ca **cei mai pașnici și mai devotați cetățeni ai țării.**

Acest lucru este **unanim recunoscut** , iar loialitatea noastră nu este de nimeni contestată.

"Avem deosebita satisfacțiune că la **formarea spiritului de loialitate** și

la **sădirea devotamentului și patriotismului** în sufletul acestei populațiuni ,

noi, Cadii din Dobrogea, am avut un mare rol , căci trăind în mijlocul lor , principala grijă a fost , **să-i identificăm în totul cu interesele și aspirațiile Statului român.**

" De aceea , **statul și poporul român, prețuind cumințenia și devotamentul** nostru ,

ne-a arătat în toate ocaziunile **o deosebită sollicitudine** și acordând întotdeauna

un **tratament excepțional de favorabil.**

Grație acestei sollicitudini, sunt înființate **în Dobrogea cele 4 instituții ,**

Cadiate, care **judecă și hotărăsc conform legii musulmane.**

" În ultimul timp, adică **din 1926** , răposatul și marele bărbat de stat **Mărzescu, Ministrul**

Justiției , a organizat aceste instituțiuni judecătorești ,

numite " cadiate " , **cu un regulament vast .**

" În ultimul timp, **am fost informați** , din sursă sigură , **că aceste instituții judecătorești,**

vor fi desființate , pe motiv că nu corespund timpurilor actuale și

din economii bugetare . Din punct de vedere economic, **Cadiatele funcționează**

numai **cu 2 funcționari : un Cadiu (judecător) și un Grefier** , nu ca celelate instituții

judecătorești , cu mai mulți magistrați și funcționari ; iar în cazul că Statul ar decide

ca aceste Cadiate să fie atașate Tribunalelelor , în cazul acesta economia statului

va fi numai chiria imobilelor , care se evaluează la suma de 60.000 lei,

plus 10.000 lei combustibilul și luminatul , pentru cele 4 Cadiate

" **Cadii cu gradul de judecător** , numiți prin înalt **Decret Regal,**

conform **legii de organizare judecătorească**, dintre care doi definitiv

(**Constanța și Tulcea**) , iar grefierul făcând parte din corpul funcționarilor judecătorești ,

având fiecare vechime de 15 ani, ar rămâne încă mai departe cu atribuțiile lor ,

respectându-se drepturile câștigate .

" Astfel fiind, **dacă s-ar desființa Cadiatele,**

s-ar da o grea lovitură religiei mahomedane .

Întru cât **se abrogă aplicarea legilor sfinte musulmane** , și se desființează cele 4

Cadiate din Dobrogea , care constituiesc **instanțele religioase ce aplică legile**

rezidând din cartea noastră sfântă , Coranul,

în ce privește **chestiuni de familie, succesiuni** ab intestat , **puterea părintească și**

despărțenia , conform art. 22 din **Legea judecătorească** și art.39 din **Regulamentul**

pentru funcționarea Cadiatelor .

" Ca unii care am fi crud atinși , dacă acest proiect ar putea să devie o realitate

[-----] vrem să explicăm ...

Se face o mare confuzie între două noțiuni distincte :

aceea a naționalității turcești și a religiei mahomedane.

Turcia ...

O parte din națiunea turcă, din fostul imperiu, dispunând de forță, **a provocat o revoluție**, **au schimbat forma de guvernământ și legea civilă de natură religioasă - care rezidă din Coran**, Cartea cea sfântă a Profetului - cu un **Cod civil** tradus din Elveția, și a **proclamat un stat laic**.

Dar religia mahomedană nu aparține numai națiunii turcești, care astăzi, prin guvernării săi, **o repudiază**, precum nici religia creștină nu aparține numai unei singure țări din Europa.

Țări mahomedane ....

O sumă întreagă de naționalități diferite, **sunt de religie mahomedană -marocani, algerieni, tripolitani, egipteni, arabi, indieni - care și-au păstrat religia și implicit legile religioase prescrise de Coran.**

Mahomedani în alte țări....

Nici o țară unde sunt mahomedani - Bulgaria, Grecia, Franța, Iugoslavia, Italia sau Anglia - **nu s-a gândit să urmeze exemplul turcilor republicani**, pentru a **desființa legile religioase și instituțiile de natură divină**.

În toate aceste țări funcționează **Cadiatele**, ca un omagiu adus credinței și supunerii bazate pe credința în Dumnezeu, începutul înțelepciunii, și ca **și ca un exemplu al statorniciei** chiar pentru **drept-credincioșii creștini**, unde diferite secte - adventiști, pocăiți etc caută să submineze credința strămoșească.

" **Nădăjduim ca guvernul acestei țări nu va cădea în cursa ce i se întinde**, pentru a da el însuși **semnalul și exemplul distrugerii sufletelor credincioase**.

" Ne facem deci o datorie de buni și fidei cetățeni români, **ca prin această umilă expunere asupra acestei probleme, cu mult mai gravă decât s-ar părea** [-----]

Dreptul constituțional ...

" Stabilit fiind că **aplicarea legilor și instituțiilor musulmane de natură divină**, pentru drept credincioși, **înseamnă chiar exercitarea cultului mahomedan**, care **exclue aplicarea altor legi, decât cele sfinte și imutabile** - **Cadiii** sunt chiar judecători cari aplică aceste legi -

ne găsim sub scutul legii fundamentale a țării noastre.

" **Constituția care, prin art. 22, garantează tuturor cultelor o deopotrivă libertate și protecțiune**, dacă, bine-nțeles, nu sunt contra ordinii publice, bunelor moravuri, organizării statului, și, ca o consecință la aceasta, **o lege care ar desființa Cadiatele, ar fi chiar neconstituțională**, întrucât ar suprima exercitarea însăși a cultelor mahomedane. **Desființarea Cadiatelor** at însemna, în realitate, **desființarea legii sfinte a Sariatului și a Coranului.**

Carol I - a făgăduit ...

" Nu putem termina fără a ne întoarce gândul la **slăvitul Suveran**, **primul nostru Rege, Carol I**, care prin **Proclamația** sa din **14 noiembrie 1878**, ne spune printre altele : **< Religiuinea voastră, familia voastră, pragul casei voastre, vor fi apărate de legile noastre și nimeni nu le va putea lovi .>**

Solemnă a fost promisiunea lui și punctual a adus-o la îndeplinire, prin **legea organizării judecătorești** din Dobrogea.

Cuvântul său a fost urmat cu aceeași dragoste și de urmașii săi, **Marele înfăptuitor al României Întregite, nemuritorul Rege Ferdinand**, și consolidatorul Țării, iubitul nostru **Rege Carol al II-lea**.

" Vă rugăm respectuoși a urma **calea trasată de marii predecesori ai Namului**, **a lăsa neatins drepturile noastre**, acordate **fiilor adoptivi musulmani din Dobrogea**, și de a nu schimba nimic din **așezămintele religioase**, pentru a nu se crea

un precedent de natură a pune în discuțiune chestiuni noi și primejdioase.

" De asemenea **vă rugăm să lăsați fiilor adoptivi ai acestei țări credința strămoșească nealterată**, așa cum au avut-o până acum, cum doresc s-o aibă și în viitor, fiind siguri că din fundul mormintelor de la Curtea de Argeș **veți avea înalta aprobare și bine cuvântare din partea marilor suverani**, făuritorii frumoasei Românie Mari de astăzi. "

[**LD : urmează semnăturile Cadiilor**]

Memoriul cadiilor / ? 1930 ? 1933 ? 1934 ?

51) Valeriu Pop (ardelean , în PNL) , 2 sept.- 7 oct ' 34

(Valeriu Pop, *Amintiri politice* , 1936-1945, Editura Vestala, București, 1999)

[Între vizitele Regelui la Cluj (7 sept) și Lugoj (7 oct) , Ardealul pare " pacificat "
-Într-o lună, Valeriu Pop ajunge " ardeleanul nr.1 " acceptat ca atare de ardeleni
(amici, oportuniști, adversari) , de Tătărescu (care îl va introduce în echipa ministerială,
în pofida opoziției "veteranilor" ardeleni din PNL) și de Rege (al cărui " consilier" intim
devine , pentru multă vreme)]

Valeriu Pop / 21 sept. '34

▣ Audiență la Rege.

[-----]

Câștigarea " Ardealului ...

" Asigur pe Rege de tot devotamentul meu, și îmi permit a-i arăta că va avea deja la
Lugoj un început de dovadă de ceea ce pot să obțin ca rezultat prin acțiunea
preconizată de mine. [-----]

Valeriu Pop / 5-7 oct.'34

▣ " Pacificarea " Ardealului

▣ Pregătirea , desfășurarea vizitei Regelui la Lugoj

[LD : jurnalul este de o sinceritate totală și foarte plastic.

Bucurie - reacții- savurarea vicoriei !]

5 oct. Lugoj. Plecarea la Lugoj. În Teiuș poftesc în vagonul meu pe Valer Roman și pe
toți membrii C.C aflați în tren și alți fruntași ai bisericii.

La gară, ne așteaptă mult public , în frunte cu arhiepiscopul Boros și cu președintele
diacezan Borlea, prefectul Curuțiu [-----]

Constat , de la început, o totală lipsă de organizare și o mare anarhie.

Mă hotărăsc să iau în mână organizarea.

▣ Congresul AGRO ...

Convoc, la episcopul Nicolescu, pe toți capii autorităților civile și militare.

Ședința CC se desfășoară în liniște și atmosferă de simpatie pentru mine.

Deși Maniu a dat cuvânt de ordine , după informațiile ce mi-ai parveni,

ca **să nu fiu reales ca președinte al AGRU -ului**

toate indiciile sunt pentru re alegerea mea.

6.oct. Congresul . Dimineața, liturghia, cuminecarea în corpore a tuturor fruntașilor
mireni. Ora 10, 30 : **deschiderea Congresului.**

Țin o **cuvântare scurtă**, care a fost însă foarte aplaudată. Se ia o pauză .

Conferință la episcop, cu autoritățile ; fixezi **repetiția generală cu armata și poliția** în
vederea menținerii ordinii și a manevrării maselor mari ;

Renunț la participarea **maselor la procesiune** , preconizez o participare mai redusă , dar
ordonată (răspândite pe tot parcursul) . **Episcopul îmi arată predica omagială** , pe care
o găsesc nepotrivită , îi dau indicațiile cuvenite.

Ora 4 : reluarea congresului AGRO .

Ora 5 : plec cu generalul la repetiție... Sper să iasă bine...

**Ora 6 : revine la Congres, unde dr.Tiberiu Mălai tocmai rostea un fulminant discurs
contra Bisericii Ortodoxe .**La intrarea mea, lumea mă primește cu aplauze , dar ...

episcopul Mălai stingherit de prezența mea, termină discursul absolut nelalocul lui.

Valeriu Pop / 8.oct. '34 / Lugoj

▣ Vizita Regelui.

[LD : este vorba de un **intenționat for ecumenic ardelenesc** .

Planul lui Pop trebuie privit - ca intenție, cel puțin - sub câteva aspecte :

pe de o parte , " **cucerirea**" ardelenilor , indiferent de etnie sau confesiune,

(prin participarea **delegațiilor cultului catolic, calvin, reformat, mozaic**)

pentru **credință și lealitate față de Tron, de dinastie, de Rege ;**

pe de altă parte, **refacerea solidarității bisericilor naționale românești** ,

atragerea simpatiilor Bisericii Unite, pentru guvernul și partidul liberal

- receptat ca protegitor al Bisericii Ortodoxe - și , prin asta ,
diminuarea uneia din sursele de putere ale lui Iuliu Maniu.

**Cât din acest plan era dorința lui , câtă profunzime a avut acea manifestare...
este, discutabil. Dar , ca intenție... demersul lui a dat roade]**

Din zori de zi, începe să forfotească o lume imensă .(după informații ulterioare ,
18 trenuri a **60 de vagoane , a 3.000 de persoane** , au sosit din depărtări)

Fac o ultimă aruncare de privire , totul se prezintă bine . Plec la gară.

La ora 10 sosește Regele, cu suita și membrii guvernului.

La Biserica ortodoxă...

Regele este puternic aclamat pe tot parcursul , până la biserica ortodoxă , unde episcopul
prin participarea și a delegaților prin participarea și a delegaților Lăzărescu îl
întâmpină pe Rege cu un scurt discurs, **complet deplasat**

(are aerul de a reproșa Regelui venirea la serbare " unită ")

Regele face un gest de nemulțumire, apoi intră în biserică , de unde , după o scurtă
rugăciune - public puțin - **pleacă pe jos , însoțit de suită și de guvern ,**
la catedrala unită.

La Biserica unită...

" Mulțimea face Regelui o manifestație delirantă , ce impresionează adânc.

**La catedrală, este întâmpinat de episcopi în odăjdii, și își fac intrarea în sunetul
imnului regal, cântat admirabil de cele trei coruri.**

Niculescu rostește predica omagială, cu slab efect din cauză că nu o poate citi bine.

Procesiunea...

" Gheorghe Tătărăscu își exprimă nedumeriri cu privire la participarea Regelui la
procesiune (probabil Lapedatu și mitropolitul Bălan să fi insistat...)

Îi explică că, în mod normal, **nu poate supăra acest lucru pe ortodocși**

că **Regele e hotărât să participe** și că, în definitiv, **iau asupra mea toată răspunderea.**

De altfel, dacă vrea, poate să-l întrebe pe Rege. **Regele, întrebat,**

răspunde că **nu renunță la procesiune, decât dacă ar ploua cu găleata.**

La ora 12 începe procesiunea: **Crucea, fanfara și corurile, 60 de copii și fetițe în
costume naționale, 280 de preoți în odăjdii, episcopii și prelații latini, episcopii uniți,**

Sfânta Cuminică purtată de episcopul Frențiu, sub baldachin,

Regele sub baldachin, purtat de 8 mireni,

între care eu, Valeriu Roman, Al. Borza , etc. **membrii guvernului.**

Comitetul AGRU -ului și al Uniunii Mariane.

Procesiunea e splendidă, toți bucureștenii rămân extrem de impresionați, copleșiți,
iar **Regele este foarte plăcut impresionat** , fericirea i se poate citi pe față, văzându-se

aclamat , cu adâncă reculegere cu care asistă lumea până la trecerea Sfintei Euharistii.
La intrarea în catedrală, Regele trece printre fetițele îmbrăcate în alb, și

îngenunchiate pe două părți. Pe unii îi podidiseră lacrimile de emoție.

Banchetul la prefectură ...

Regele se retrage pentru jumătate de oră în vagon. La reîntoarcere , este primit cu
ropote de aplauze .

La masă , ce are mai de seamă **Biserica unită : cca 150 persoane.**

Cuvântarea lui Valeriu Pop ....

< Sire, Majestatea Voastră a binevoit a onora cu Înalata Sa prezență ,
**marea sărbătoare de azi, care este o afirmare impunătoare a forței spirituale și
creatoare a națiunii.** În această duminică de toamnă târzie,

s-au înfrățit din nou cele două biserici naționale :

Biserica Ortodoxă și Biserica română unită :

s-au înfrățit în entuziasta lor **mărturisire de credință față de Tron și neam.**

Între cele două biserici naționale , pot să fie diferențieri de dogme, în disciplină sau
organizare . **Una suntem însă , Sire, în dogma dinasticismului și în disciplina**

**naționalismului. După cum, în trecutul vijelios de crâncene suferințe, cler și norod au
mers mână în mână , au înfruntat cot la cot toate vicisitudinile până la împlinirea
vremurilor : unirea tuturor românilor , înfăptuită de în veci slăvitul Rege Ferdinand**

/ cel Leal, astfel și în prezent , cele două biserici naționale înțeleg

- la Augustul îndemn al Majestății Voastre -

**să lucreze în frățească și creștinească armonie la așezarea temeliei spirituale care ,
singură , poate înlesni descătușarea tuturor forțelor creatoare ale națiunii și
durarea solidă a vieții naționale între hotarele întregite.**

Una vom fi și pe viitor, în vecii vecilor , slujind cu credință pe Majestatea Voastră și nesfârșitul șir de vrednici urmași ai Majestății Voastre , în folosul **strălucitului viitor hărăzit neamului românesc.**

La afirmarea națională și creștinească de azi a românismului ,

participă cu toată căldura și **Biserica Catolică de rit latin,** prin prezența activă a înalților ei prelați și a unei delegații de mireni reprezentativi.

Iau parte la sărbătoarea noastră și **reprezentanții autorizați ai confesiunilor calvine , luterane și ai cultului mozaic.** Când prin vorbă și fapte **se face din nou mărturie în fața lumii că minoritățile etnice și confesionale din România sunt devotate Tronului și Patriei** , suntem în drept a sublinia **semnificația acestei mărturii în Lugojul românesc** , situat nu prea departe de granița apuseană."[-----]

[**Relatează apoi mulțumirea tururilor : a Regelui, a colegilor de guvern, a bisricii ortodoxe, etc etc.]**

"Sunt mulțumit la extrem de serbările din Lugoj,

pe care le consider ca încoronare a operei mele de 5 ani, tenace și sistematică , în același timp extrem de grea :

de a descătușa Biserica unită din lanțurile unui servilism fără rost și fără roade față de Maniu, de a conduce la o atitudine independentă în viața publică,

a-i crea legături directe cu factorii de guvernare și, în special , cu Coroana, și astfel a-i reda autoritatea , importanța și simpatia ce i se cuvin , potrivit gloriosului ei trecut și misiunii ei mari de viitor

.În această misiune am fost susținut , de la început și fără întrerupere ,

de mitropolitul V.Suciu , în marginile ce-i îngăduiau boala , câte o dată și timid de **ceilalți episcopi** , înțeles și secondat cu discreție de Roma, prin Dolci și Valerio Valori " Valeriu Pop / sept.-oct.'34

Guv. Tătărașcu . Legislatura PNL.Sesiunea a II-a ordinară. 15 nov.'34 - 20 apr.'35

52.) A.C.Cuza (LANC) , discurs la mesaj, 14 dec.'34

(DAD, MO 16, șed. de vineri, 14 dec.'34, p. 284-296)

[LD .Punctul cardinal : "**România a românilor !**" ; **naționalism antisemit integral**] **ACCuza** / 14 dec.'34

▣ **Reforma învățământul religios "**

[LD : este o obsesie a lui Cuza , tot cu **substrat antisemit.**

De fapt el nu dorea reforma învățământului, **ci chiar a ortodoxiei** , așa cum era ea consacrată de biserica românească .

Este interesant, totuși, că eu **nu am găsit nicăeri vreo ripostă a Bisericii** , pentru ceea ce era **o adevărată schismă, erezie**, căreia Cuza , de această dată, îi dă și un nume : **spiritualism creștin** .

De asemenea , **nu știu** care era , din acest p.d.v. , **aderența la mișcarea cuzistă a preoțimii și dacă Garda de Fier** - care în mare parte luase doctrina religioasă cuzistă - **avea aceeași respingere a vechiului Testament** .]

" **Știți ce ? Educația prin școală** .Modificarea programelor actuale , care sunt programe și metode de memorizare , unde totul se reduce la memorizare .[----]

Esențialul este **educația spirituală și sufletească a elevilor** , care azi nu se poate da în școli, așa cum sunt organizate . [**vestejește educația materialistă, lăcomia**]

" **Învățământul religios** este chemat

să dea această parte complementară a educației.

Învățământul religios de astăzi este nul în școli. Pentru ce este nul ?

Pentru că **se confundă în el cele două părți** , care nu se potrivesc,

care nu se lipsesc una de alta : învățământul religios al **Vechiului Testament** și învățământul religios al **Noului Testament** .

Învățământul religios al Vechiului Testament mă învață ce a făcut Abraham, Isac și Rebeca și Rahila, și așa mai departe ,

ale căror povești nu mă pot interesa ,ca Român.

După ce am învățat ce a făcut Abraham , Isac, Rebeca și Rahila,

- și asta ar putea interesa pe jidani, nu pe mine -

cu ce rămân în sufletul meu , ca educație religioasă ?

" Prin urmare aici este nevoie de o reformă , și am atras atenția mai de mult

că vom veni pe aceste bănci și vom realiza reformele acestea.

De sigur că dvs nu sunteți predestinați de la providență

ca **să guvernați numaidecât dvs, partidele politice .**

" Soluția chestiunii este dar alta .

Noi trebuie **să așezăm învățământul religios pe baza spiritualismului creștin .**

Aceasta este singura mântuire și aceasta a fost lăsată de dvs la o parte ,

dvs care veniți cu legea responsabilității ministeriale

ca să tămăduiți relaxarea morală ."

ACCuza / 14 dec.'34

Guvern Tătăreanu .Legislatura PNL. Sesiunea a III-a ordinară , 14 nov.'35 - apr.'36

53) Gh.A.Cuza , anunțarea creerii Partidului Național Creștin , 29 nov.'35

/fuziunea **LANC- ACCuza + PNA- Goga**, Iași, 15 iulie 1935 /

(DAD, MO 5, șed. de vineri, 29 nov.'35, p. 45- 47)

[**LD atenție ! : anularea secularizării bisericii din legislația statului român modern ;**

atenție ! : nu știu dacă la această fuziune ACCuza renunță la " reforma "

dogmei ortodoxiei (eliminarea Vechiului Testament)pe care a propovăduit-o.

Ceea ce știu însă, este că **transformă Liga în partid,]**

Gh.Cuza / 26 nov.'36

▣ Programul PNC

▣ Ordinea spirituală : doctrina creștină ; Biserica - integrată în stat ;

" În ordinea spirituală :

Spre deosebire de concepția liberală și de materialismul marxist,

vrem la baza Statului Român principiul spiritual al creștinismului

și , în consecință, **considerăm Biserica națională**

suprema reprezentanță a acestei forțe generatoare de viață morală .

Suntem convingși că societatea românească nu se poate smulge din dezagregarea haotică de astăzi, care dă naștere tuturor rătăcirilor și tuturor ticăloșiilor politice,

decât impunând spiritului public ordinea morală întemeiată pe doctrina creștină .

Vrem să integrăm Biserica noastră în misiunea ei permanentă , creatoare și

purificatoare .Vrem , deci, o preoțime luptătoare , încadrată în organizația de Stat,

conform tradiției românești și cerințelor etnice ale unei noi așezări naționale ."

Program PNC / 15 iul.'35

54.) Octavian Goga , Bloc Național Parlamentar : PNC + Fr.Românesc , 29 nov.'35

(DAD, MO 5 , șed. de vineri, 29 nov.'35, p. 47)

▣ Blocului Parlamentar Național

▣ Cuza-Goga-Vaida

II. Afirmarea caracterului național și creștin al Statului nostru ,

prin lupta fără șovăire pentru realizarea lozincii România a Românilor.

Pentru atingerea acestui scop și pentru a asigura în mod real

stăpânirea politică a națiunii dominante , desrobită de orice amestec parazitar ,
Bloc Parlamentar revendică : [-----]

2. Reintegrarea bisericilor românești

în misiunea lor permanentă ,creatoare și purificatoare ,
prin încadrarea normală a tagmei preoțești în organizația de Stat ,
conform tradiției noastre și cerințelor etnice ale unei noi așezări naționale. "
Bloc Național Parlamentar / 29 nov.'35

55.) **Octavian Goga (PNC) ,discurs la Mesaj (I, II) , joi 5 dec.'35 ; luni, 9 dec.'35**

(DAD, MO 8-9 , șed .de joi, 5 dec. p 113- 118 ;șed. de luni, 9 dec, p. 130 - 139 .)

Goga / 5 dec.'35 / retro '33

▣ Starea sufletească a românilor

▣ Primatul românesc !

[LD : **Goga face aceste largi autocitări pentru a justifica continuitatea lui de gândire ; pentru a fixa drumul spiritual -politic care l-a condus spre doctrina naționalistă ...]**

" Desigur că **organismul sufletesc** al poporului nostru **înregistrează totul.**

Nu se pierde nimic în natură , dar nu se pierde nimic nici în lumea imaterială.

Sufletul românesc înregistrează la fiecare pas orice întâmplare și de aceea **starea sufletească** a poporului nostru se găsește într-o **legitimă surescitare .**

[-----]

Pentru a justifica continuitatea mea de gândire , permiteți-mi să vă citesc :

< Este , cred eu, **un sentiment penibil** constatarea că , după 15 ani de țară românească , de unire [-----] **poporul nostru nu este stăpân la el acasă .**

[-----]noi suntem în țara noastră oarecum **puși deoparte .**

Sunt anumite **cercuri de interese** în care se joacă, **peste capul nostru, străinii**

- aceasta a devenit **o axiomă populară - dețin cheia de boltă a vieții noastre de Stat**
Primatul românesc devine cheia de boltă a vieții noastre de Stat.

Această constatare **nu se strigă din vârful piramidei sociale,**

[-----]

Goga / 9 dec.'35

▣ Axioma gândirii românești

" Ziceam că **dragostea de țaran** , ca **supremă legitimare a existenței noastre de Stat** , **ne-o dă clasa țărănească. Acest sentiment este o veche axiomă , o axiomă pe care o reclamă gândirea românească de mult .**

Aș putea să zic că, înainte de război, cu zeci de ani,

toată ideologia românească s-a plasat pe acest teren :

avem de constituit un stat național . **Cine reprezintă rasa ? Țăranii .**

Deci, **acest sentiment nu este un monopol de gândire ;**

este rezultatul tuturor fibrelor de gândire intelectuală dinainte de război.

-**Pamfil Șeicaru** : **Începând cu Eminescu , de la 1876 .**

-**Goga** : Aș putea spune , cum bine spune dl Șeicaru, că la început a fost Eminescu .

[-----]

Goga / 9 dec.'35

▣ Procesele de elaborare politică.

▣ Valul naționalismului integral !

[LD : **Ajuns la partea finală a discursului , Goga își pregătește ținta : adjudecarea guvernării. Alege ca prim argument , popularitatea]**

" Cred că **țara noastră** astăzi este într-un **proces de elaborare interioară.**

Viața politică este **o fluctuațiune permanentă .**

Adevărurile de azi , sunt desmințite mâine.

Noțiunile nu sunt permanente , ele sunt într-o **continuă evoluție.**

Și atunci eu găsesc că țara noastră este în plin **proces de elaborare politică.** "

În mod rezumativ, o sinteză , a valurilor de popularitate [-----]

" Dragii mei, ca român vă spun : analizați fenomenele sociale , fenomenele de simțire din această țară, uitați-vă împrejurul dvs, și constatați adevărurile .

**Ne aflăm în fața unui val nou , puternic și primejdios, aproape ;
este valul ideii naționale** (aplauze la Blocul Parlamentar Național)

"Acest val , domnii mei, vine de jos, se degajează din cadrul **sentimentelor populare două din cele mai primordiale , cele mai puternice instincte ,**
se pun la contribuție astăzi de către masele populare :

instinctul diferenței de rasă , pe de o parte ,

instinctul religios, de altă parte .

" **Sufletul poporului român simte astăzi**

- a plătit-o scump ca să ajungă la această învățătură ! -

adevărul că el este o entitate organică , în care nu se încadrează străinii ,

și simte nedreptatea provocată de către această invazie de străini.

" Iar , pe de altă parte, **străvechiul simțământ religios al poporului român,**

simte diferențierea de religie." [-----]

O.Goga / 5 și 9 dec.'35

56)P.C.Andrei (PNT) , **discurs la mesaj,/ replică lui Goga / 10 dec.'35**

(DAD, MO 10, șed. din 10 dec.'35, p. 153- 160)

[LD : din păcate , nu este un discurs la mesaj , ci este o replică, punctuală, la discursul lui Goga. Altfel , pentru explicarea **doctrinei țărăniste**, un punct de vedere **sociologic.**

Îi va face și el **lui Goga , un profil moral-politic ucigător - pentru a-l apăra pe Mihalache .]**

Petre Andrei / 10 dec.'35

▣ **Stat național-creștin ?!**

▣ **Naționalismul PNT**

" **Pentru noi , țărănismul este un punct de plecare .**

El trebuie să fie așa, și, pe baza lui , să se construiască noul stat național.

- **Leon Scridon** (PNC) : Bravo !

- **PCAdrei** : Nu pricepi ?

- **GACuza** : Acum abia ai ajuns la **statul țărănesc.** Vorbește ! (**aplauze la PNC**)

- **PCAndrei** : Am spus și repet, d-lor : **nu ură de clasă , dar nici ură de rasă.**

Eu nu pricep cum un partid, care se întitulează național-creștin ,

și care pune la baza programului său instinctul religios

- eu aș spune **sentimentul religios**, pentru că **nu este vorba de un instinct -**

dacă ar fi aici dl Goga mi-aș permite să-i **dau o recomandare** la lectură ,

fiindcă d-lui își permitea , cu atâta liberalitate , să ne facă nouă recomandări

- **să citească pe Strauss** care arată că

nu este vorba de instinct ci de sentiment -

cum poate acest partid , pe baza sentimentului religios creștin ,

a creștinismului **care proclamă iubirea de oameni ,**

să propage ura distrugătoare și ucigăse ? Nu înțeleg acest lucru.

- **N.Robu** :Dta în ce limbă l-ai citit pe Strauss , că nemțește nu știi (**ilariate**)

-**PCAndrei** : Am să vin să primesc lecțiuni de la d-ta ...

" **Punerea elementului românesc în valoare , în situația economică și culturală,**

ca să reziste concurenței oricui, înlăturarea tuturor piedicilor și greutăților ,

care au atârnat greu de piciorul elementului românesc, **acesta este naționalismul**

nostru , nu un naționalism de distrugere și de demagogie pentru captare de voturi ,

ci un naționalism creator ."

Petre Andrei / 10 dec.'35

57) **ACCuza** (PNC) , **discurs la mesaj ,12 dec.'35**

/ lupta lui religioasă /

O.Goga : reglementarea cultului mozaic.

(DAD, MO 12, șed. de joi, 12 dec.'35, p. 200 - 215)

[**LD, 17 mai 2003**: realizez că aceasta a fost lumea în care m-am născut .

Nu știu cât din zgomotul ei ajungea la Mirocani . Știu doar că, în mic, "*grupul politic*" de la Mirocani era compus din Tata(PNT) , părintele Simionescu (PNL, cu I.Pillat), dir.Gh.Duzinschi (PNL-georgist) .Nu știu să fi fost vreun cuzist , sau vreun legionar, deși , la 6 km era Rădăuți-Prut iar peste Prut era Lipcani , orașe aproape exclusiv evreești . Și mai știu că doctorul și farmacistul familiei ... erau evrei]

[În Parlamentul românesc atmosferă de nervozitate. Sunt mulți înscrisi la mesaj, și se dorește încheierea dezbaterilor. **Grupul PNC** se manifestase zgomotos și agresiv. Pe 29 nov., **Gh.A.Cuza** (fiul) prezentase **Programul PNC** (din 14 iul) iar **O.Goga** prezentase **Programul BPN**, care îl angaja și pe **Al.Vaida -Voevod** ; **O.Goga** , rostise un discurs la Mesaj imens , în două reprize (5, 9 dec.)

Atât in programe , cât și în discursuri, **PNC cerea guvernarea.**

Nu dezbat chestiuni legate de guvernare, ci...doar **platforma naționalistă**, din toate unghiurile, în care cereau rezolvarea "**problemei jidănești** " .

Cu discursul său, ACCuza (tatăl) ...încheie ciclul .

Tot ce au avut de spus, se spusese.Dar ceea ce părușe pe moment o vânzoleală , devenise **o realitate politică** : societatea românească va intra într-o epocă de convulsii care va aduce această formațiune la guvern : dec.1937 .]

ACCuza / 12 dec.'35 / retro ' 1900- 1914 / **Doc.integral** : **fișier LANC**

▣ Autobiografie de militant

▣ Creștinism + economie politică

" D-lor, dați-mi voie să încep cu **o declarație** , care vi se va părea că este **o tautologie** , precum și este, cuprinzând ceva mai mult : **PNC este partid național creștin.**

Voiesc să zic că **noi ne conformăm în totul titlaturii noastre** [-----]

" Ajung **profesor de economie politică** , prin urmare și de economie națională, la **Universitatea din Iași, la 1900** . Intrând la Universitate, m-am simțit obligat să **soluționez două probleme** : problema **educației tineretului** și problema **cercetării chestiunilor naționale** , care interesează țara și neamul românesc. "

Profesor și discipol : ACCuza -Victor Iamandi ...

" Și **unul din acei care a luptat** pe vremuri , **alături de mine** , cu însuflețirea luptei pentru idei , **șade astăzi decepționat pe banca ministerială** .

A ajuns la măriri, dar nu-l mai încălzește idealul. Este dl Victor Iamandi .

" Am luptat împreună cu d-sa , **a fost elevul meu**, știe **de ce și cum am luptat** , a luat parte , împreună cu mine, la atâtea lupte.

Pe atunci **s-a pus una din problemele cele mai grele** , dar care mă fac să râd astăzi, gândindu-mă la atitudinea cu adevărat copilărească a profesorilor noștri :

era vorba de educațiunea religioasă.

Eu susțineam că trebuie să introducem **educațiunea religioasă în Universitate**, adică trebuia să se facă **la deschidere o slujbă religioasă.**

Ei bine, **erau profesori universitari care s-au opus**, și de atunci **mi-au purtat o vrăjmășie de moarte** . Lupta am dus-o 20 de ani în șir : **ei contra sfeștaniei și eu pentru sfeștanie** (**ilaritate**)

Studentii erau cu mine. Scenele care s-au întâmplat în timpul acesta , eu le-am acumulat în sufletul meu, și mă încălzesc și astăzi cu cea mai deplină veselie.

i-am silit să primească pe preot în Universitate , pe care ei voiau să-l dea afară , fiindcă mi-am zis : **preotul trebuie să fie acolo , să citească sfânta Evanghelie** ,

pentru ca să-i în vrednicească Dumnezeu să cunoască adevărul ." (**aplauze la PNC** [-----]

Care a fost rezultatul ? Într-o altă organizație de stat mi s-ar fi dat nu știu câte decorații și mi s-ar fi spus : d-le profesor Cuza, d-ta ți-ai făcut pe deplin datoria !

Ei bine, nu s-a întâmplat așa ! Din contra , am stârnit o dușmănie de moarte și **să se știe și să se înregistreze : am fost dat în judecată , am fost suspendat din învățământ și trecut, în mod silnic, la pensie !** [-----]

sub presiunea politicianilor din partid, l-au înlăturat din învățământ , lovind în întreaga sa carieră." [-----]

ACCuza / 12 dec.'35

▣ Doctrina PNC : naționalitatea .

[LD : cam lungă definiția lui, dar destul de exhaustivă. Dacă nu ar fi fost atâtă ridiculizat , definirile, argumentele, exemplele sale sunt logice și consistente.]

" Doctrina noastră se bazează pe adevărul legii naționalității ca lege naturală , și eu am formulat această lege zicând : **naționalitatea este puterea creatoare a culturii umane, cultura puterea creatoare a naționalității .**

" Toate culturile , câte există , se datoresc naționalității. **Ce este naționalitatea ?**

Eu zic : **naționalitatea este puterea sângelui unificat sau rasa.**

În ce fel și cum lucrează naționalitatea la crearea culturii umane ?

Vă răspund : **prin nații . Ce este o nație ?** Definiția mea : [**se autocitează**] :

" Națiunea este totalitatea indivizilor de eclaș sânge sau rasă , cultivând același pământ , și formând , prin coeziunea lor naturală , aceeași ființă colectivă , cu economii și organe proprii , care sunt clasele sociale și Statul , cu aceeași istorie și tradiție , cu aceleași interese prezente și cu aceleași aspirațiuni de viitor , ființă care se păstrează din instinct până ajunge la conștiința de sine și la voința de a fi în întregime ea însăși , dar care , în toate timpurile , își afirmă naționalitatea sa , a cărei expresiune imediată este limba , religia , dreptul , literatura , știința , dovedind astfel că există o lege naturală a naționalității , cu putere creatoare a culturii umane , prin realizarea ideilor ei supreme : binele , adevărul și frumosul în forme originale " (aplauze la PNC)

[-----]

ACCuza / 12 dec.'35

▣ Jidanii = națiune parazitată.

" Națiunea este o ființă stăpână pe un pământ determinat , pe care-l cultivă și creează cultura umană , în forme originale naționale.

De la această lege a naționalității , este o singură excepție în lume : Jidanii.

(**ilaritate**) **Jidanii sunt o națiune fără pământ.**

Din cauză că sunt o națiune fără pământ , sunt o națiune parazitată.

Din cauză că sunt o națiune parazitată , se așază , ca toți paraziții ,

pe trupurile altor națiuni , și le mănâncă.

Națiunile acelea , la un moment dat , încep a se scărpinga ,

pentru ca să se scape de paraziți . (mare ilaritate ; aplauze la PNC)

D-lor , **jidanii sunt o națiune confesională** , adică o națiune a cărei existență

este **stăpânită în mod absolut de credința ei religioasă.**

Care este credința religioasă a jidanilor ?

Este că ei sunt **poporul ales de către Dumnezeu lor , lahu ,**

ca să stăpânească omenirea întreagă , toate țările.

În consecință , ei trebuie să-i fie lui **popor sfânt "am codeș"**

și să nu se amestece cu nici o națiune , pentru ca **să poată cuprinde tot pământul ,**

toate țările și toate națiile , nimicindu-le.

Dlor , regret că această Cameră nu este o academie teologică sau sociologică pentru a putea intra în dezbateri și a aduce toate textee care dovedesc această concepție. Dar d-lor , un lucru este sigur :

jidanii stăpâniți de aceste legi ale religiei lor ,

au trăit în toate țările , nu s-au asimilat nicăieri ,

și au sfârșit totdeauna prin a fi dați fără de pretutindeni." [-----]

Iată ce însemnează jidan și iată pentru ce suntem în perpetuu conflict cu jidanii.

Clasic este exemplul eliminării , a deștărării jidanilor de la începutul existenței lor în Egipt. Exodul - citiți-l - este clasic. [-----] (maran ata = să fie blestemat cel ce nu crede în Cristos , scrie în epistolele apostolilor)

Spaniolii , văzând că jidanii s-au botezat numai de formă și că , în realitate ,

nu credeau în Cristos , i-au numit "blestemați marani" , fiindcă se ascundeau sub

forma botezului , ca să poată trăi în mijlocul poporului spaniol [-----]

ACCuza / 12 dec.'35

▣ Invazia jidanilor în țările românești

" Însă ultima fază a problemei **asezării jidănești**,

o reprezintă **epoca constituțională** a României și a **domniei partidelor.**

Nenorocirea problemei jidănești la noi în țară se datorește guvernării partidelor,

a partidelor care ,nu numai că **nu au luat nici o măsură pentru a ne apăra de jidani**
- cum făceau domnii aceia - **dar au luat toate măsurile**
ca să susțină pe jidani în lupta de concurență cu creștinii."

[-----Invazia jidanilor , regulamentul Organic, 1834 -----]

De ce se vorbea despre " **vătămarea pământenilor**" de către jidani ?

" **Pentru că pe vremea aceea existau bresle creștine**, care trebuie reînființate

- și **voi stăruți din toate puterile mele să reînființăm bresle creștine**

(**aplauze la PNC**) , și **să le strângem în jurul Bisericii** , așa cum a fost înainte ."

ACCuza / 12 dec.'35

▣ **Tactica PNT : presiunea populară**

La întrunirea de la Iași ,când ați simțit că PNC reprezintă pentru dvs și pentru jidani o extremă primejdie, căci **s-ar putea să vină la guvern**, ați avut **planul dvs :**
împiedicarea cu orice preț a posibilității PNC de a veni la guvern.

Care a fost planul dvs ? Să faceți **întruniri mari publice în câteva centre....**

Și ați venit la Iași și **ați dat un spectacol penibil , un spectacol dureros.**

Vă spun aceasta ca român , nu ca un concurent politic , căci **noi am avut la Chișinău și Cernăuți întruniri zdrobitoare** cum nu ați avut dvs vreodată.

Dar ați dat **un spectacol penibil**, pentru că **ați pus pe bietii țărani , amestecați cu jidanii**, **iar în fruntea lor , preoți creștini** și așa au defilat pe străzile Iașului.

A fost un spectacol rușinos .

-**Voci PNC : Rușine ! Rușine!**

-**Madgearu : Au fost 40.000 de țărani moldoveni !**

-**ACCuza :** Așa dar , ce dovedesc acestea ? **Dovedesc că PNT nu este capabil să rezolve și nici nu voințe să rezolve problema jidănească** ,
problemă care nici nu există pentru acest partid. Iată , prin urmare , cum o **problemă** , care cuprinde pe toate celealte , **rămâne nerezolvată** ,din cauza concepțiunii și a mentalității actualelor partide din țara noastră.[-----]

-**dr.Lupu :** **Noi facem pe evreii de religie mozaică cetățeni români**,
și-i interesăm la bunul mers al acestei țări.

-**Cuza :** **Noi vrem ca pe evreii " de religie mozaică" a dr.Lupu , să-i scoatem din mijlocul nostru și să-i înlocuim cu români.**

-**dr.Lupu :** **D-le Cuza, dta ești om serios ! Cum îi scoți ? Te-ai înțeles cu Franța , ca să-i duci în Madagascar ? (ilaritate) Să-ți dau eu o soluție : să-i omori !**
Ce faci cu un milion de evrei din România, în împejurările de azi ?
Ori îi ucizi , ori îi alungi undeva.Unde îi alungi ? În Madagascar !?

(**aplauze la PNT**)

Cuza -Mihalache -Lupu / 12 dec.'35

▣ **Joaca de-a antisemitismul ...**

[**LD : Goga, ministrul cultelor... unul din sutele episoade pe care le-am citit .. și mi s-a făcut lehamite ..și de filo- și de anti- !**]

-**ACCuza :** Din ce în ce mai mult , d-lor se prezintă ca **apărătorii jidanilor** (ilaritate)
[-----] **sunteți un partid jidovit și nimic mai mult !**

-**Mihalache :** Dle profesor ! Gata !

-**Dr.Lupu :** **Goga , când era ministru Cultelor, la 1921,**
a luat parte la instalarea șef rabinului **dr.Niemirower** și a vorbit după Filderman .
Vorbea despre "**un sentiment de frățietate** "
care să ne călăuzească pe toți "**fără deosebire de religie**" .....

-**Goga :** **Dumnealui face un fel de mistificare , adică o mistificare inteligentă :**
rupe un fragment dintr-o cuvântare de-a mea , în calitate de ministru al cultelor ...

-**Lupu :**Unde ? **La templul evreesc.**

-**Goga :** [**LD : ce face Goga ! ?**]și reneagă o opinie responsabilă, de om de stat,
numai pentru ca să-și legitimizeze antisemitismul recent ! Spovedania lui Goga.] Eram în funcțiunea mea oficială de ministru cultelor.

Ce trebuia să fac în această calitate a mea ?

Era la începutul funcționării Statului Român , după unire , și trebuia să mă ocup de toate cultele , pe toate cultele să le pun în acord cu legile Statului nostru.

Dvs știți foarte bine că **am moștenit confesiuni** care nu se încadrau de loc în viața noastră de Stat , fiindcă **făceau parte din regimuri trecute.** Așa a fost cu **biserica luterană , catolicismul, biserica reformată**, cu toate cultele minoritare .

Rolul meu era să creez acorduri normale între cetățenii țării cu legile Statului meu.

Pentru aceasta s-a făcut discuția în ce privește **Concordatul [cu Vaticanul]**, și foarte bine ar fi fost dacă el s-ar fi putut să se facă **pe bazele pe care le-am inițiat eu**, pentru că în discuțiile care au intervenit mai târziu asupra acestei chestiuni, s-a făcut o licitație în minus și s-au păgubit interesele Statului Român.

" După ce am regulat situația tuturor cultelor, a venit problema :

ce se face cu cultul evreesc, care reprezenta într-o situație anarhică, din p.d.v. al raporturilor cu statul. Nu aveu nici un fel de legătură între ei.

Aveau pur și simplu o organizație celulară .Rabinul din cutare sat sau oraș ,

neavând legătură unul cu altul ,

dar aveau legături ierarhice peste graniță.

Atunci am chemat la mine pe reprezentanții din Ardeal , din Bucovina , din Vechiul Regat .

Dvs smulgeți din cuvântarea mea, care reprezenta interesele de Stat românesc, o frază . Eu vorbeam în calitate mea de reprezentant al Statului și le spuneam :

puneți-vă de acord cu interesele statului, care cer să vă creați o organozație centrală, să știu cu cine stau de vorbă, să văd eu, Stat român, câți sunteți și unde sunteți , pentru că mâine veți veni să cereți de la stat - cum au și venit mai târziu - și eu nu pot să stau de vorbă cu dvs , care nu aveți nici un fel de organizație și vă prezentați într-o formă anarhică.

-Mihalache : Va să zică nu-i trimiteați în Magadascar ?

-Goga : Ce Magadascar ? Eram dator să rezolv o problemă, care reclama o soluție imediată . De atunci lucrurile au evoluat , de atunci situațiile s-au schimbat , de atunci situația străinilor din țara noastră , s-a schimbat în defavoarea noastră.

Am vrut să suprim această anarhie .Aceasta este situație.

Nu am reușit, și constat că azi - ca să se știe - **nu există** - și acesta este iarăși un fenomen pe care , dvs d-le Cuza , veți putea să-l explicați mai bine , căci v-ați ocupat de chestiunea aceasta mai mult

nu există o organizație de caracter central și reprezentantul cultului mozaic se găsește în Senatul țării , fără a avea bază legală ,

pentru că o bază legală nu ar putea să aibă decât cineva care ar fi reprezentantul unei organizații , unei administrații bisericești, care răspunde de marele tot.

Acesta nu există și stăm pe o bază de ilegalitate.

Iată chestiunea, și deci , **nu are a face cu ce am spus eu atunci** , în calitate mea de funcționar al Statului, și nu denaturează deloc gândirea mea ,

dar eu pot , în gândirea mea , în mod normal , să evoluez , văzând în 17 ani care sunt învățămintele în materie minoritară . (apaluze la PNC) Normal este ca

evoluția pe care o fac să se pună de acord cu marile interese naționale ,

nu să evoluez în minus , ca dvs, să mă fac apărătorul propagandei evreesti

(aplauze la PNC)

-Mihalache : Acela era limbajul omului cu răspundere

și acesta este al omului fără răspundere.

-dr.Lupu : Sunt convins că dacă d-l Goga ar fi a doua oară ministru al Cultelor, ar ține același limbaj.

-ACCuza : Dle Lupu, următorul ministru al Cultelor, am să fiu eu (ilaritate)

-Lupu : Dle Cuza, eu nu-ți doresc să fii, pentru că și dta vei ține același limbaj.

ACCuza / 12 dec.'35

58.) Octavian Goga (P.NC) ,Comunicare -interpelare : Alegerile parțiale, 27 febr.'36

Suceava, Mehedinți, Hunedoara

(DAD, MO 30, șed. de joi, 27 febr.'36, p. 1123 - 1149)

[-----]

Octavian Goga / 27 febr.'36

▣ PNC - PNT = două curente românești

▣ Amestecul gazetelor jidănești

[-----]

" În definitiv, aici putem să zicem că **stau față în față forțele tumultuoase a două curente potrivnice**, dar pe care eu, observatorul critic, **pot să le consider ca fiind din același mare izvor al mișcării noastre naționale.**

Atunci ce căutau acești indivizi care n-a nimic comun cu noi ?

" Întrebarea era perfect justificată , însă răspunsul este foarte simplu : **era cauza lor în joc ! Nu era o chestiune de luptă politică de la partid la partid , ci era o problemă de existență pentru ei.**

De aici , **patima** , de aici **neagra revărsare de ură talmudică** , de aici scormonirea tuturor **impulsiunilor latente, atavice**, și asvârlirea lor în viața publică , cu această ocaziune. [-----]

Sufletul românesc ne scapă însă din mâini, căci este , în fiecare zi, în toate fibrele lui, **pervertit de aceste invaziuni de cerneală străină.**

" Iată ce spuneau ei - ca să se știe ! - **de la început :**

< Revoluția antisemită în marș intră în planul de acțiune politică al noului Partid Național-Creștin și al grupărilor lăturale, care sprijinesc această acțiune. >

"Va să zică **< Revoluția antisemită în marș >** ! M-au pus deci **nu pe un plan de politică românească , ci pe un plan internațional de revoluție antisemită** în marș .

Și atunci, trebuie să se pună totul la contribuție , pentru că **nu se bătea PNC , cu partidul d-lor ; era Goga contra Sinagoga "** (**aplauze la PNC, strigăte de bravo**)

[-----]

-Goga : De aceea **s-a spus de către gazete** : **guvernul susține acest partid, reprezentantul în țară a hitlerismului**, și purtând pe plaiurile Mehedinților **drapelul german cu crucea încârligată** . Pe urmă , a trebuit să fim înfățișați **ce suntem noi, ce însemnăm noi, de unde s-a înființat acest partid, care este logica lui interioară, care este starea lui de suflet ; care este moralitatea lui** . Și iată cum ne înfățișează **ziarul "Adevărul "** : **< Sunt strânsoarea ulițelor > < Aceste păsări răpitoare nu pot trăi în mijlocul omeniei și decenței românești >**

ACCuza și cu mine suntem păsări răpitoare ! Noi descindem direct din **<Lipitorile satului >** ale lui Alecsandri , **iar omenia și decența românească o reprezintă Blumenfeld și Goldenberg , care protestează.**

Apoi **< Crucea dracului nu poate flutura pe pământul românesc >**

[-----]

Octavian Goga / 27 febr.'36

▣ Goga = hitlerist cu cruce încârligată !

E remarcabil că se vorbea numai de **<gogo-cuziști >**, despre **< desmățul gogo-cuzist >**, **< huliganismul gogo-cuzist >** **< trenurile gogo-cuziste >** pe toată linia.

De ce ? Fiindcă există un cuvânt care pentru ei este tabu : cuvântul **< creștin >** **Nu se publică cuvântul < creștin > și atunci eram doar < gogo-cuziști >**

[-----]

Octavian Goga / 27 febr.'36

▣ Românism - creștinism - zvastica

"Ni se aruncă **acuzățiu** că **zvastica** pe care partidul nostru o poartă , ca **o rezultată a ideologiei** pe care a avut-o d-l **ACCuza** ,

încă de pe vremea **când Hitler nu se născuse** , ni se aduce acuzațiu că **zvastica este o emblemă străină.**

D-lor deputați, **zvastica este o emblemă** care are a face cu semnificarea acordată **arianismului** , dar dați-mi voie **să vă dau o definiție a zvasticii...**

-dr.Lupu : **Crucea dracului ! (proteste la PNC)**

-Nichifor Robu : Să-ți fie rușine, **ignorantule ! (proteste la PNȚ)**

-dr.Lupu : Rog să se noteze de stenografi că savantul Robu m-a făcut ignorant .

-Robu : Primesc oricând o discuțiune științifică cu doctorul Lupu ...

-Lupu (imitând glasul lui Robu) : Dar eu nu vreau să primesc , nu vreau (**ilaritate**)

-Robu : D-lui dă **reprezentații de circ !**

(**ialritate,întreruperi, la ambele grupări**)

-Goga : Dați-mi voie să vă citesc o definiție pe care **un om de știință de la noi** - care nu

este amestecat în treburile politice - o lansează referitor la zvastică.

Iată ce spune dl **Simion Mehedinți**, în cartea sa intitulată

"Vechimea poporului Român", la pag 33 ;

DI.Simion Mehedinți este un om care nu poate fi bănuțit...

-Voci PNȚ : e nemțo-fil !

-Goga : Iată ce spune : < Dacia Traiană a stăruit și durează și astăzi , clădită pe substratul ei cel străvechi [...] Zvastica ciobanului nostru este cel mai arhaic blazon din toată Europa .>

Am vrut să vă dau această definiție care este veche,este dinaintea de război. "**Octavian Goga** -/ 27 febr.'36

▫ Biserica , preoțimea - agenți electorali ?!

-Goga : " Dlor deputați, în lupta de la Mehedinți, trebuie să recunosc că am avut ajutorul preoțimii , pe care d-l dr Lupu o declară , pentru acest simplu fapt, nemernică.

-dr.Lupu : Da ! Nu are dreptul un episcop ca Vartolomeu , să facă circulați, nu are dreptul să opună crucea încârligată, crucii creștinești .

Dacă vrei să știi, la Mehedinți ai pierdut și pentru că popii sunt urțiți de țărani.

-Goga : O tagmă socială poate să-și exprime atitudinea ei așa cum îi dictează interesul , bine sau rău conceput. Tagma preoțească s-a apropiat de mine , mi-a dat mână de ajutor, și îi mulțumesc pentru aceasta.

Nici nu vreau să tănuiesc aceasta .

Am , aici, circularea care a fost trimisă tuturor preoților , din partea oficialității, în care se spune că fiecare preot este tras la răspundere pentru că se amestecă în politică și-mi dă o mână de ajutor.

Am făcut-o tot eu și pe aceasta ? [-----]

Iată d-lor, un Afiș, iscălit " Trimișii Domnului".

Are deasupra o cruce și este intitulat Isus Christos :

< Iar la 2 februarie, fiind alegerea unui deputat , cântăriți bine votul și votați pe dr.Lupu , care poartă numele sfântului Patrice Lupu . >

(aplauze, ilaritate la PNC)

-Lupu : D-lor, vă declar pe cuvânt de onoare că , pentru prima oară iau cunoștință de acest afiș,că n-am știut de acest manifest. Suntem în săptămâna postului mare , și-mi dau seama ce spun : acum aud prima oară de acest afiș.

-Mihalache : Adu și eu, tot pe cuvânt de onoare, că n-am știut de acest manifest. Contest că el există. Sunt convins că și acesta este plăsmuit , ca și documentul de la Cernăuți, al cărui falsificator a fost dat pe mâna parchetului.

A produs un act că un prieten al nostru a luat bani de la ovari.

Actul a fost dovedit că a fost fals și plăsmuitorul a fost trimis la parchet.

Sunt convins că și acesta este tot o plăsmuire.

-Goga : În orice caz, nu poate fi bănuțiala că l-am făcut eu, fiindcă sunt cumplit înjurat în acest manifest semnat " Trimișii Domnului " .

Nu puteam să-l fac eu și să mă înjur astfel pe mine însumi.[-----]

Dar iată ce spune dr Lupu într-un interviu :

< Iar profesorul de estetică de la Cluj [Cătuneanu ?] are nevoie să se cruțe , căci oricum a trecut de 50 de ani, vârsta la care Regele David scotea din serviciul militar poporul său, și tensiunea sa arterială nu-i va permite să se miște în două-trei județe >

Iar comparație cu Regele David o las deoparte , fiindcă cu David și cu Solomon se aranjează mai bine d-lui ! (ilaritate , aplauze la PNC)

-Lupu : Iau act că Partidul Național -Creștin repudiază pe psalmistul David.

Marele psalmist este luat în bătaie de joc de șeful și supraseful Partidului Național-Creștin Da, voi adorați pe Wotan, sunteți sălbateci Germani (întreruperi la PNC)

Gh.Cuza / 27 febr.'36

▫ Metodele luptei politice

▫ " Gărzile țărănești" versus " Lăncierii "

Eu un lucru pot să **afirm sus și tare** , cu mâna **pe inimă și conștiința-mi nepătată** de nici o silnicie ; și anume , că **noi n-am pășit ca răzunători și nici n-am călcat sângerous pe leșuri în județul Mehedinți .**

Primii noștri pași acolo , i-am îngenuncheat la umbra altarelor și , în loc de amenințări de băte și ghintuiri de ghioage, mâna ni se apleca în smeritul semn al Crucii .

[Atenție LD : !!!] [-----]

: Întru cinstirea propagandei noastre, și întru respectul adversarilor noștri, am trimis la Mehedinți **prima noastră coloană alcătuită din intelectuali, avocați, studenți, meseriași ceva mai ridicați spiritualicește , puși sub conducerea colegului nostru de Cameră, dl deputat Urziceanu.** Care a fost ținuta acestor oameni în județ ? D.lor, **de o cuviință perfectă, de o modestie de limbaj și gest, care a impresionat profund întreg Severinul ! Oameni care nu umblau haimana pe uliți,** cum am văzut pe alții umblând, luptători care nu învățaseră să ațină drumul adversarilor noștri, **prin atacuri date la puterea nopții** Lăncierii au intrat ziua în amiaza mare , **în coloană de defilare , s-au dus la biserică, unde s-au închinat ,** înainte de a se duce în sectorul Bâcles. **Acolo însă îi așteptau bătașii dvs , să le rupă ciolanele, deschizându-le porțile spitalelor. Căci dvs ați intrat cu băta și cu teroarea sistematizată în Mehedinți.** [-----]

Menționez apoi **distrugerea locuinței părintelui Ciortan , din com.Pleoștina , grozăvie văzută de mine , d-le Mihalache,** deci fără de replică sau comentariu. **M-am dus la acel preot, care, la întoarcerea lui acasă -** căci atunci era lipsă - **și-a găsit casa complet distrusă. [----] Preoteasa,** singură acasă, pe la ora **8,30 seara,** pe vreme de iarnă întuneric beznă, **își vede casa împresurată de 30 de inși, conduși de fostul deputat și șeful de sector de acolo, Dan Zaharia, vajnic militar. [-----]** pentru a putea îndruma atacul cu mai multă precizie, **fostul comandor Dan Zaharia, îndreptează farurile mașinii asupra casei, ca obiectivul să fie luminat și nu cumva vreun proiectil de cremene sau plumb, să nu-și atingă ținta . [-----]**
Gh.Cuza / 27 febr.'36

▣ **Duplicitatea PNȚ față de cruce...**

▣ **Speculațiile privind zvastica**

Iată un **Manifest** lansat de **dr.Lupu,** care poartă numele sfântului de la Maglavit . Deodată, **dr Lupu evadează din sinagoga unde se simte atât de bine , pentru a îmbrățișa crucea tradițiilor noastre cucernice , de care veșnic și-a răs, acest reneșat fecior de popă.** În interesul cauzei electorale, veți zice. Evident.

Dar sunt practici și subterfugii care dezonoarează pe cei ce le pun în aplicare.

-I.Mihalache : Dr Lupu este mai aproape de cruce decât ateul Gh.Cuza .

-Gh.Cuza : Aceasta n-o crezi nici dta. Iată câteva **frânturi din acest manifest :**

< **Sfânta și mult iubita noastră cruce, este terfelită astăzi de oameni care vor să ne ducă țara de răpă , înființând hitlerismul , așa cum au procedat germanii păgâni, dușmanii noștri de moarte, care l-au pângărit pe Isus , dărâmând bisericile și punând în locul sfântului semn creștinesc, crucea încârligată a zugravului Hitler .>**

Vă onorează aceasta d-lor ?

-Mihalache : Chiar ne descalifică !

-G.Cuza : Vă descalifică, și v-a descalificat politiceste țara...

-Mihalache : **Ați fost înfrânți la alegeri, asta vă doare !**

-GCuza : Iar mai departe , manifestul spune :

< **Iar acest Hitler , care vrea să ne aducă un nou război mondial, mult mai teribil și mai sângerous decât cel din 1916, a vărsat milioane de lei în țara noastră iubită , pentru a înlocui crucea Mântuitorului , cu crucea încârligată a lui Hitler, numită Svastica.>**

[-----]

Continuă citarea din Manifest :

< **Feriți-vă dar de păgânii cu crucea încârligată , care vor să fure și cenușa din vatră , gonindu-i cu pietre din comunele voastre aflate sub binecuvântarea Sfântului Petru Lupu de la Maglavit . >**

Iată limbajul dvs . Iată-vă procedeele electorale . Pe de o parte **băta.**

Pe de alta, **insulta, minciuna grosolană , infama calomnie.**

Da-ți-mi voie să vă spun că **acestea sunt procedee condamnabile** , și mă opresc a le califica, lăsând opiniei publice posibilitatea de a eticheta pe **cei ce se recomandă rude ale Sfântului Lupu de la Maglavit , pentru a putea mai bine minți și calomnia. "**

[-----]

O.Goga , Gh.Cuza / 27 febr.'36

Vezi fișierul următor